

FEDERAL ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.-FF
BELÇİKA: 50.-BF
HOLLANDA: 3.-G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.-KRN
İSVEÇ: 8.-KRN
AVUSTURYA: 20 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Türkiye Postası

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt A1319D

27. JANUAR 1984
NUMMER: 23
15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Donau Str.1
1000 Berlin 44
Tel.: 030/624 60 92

30 Ocak'taki oturuma cunta parlamentosunun temsilcileri kabul edilmeyecek

Avrupa Konseyi siyasi af istiyor

Türkiye'nin askıda bulunan Avrupa Konseyi üyelığının yeniden işlerlik kazanması için Özal'ın giriştiği siyasal manevra, bir oldu bitti yaratma hevesi Konsey'deki demokrat ve liberal kesimlerin tepkisiyle karşılaştı. Gelişmeler, Ocak ayı otu-

munda, Cunta Parlamentosu üyelerinin konseye kabul edilmelerinin hemen hemen olanaksız olduğunu gösteriyor. Ancak Mayıs ayında da Özal hükümetinin kendi açısından "olumlu" bir sonuç alabilmesi, Konsey çevrelerince kimi şartlara

bağlanmak isteniyor. Bunların başında düşünce suçları için bir siyasal af çıkarılması ve yerel seçimlere SODEP ve Doğru Yol partilerinin kısıtlanmasız girebilmeleri geliyor. Nitekim Türkiye rapor-törü Steiner'in ve Konsey'in Parlamenter

Asamblesi üyesi Dejaridin'in gazetemizin Fransa ve Belçika temsilcileriyle yaptıkları özel görüşmelerde Konsey'in bu eğilimi açıkça yansıdı.

● Yazısı 3. Sayfada

Sosyalist ülkeler
silahsızlanma yönünde
"söz değil iş" istiyor

Güvenlik
ve Karşılıklı
Güven Yaratıcı
Önlemler
Konferansı
Stockholm'de
başladı

● Yazısı 9. Sayfada

Özal, kamu
sektörünü
tasfiye
etmeye
başladı

"Temel talebimiz sendikalar
özgürlükler üstündeki
yasakların kalkması olmalıdır"
Yücel Top'la söyleşi
Sayfa 5'de

Kürt edebiyatı tarihine
kısa bir bakış

Mehmet E. Bozarslan

Turgut Özal hükümeti, ardından
aldığı bir dizi ekonomik karardır.

4 yıldızlı NATO generali
Kießling için emekli edildi?
Sayfa 9'da

Özal'a bazı holdingler neden
karşı çıkıyor?
Sayfa 10'da

Yazısı 11. Sayfada

Kalıcı mıyız, gidici mi?

Ahmet KARDAM

İçin Türkiye, olsa olsa iki-üç yılda bir "turist" gibi gittikler, belki ilginç ama her halde olanakları çok kısıtlı, yaşamaları zor, geri ve fakir bir ülkedir. Gençler Türkiye üniversitelerinin kaplarına değil, buralardaki meslek okullarının kaplarına yığılıyorlar. Koç'un ve Sabancı'nın fabrikalarında değil, "Arbeitsamt"ların önlerinde, Opefin, Siemens'in kapılarında iş arıyorlar.

Geri dönüşze doğru olanları ve işsizlik yüzünden, Federal Almanya'da olduğu gibi, birinci kuşak Türkçüler arasında kesin dönüş yapanların sayısı geçtiğimiz yıllara göre önemli miktarda artabilir. Ama 2,5 milyonluk yığılma 100 binlik, 200 binlik, hatta 500 binlik dağınıklamalara Türkiye açısından değil, Batı Avrupa'daki göçmen işçi yığını açısından - neyi değiştirir ki?

Unutulmamalı gereken bir nokta da var. Dünyada işsizlik yüzünden yığınal göçe zorlanan iki insanları Türkiye'ler değildir. Gen kalmış ülkelerde daha ileri sanayileşmiş kapitalist ülkelere işçi göçünün tarihi en az yüz yıllıktır. Yurt dışındaki Türkçülerin kalıcı mı, gidici mi olduğu konusunda birşeyler söylerken, bizden önce aynı şekilde başka ülkelere çalışmak için göçmek zorunda kalmış olan diğer uluslardan işçilere ne olduğunu araştırmak gerekmez mi?

Stahlinindustrie verstaatlichen

Sendikalar, yabancıların işçi temsilciliği seçimlerinde etkin olmalarını istiyor

Federal Almanya'da 1 Mart - 31 Mayıs tarihleri arasında İşyeri İşçi Temsilciliği seçimleri yapılacak. Sendikal savasının daha da keskinleşerek süreceği bu yılın seçimleri, üç yıl önceki son seçimlerden daha büyük önem taşıyor. Bu yıl seçilecek temsilciler, her zamankinden daha zorlu görevler üstlenecekler. Krizlin belirtilerinden yerli işçiler kadar etkilenmekle kal-

mayıp, dil sorunu yüzünden şikayet ve istemlerini Alman temsilcilere iletemeyen, yabancı işçilerin ise bu yılki seçimlerde aktif, en yetenekli yabancı temsilcileri adaylarını seçmeleri gerekiyor. Yabancı temsilcilerin Alman temsilcileri kuncaklar bağ, işçi temsilciliğinin çalışmalarna yeni boyutlar kazandıracak.

Yazısı sayfa 6'da

Biz halkız, yeniden doğarız ölümelerde !

Her yılın Ocak ayında bir gözü ağlarken bir gözü güler Türkiye işçi sınıfının. Her yılın 28 Ocak'ta tezgah başlarında, işçi mahallelerinde 1921 yılında Trabzon şekerhanesinden katledilen Türkiye Komünist Partisi'nin ilk önderleri "15'ler", Mustafa Suphi ve 14 yoldaşı anılır... Ve her yılın Ocak ayında TKP Merkez Komitesi üyesi büyük ozan Nazım Hikmet'in doğum yıldönümünü kutlar, onunla övünür, kıvanır...

Yazısı 4., 12 ve 13. Sayfada

ŞU BİZİM TÜRKİYE

Orta direk hep icra dairesinde...

1983 yılında yaklaşık 2 milyon kişinin borçlandırılan dolaylı icraya verildikleri, bunların ezici çoğunluğunu küçük memur ve dar gelirliilerin meydana getirdikleri bildiriliyor. İlgililer, icra dosyalarının rekor düzeyde bulunduğunu İstanbul adliyesinin arşivlerinde yıllardır birikmiş 10 milyondan fazla icra dosyası olduğunu söylerken, "Maazî kesim ihtiyaçlarını taksitle karşılamaya çalışıyor, ancak çoğunluğu taksit zamanı gelince ödemedene güçlüğ çekiyor ve icraya düşüyor" diyorlar.

1983'de 1100 is cinayeti

1983 yılında, Türkiye'de inşaat işkolunda 26 bin 501, madencilikte 13 bin 45, tekstil işkolunda 16 bin iş kazası oldu. Bu kazalar sonucunda 1100 işçi hayatını kaybetti. Türkiye 1983 yılında da Avrupa ülkeleri arasında en yüksek iş kazası oranına sahip ülke olma durumunu korudu.

Kimine destek kimine köstek

Özal hükümetinin aldığı ekonomik kararların özünü, en iyi bir günlük gazete ortaya koydu. Gazete ihracata ilişkin kararları yorumlarken "Kimine destek, kimine köstek" başlığını attı. Sermaye kesimi içinde de tartışılan ekonomik kararların özü, gerçekten de bu birkaç sözcükte toplanıyor. Destek alan "kimileri" "en büyük, en zenginler" köstek takılanlar ise sadece "orta direk" adı takılan halk kesimleri değil aynı zamanda "en büyük" olamamış kimi sermaye kesimleri.

Şuna bir el süren yok mu?

Pot kırma kralı ve Türkiye İşveren Sen-

Bitip tükenmeyen kuyruklar ülkesi Türkiye'den iki kuyruk...

Kürtaj kuyruğu

“Zal, “tüm kıyırılann bününz alacağz, anık kıyırık görülmeycek” derken Türkiye’de şimdi yeni kıyırıklar ortaya çıkıyor. Pyango binisi kırıldığından sonra, son günlerde “Kürtler kıyırık” günün konusu. Bilindiği gibi Türkiye’de şimdiye kadar yasak olan ama çok büyük paralar karşılığında çok yaygın olarak yapılan kıyırık tarihi belli kuruluşlara bağlı olarak serbest bırakıldı ve resmi hastanelerde de yapılmaya başlandı. Ancak nasıl bir toplumsal ıstırap olduğu daha ilk günden ortaya çıktı. Kürt yarıy hastanelerinin önündeki kıyırıklar azıyık uzadı. Her gün yüzlerce kadının banyosunu üzerine ne yupaçakları sayıran hastane yetkilileri ve doktorlar önünden randevu sistemini uygulamaya başladılar. Türkiye’de hastanelerde randevulann ne kadar ızık tarihlerle verildiğiz bilensiz, “Bu mahalliginde randevu isteyin, ikinci cöcünüğiz yenisir” diyorlar.

İstanbul Kerbelâ oldu: Damla su yok

"Su şehri" İstanbul susuzluktan kırıltıyor. İstanbul'da son iki yıldır susuzluğa adeta alışıldı. Muralardan su akması değil akması sürpriz oluyor. Her zaman daha çok yaz aylarında görülen susuzluk, bu yıl kışın da sürüyor. İlginç, 15 gün içinde istenilen düzeye yağmur yağmazsa İstanbul'un kış ortasında susuzluktan kırılaçağını açıkladılar. Öte yandan, susuzluk özellikle geçecek olan semtlerde bulucisi hastalıkların yaygınlaşmasına

yalı açtı. Çeşmelerin başında kuyruklar uzarken, kuyular da rahbet görmeye başladı. Ancak bazı semtlerdeki kuyulara sızıntı olduğundan yüksek oranda mikrop taşıyan sular sağlığı tehdit ediyor. Kıscaca "Türkiye'nin incisi" İstanbul susuzluştan kavruluyor. Halkın mizah hazinelerinden şimdi de susuzluğa ilişkin şakalar akmaya başladı. Geçenlerde semtlerinde "Yakında susuzluk bitecek, çünkü Özal su ithal edecek" deniyor.

SECME...

Afallamayan mı kaldı?

Turgut Özal, yeni hükümetin ekonomik önlemlerinin altüst ettiği Türkiye'de bankaların durumu sorulduğunda "Bankalar afalladı" dedi. Sayelerinde sadece bankalar değil Türkiye'de afallamayan mı kaldı?

Bari doğruyu söylüyor

Yere seçimleri alelacele yapma kararı alan Özal, bu konuda gazetecilere şöyle dedi: "Yerel seçimleri yapmayı Belediye Başkanlarını ataysaydık, fatura bize çıkacaktı. Şimdi fatura halka çıkacak." Özal zaten bütün faturaları halka kesmeye niyetli. Halk da vergiden düşer olur biter.

Ozal'dan inciler

- "Esnafıgı bilirim. Tenekeci dayımın yanında çıraklık yaptım"
- "Zamları biz yapmadık, KiT'ler yaptık"
- "Bizim köylümüz uyanık. Zam lafı çıkınca, hemen gübre aldı"
- "Yunanistan Başbakanı, sev yapıyor"

"Zamları biz yapmadık, KiT'ler yaptı"

"Bizim köylümüz uyanık. Zam lafı çıkınca, hemen gübre aldı"

"Yunanistan Başbakanı soy yapıyor"

Pot kırmızı kralı ve Türkiye İsvren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Halit Narin ağlamaya devam ediyor. Narin son olarak "Biz fabrikatör olarak yaşayamıyoruz, bittiksel hayatıttız, kimse bize elini sürmüyor" dedi. Narin'in derdi başka, bankalarla bütünleşmemiş ve en büyük olamamış sermayenin sözcülüğünü yapmaya çalışıyor. Hepsini de, bu el değme-mişlik yakınlamını anlamak güç. Türkiye sermayesine değmeyen yabancı el, sermayenin el değmemiş yeri mi kalmış?

Sabancı hırbo mu?

Yabancı şirketlerin Türkiye'de Marlboro ve benzeri yabancı sigara üretmeleri çalışmaları ilerliyor. Türkiye'nin önde gelen birkaç holdinginden biri olan Sabancı Holding'in başı "büyük işadamları" Sabancı da Philip Morris firmasıyla ortaklaşa sigara fabrikası kurma teşebbüsünün son aşamalarına gelmiş durumda. Ancak Sabancı şimdi güç bir soruyla karşı karşıya. Çünkü bir yıl önce, kendisi gibi "büyük patron"lardan Yakup Kefeli ile birlikte sigarayla bırakmaya karar verirken iddia-yı tutmuştu. Sabancı dayanamaz da ağzına sigara alırsa Kefeli'ye 1 milyon lira vermesi taahhüt etmiş. Öte yandan, yıl-larca önce, Türkiye'de yabancı sigara yapımı izni çıkarsa bir keyif Marlboro'su tırtırmış sözünü de, Philip Morris şirketi temsilcisine vermiş... "Şimdi ne olacak" sorusuna Sabancı şu cevabı veriyor: "Ben hırbo değil işadamlarıyım. Bir sigara içirim ama sözümden de dururum. Ya-puk'un 1 milyonunu çıkarmıyacağım, he-lal olsun..." Büyük bıkın derdi büyük, büyük hırbonun (paşon idamının) bahsi de 1 milyonluk olur tabii...

"Tunistanistan Başbakanı, şov yapıyor"
"Orta Anadolu için kar da lazım."
Allah, yaptığı işi iyi bilir"

Bu inciler bizden değil, Hürriyet gazetesinden

Yakana bakma yaktırana bak

TRT Genel Müdürü Macit Akman'ın televizyon için 540 milyon lira harcayarak çevrilmiş olan "Yorgun Savaşçı" filmi'nin zararları ve yanlış ideoloji peşinde" görüldüğü için bizzat yaptığını açıklamasının yankıları sürüyor. Paşa eskisi Akman, marifetini övünerek açıkladuktan sonra kendisine yönelen eleştiriler karşısında da geri-lemiş. Son olarak yeni hükümetin Devlet Bakanı tarafından çağrılıp kendisinin bir daha film yaktırmaması rica edildiği yolundaki söylenileri yalanladı. "Kimse bir daha film yaktırmam demedi. Benim film yaktırana da kimse kasmaz" dedi. Bu gidile demek ki daha çok film, çok kitap, çok kültür ürünü yakılacak... Bu film yakma olayında asıl önemli sorun Akman'a Yorgun Savaşçı'yı yakma emri-ni kimin verdiği. Yakma emrinin altında Cunta'nın başbakanı Uluşu'nun imzası var. Uluşu ise herhalde gözünden kaçmış olabileceğini, bakmadan imzaladığını falan söyleyiyor. Kısaca, aslında, yakana değil yaktırana bakmak, işi bu yönden derinleş-tirmek gerek...

Vesikalı hayat

Özal'ın, dar gelirdi halkın ağzına çaldığı bir parmak baldan biri de faturayı belge-len giderilerin vergiden düşürülebilme-si... Bu güne kadar nelere, ne oranda, na-sıl fatura almacağı ve daha sonra bu faturaların vergiden nasıl düşürüleceği açık-kı kazanmış değil. Ama "faturalar" hayat gazetesinin birinci sayfalarından düşüyor. Herkes neye ne kadar fatura alabileceğini hesaplar, fatura vermek ve en küçük alışıverişte bile bir sürü bürokrasiyle uğraş-mak zorunda kalacak olan esnaf telaş içi-ne. Türkiye'de, dar gelirinin kaderi faturaya, vesikaya bağlanıyor.

Bankalar "yuva"nızı yapıyor

Türkiye'de her geçen gün baş döndü-rücü hızla artan hayat pahalılığı karşın-da evlenmek de günden güne zorlaşıyor. Maddi olanakları elvermedigi için yillar-ca nisani kalan çiftlere yave evlendikleri halde her biri kendi aileleri yanında kal-mak zorunda olan gençlere gün geçtikçe daha sık rastlanıyor. Son zamanlarda bankaların "evlilik kredisi" vermeleri ta-lebi duyulmaya başlandı. İşi ciddiye alıp "yuva yapmaya" niyetlenen bankalar ise faiz ve kârlılık hesapları yapıyorlar.

Bir gecede 4 yıllık asgari ücret

Ajda Pekkan, Yüksel Üzel ve Müjde Ar Bebek Park Gazinosu'na birlikte sahneye çıkıyorlar. Bir gecelik "çalışmaları" karşılığında da, 200 binini Ajda, 150 binini Yüksel Üzel ve 50 binini Müjde Ar olmak üzere toplam 400 bin lira alıyorlar. Yüksek dereceli bir memurun bir yıllık geliri, asgari ücretle çalışan bir işçinin 4 yıllık gelirine eşit olan bu "gecelik" ücret de-ğirmeninin süyunun nereden geleceği, Park Gazinosu'nda müşterilerin ne ödeye-ceği bir başka merak konusu...

Ortadirek konusunda açılıklar

Sanayicilerin de "Ortadirek" ol-duklarını iddia etmeye başlamaları-ndan sonra, Özal'ın "Ortadirek"ine açık-kı getirmek gereğini hissettii. "İşçi, memur, çiftçi, emekli ve esnaf dışında kimse ortadirekliğe soyunmasın" dedi. Açıklık jani de, Özal bir de "aşa-ğın"da kalandarın kim olduğunu söylese...

Yığılğın yansı kaçmak...

Yerel seçim tasarısı görüşülür-ken Meclis'te terkedilen "İnci" üsta-da MDP Genel Başkanı Sunalp, "yumuşak" muhalefet yaptıkları eleştirilerine karşı "Top tük kullan-lacaksa bunu en iyi ben yaparım. Ama görüldüğü gibi en et-kili muhalefet Meclis'i terket-mektir" dedi.

Namussuz ve moruk

MDP Başkanı Sunalp yerel se-cimlerle ilgili olarak "Namuslu, genç, enerjik belediye başkanı seçen. Ben gelsem de beni seç-meyin. Beni genel başkan seçin" diyerek MDP'ye nasıl bir genel başkan gerektiğini açıklıyverdi.

Sunalp'e göre Türk milleti...

"Milletimizin iki ezeli yanılgısı vardır. Unutkandır, bu safiğün-dan gelir. Köklüklük ünutuğu gibi iyilikleri de unuttur. Kincisi çabuk kandırılır. Kim çok vaad ederse ona kanar." Sen şu mi-lete budaladır demek istiyorsun Paşa ama bir türlü söyleyemiyor-sun.

Narin bey yine yumurtladı

Türkiye İsvren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Halit Narin incilerine yenilerini kattı. Na-rin "Biz fabrikatör olarak yaşa-mıyoruz.Bittiksel hayatıttız" de-di, ardından da "Vatandaşın ya-samasi ile fabrikatörün yaşama-sı aynı paralelde" diye ekledi. Bar-ışçılar şu fabrikatöre acıyıp arala-rında iane toplayıp verseler de, ha-yat düzeyini biraz yükseltse...

...SACMALAR

25'de "hayır" var!

Yeni engellemeler olmazsa 25 Mart'ta yapılacak olan yerel seçimlerde 25 yaşını bitiren her 25 kişiden biri aday olacak. Toplam 51 bin 709 belediye başkanlığı ve mahalle muhtarlığı seçimlerine yerel yönetimlerde görev alacak 705 bin kişisinden yirmesi, bunlardan 500 bin 775 kişisinden gidecek veya asıl olarak görev almış beklemleri. Türkiye nüfus hantısına bakıldığında, bunun anlamı 25 yaşını bitirmiş her 25 kişiden birinin aday olması...Yerel seçimlere katılacak 6 siyasal partiden her biri 39 bin 853 aday belirleyecekler.

30 Ocak'taki oturuma cunta parlamentosunun temsilcileri kabul edilmeyecek

Avrupa Konseyi siyasi af istiyor

Türkiye'nin bir kez daha Avrupa Konseyi gündemine geldiği bu günlerde Türkiye Postası'nın Paris ve Brüksel temsilcileri Avrupa Konseyi Politik Komisyonu Türkiye Raporörü **Steiner** ile Avrupa Konseyi Parlamento Asamblesi üyesi Belçikalı milletvekili **Claude Dejardin**'in görüşlerini başvurular. Aşağıda Konsey'de önemli ve etkili yer alan iki politikacının gazetemize verdikleri özel demeçleri ayrı ayrı sunuyoruz.

STEINER

(Avrupa Konseyi Politik Komisyonu Türkiye Raporörü)

"Türkiye'den gelecek parlamentoların Ocak oturumuna katılabilirliği sorunu konusuna değildi. Mayıs ayında yapılacak oturuma katılmasına gelinece. Olgulara bakacağız. Önce yerel seçimlerin gerçekleşen demokratik olarak, tüm partilerin katıldığı bir biçimde yapılması sorunu konuşuldu. Oye yandan, daha da önemli olarak, düşünce suçları için genel af sorunu vardır. Ayrıca sürdürülmekte olan haksız düşünce davalarının durdurulması konuşuldu. Bütün bunları Mayıs ayında alacağımız karar için bize ipuçları vermektedir."

DEJARDIN

(Avrupa Konseyi Parlamento Asamblesi üyesi)

"Türk parlamentoları hepsi Ocak ayında toplantıda temsil edilmeyecek değildir, sonuç olumsuz olacaktır. Böyle bir davranış Türkiye ile Avrupa Konseyi arasındaki ilişkileri sona erdirir. Türkiye'deki etkili çevreler Avrupa'dan konuşmak istemiyorlar."

- Yurtdışında bulunan Türkiye'de bulunan ve yığın örgütlerin 32 temsilcisi Avrupa Konseyi parlamentolarına 6 Kasım seçimlerinden sonraki durumu ayırtımlarıyla ele alan bir mektup gönderdiler.

Avrupa Konseyi'nin 30 Ocak günü başlayacak ve 3 Şubat'a kadar sürecek olan toplantısına Türkiye'nin gönderileceği temsilcilerin katılması sorunu, hem Avrupa Konseyi organlarında hem de Türkiye kamuoyuna geniş tartışmalara ve ilginç gelişmelere yol açtı. Başbakan Özal, 6 Kasım seçimleriyle birlikte Türkiye'de parlamenter demokratik bir rejime geçirildiği savunarak Konsey toplantısına gönderilecekleri Türkiye delegasyonunun kabul edilmesi gerektiğini, aksi takdirde Türkiye'nin Konsey'den tümüyle ayrılmaya tehdidini savururken, MDP ve HP sözcükleri ve sosyal demokratlara kadar uzanan geniş bir kesim, Ocak ayında toplantıya delegasyon göndermekte ısrar edilmemesi savunuyor. Bunlara göre, "Konsey Türkiye'nin aleyhine olabilecek bir karara zorlanmamalı, Mayıs ayındaki toplantıya kadar zaman kazanılmamalıdır".

Avrupa Konseyi'nin eğilimi

Avrupa Konseyi Asamblesi geçtiğimiz Eylül ayında yaptığı oturumda, "Türkiye'de yapılacak olan 6 Kasım seçimlerinde seçilecek parlamentonun Türk halkının demokratik temsilcisi olarak kabul edilemeyeceğini ve bu parlamentonun gönderileceği milletvekilleri delegasyonunun Avrupa Konseyi çalışmalarına katılmayacağına" kararlandırmıştı.

Özal'ın, Konsey'in bu kararına rağmen 30 Ocak'ta yapılacak toplantıya delegasyon göndermekte ısrar etmesi ve bir anlamda Konsey'i tehdit etmesi, Avrupa Konseyi organlarında geniş tepkilere yol açtı. 9 Ocak'ta Ankara'da toplanan Avrupa Konseyi Politik Komisyonu, Türk delegasyonunun gelişmesini

Ocak ayındaki toplantıya Türk delegasyonunun kabul edilmemesi halinde Konsey'den tümüyle ayrılmaya tehdidini savuran Özal, bu arada Avrupa Konseyi çevrelerine el altından "haber vererek" Konsey Asamble Başkanı Ahrens'in, Türkiye'ye gelmesini istedi. Eğer Ahrens Türkiye'ye gelip kendisiyle görüşecek ve Ankara'nın, Ocak ayında delegasyon göndermesinden vazgeçmesini isteyecek olursa, bunu kabul edilebileceği belirtir. Böylece Özal, hem Konsey başkanını "ayaklarına getirerek" Türkiye kamuoyu karşısında "zevalih" kurtaracak hem de Türk delegasyonunun Mayıs ayındaki toplantıya kabul edilmesi için pazarlık yapacaktı. Nitekim 18 Ocak günü Paris'te yapılan Türkiye Alt Komisyonu toplantısına bu yönde karar alındı. 19 Ocak günü yapılan Konsey Başkanlık Divanı toplantısına da Konsey Başkanı Ahrens'in 24 ve 25 Ocak tarihlerinde Türkiye'ye giderek Özal'la görüşmesi de Ocak ayındaki toplantıya Türkiye'nin delegasyon göndermemesi istemesi kararlaştırıldı.

Mayıs ayında ne olacak?

Avrupa Konseyi'nde bugün için esen havaya bakılırsa, Özal'ın Ocak ayındaki toplantıya delegasyon göndermekten vazgeçmesi hâlinde de Türkiye sorunu, Mayıs ayındaki toplantıya bırakılacak. Konseyin Mayıs ayındaki kararı ise o zamana kadar görülecek gelişmelere bağlı kalacaktır. Eğer 25 Mart'ta yapılacak olan yerel seçimlere SODEP ve Doğru Yol partilerinin katılmasına olanak sağlanırsa, politik suçları ve düşünce suçlarını kapsayan bir genel af çıkarılırsa, sıkıyönetim kaldırılırsa, işkenceler durdurulur ve bundan böyle insan haklarına saygılı davranılacağına dair sağlam garantiler verilecek, Konsey'in Mayıs ayındaki kararı olumlu olabilecektir. Kendileriyle görüşme olanakları bulabildikleri takdirde Konsey üyesi Avrupalı parlamenterler belirttikleri gibi, bu konularda Konsey vadilerine yetinmek istemeyenler, "İrfa edilebilir hakmak" gibi

12 Eylül darbesinden sonra yurtdışına çıkmak zorunda kalan ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşayan sendika ve yığın örgütlerinin 32 temsilcisi Avrupa Konseyi parlamentolarına Türkiye'de 6 Kasım seçimlerinden sonra ortaya çıkan durumu anlatan bir mektup gönderdi-

ler. Mektubun "Demokrasiye dönüşün ilk kanıtı" başlıklı bölümünde, Türkiye'de demokrasiye dönüşmekte olduğunun ilk işaretinin ancak, derhal bir genel af çıkarılması, görülmekte olan davaların derhal durdurulması ve idam cezalarına son verilmesi olabileceği belirtilmiştir.

OYA BAYDAR Yorum

Bayramlık gömlektendir idamlık gömleğe

Bu günlerde Türkiye'de olup bitenleri yorumlamaya, anlamaya çalışan biri, eline eski pusulasını sağlamca almazsa, afallayıp yanlış düşebilir. Öyle bir toz duman yarattı ki Türkiye'de, kim ne yapıyor, neredeyse diyor, kim mümkün kim sıyayıcı, amaçları nedir, muhafet ediliyor nedir, bütün bu sorular, elinde sıfır pusulası bulunmayanların açısından cevapsız kalmaya veya yanlış cevaplandırılmaya mahkum.

KAYSERİLİ'nin kaldığı eşeği boyayıp sahibine yeniden satması misali "Türkiye'yi kurtaracak ihtilali, dinamik başbakan" diye ortaya çıkarılan eski MSP'li, İsvetren Sendikaları eski başkanı ve IMF'nin Türkiye'deki birinci adamı Özal, yaptıklarıyla, söyledikleriyle, bu toz dumanın daha da koyulaşmasına yardımcı oluyor. Özal'ı "sıfır mücadelesini körüklemek", "soğ solanların kullanmakla" suçlayan Nazi İlcak, Rauf Tamer gibilerini mi istersiniz! "Yaktın bizi Özal" diye feryad eden sermaye çevrelerini mi istersiniz! Bir kağıt havada gezmeğe başlayan anlaşılan holdinglemleri mi istersiniz! Özal'ın "denize düşen yılanı sarılır" misali sandıkta "mecburiyetten" çıkmasını "1950'deki Demokrat Parti olaylarına benzer bir halk hareketi" olarak yorumlamaya çalışan "halıkçıları", "demokratları" mı istersiniz. Bu Özal öyle bir yaratık ki "Gündüz insan gece kurt" romanındaki adamların da benzeri!

PEKİ mesetlerin aklı nedir? Sıfır pusulasını neredeyse işaret ediyor? Bunca gürlüğü patları nedir? Özal, kimlerin inddı ettiğ gibi "komünist" mi? Kimi sermaye çevrelerinin kuşkuyla basıncı gibi mi yapılmaları nedeni ne? Oye yandan IMF'nin, ABD emperyalizminin, uluslararası mali merkezlerin Özal'a tam destekleri, örgütleri nereden kaynaklanıyor? Son olarak Ocak-Evren bir başka deviyse Özal hükümeti-12 Eylül ilişkisi nedir? Bu soruların cevabının doğru verilmesi, yığınların bu doğru cevap etrafında harekettelemlerini, bilimsel bilimsel verilerin "Özal etfanesini" ne ve

Aşırda dan kopmak istiyorlar. Aşırda Türk hükümeti de Aşırda dan kopmak istiyor. Özal kopma-ya göze almaz. Kendi kamuyunda puan toplamak için bılıfıyor. Ma-yı ayına kadar yeni hükümet ne yapıp-ın göreceği. Bizim için önemli olan fal değil işir. Bakalım yerel seçimler tüm partilerin katılı-ma-yı yapacak mı? İşinçeler, da-valar duracak mı? Politik al çıkacak mı? Sıkıyüzün kalkacak mı? Eğer bunlar olursa, Türkiye'ye yeniş bir he-yet gönderip inceleme yaptırırız. Tabii kısıtlansız bir inceleme...Bu incelemenin sonucuna göre, de-olmu ya da olmsuz bir karar alın-ır."

Yeni Türkiye'ye geyonun gelmesine kesinlikle karşı çıktı. 17 ve 18 Ocak günleri yapılan Türkiye Alt Komisyonu ve Hukuk Komisyonu'nun ortak toplantısında, Türkiye raporörü İsviçreli Claudius Alder in Türk delega-syonunun toplantıya katılmasını önögen raporu şiddetle eleştirildi. Sonuçta bu komisyonlarda da Politik Komisyon'un eğilimine paralel bir tutum benimsendi. Avrupa Konseyi çevrelerinde genel olarak söylenen şu: Eğer Türkiye Kon-sey'e delegasyon göndererek olursa, bu durum Konsey içinde yoğun tartışmalara ve belki de şimdiki kadar görülmelik ça-ğışmalarına neden olacaktır. Böyle bir durum karşısında İsveç ve Danimarka delega-syonlarının Konsey binasını dahi terkme-leri beklenmektedir.

Türkiye'nin bölgede gerici rejimlerle işbirliği gelişecek

Ortadoğu'da ABD adına yeni ekonomik konumlara doğru mu?

İslam Konferansı Örgütü'nün 4. devlet ve hükümet başkanları zirvesi Fas'ın Ka-zablanka kentinde 16-18 Ocak tarihleri arasında toplandı. Toplantı, Türkiye aç-sından uluslararası diplomasi alanında, özellikle Kıbrıs sorusunda, "Yunan Lobi-si"nin de yer aldığı ve etkisinin sınırlı olduğu koşullarda rahatlıkla gündeme getirebileceği ve Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bağımsız devlet olarak kabulünü isteyebileceği bir platform değişimi taşıdı. Nitekim Türkiye başını Evren'in Kıbrıs konusundaki Türk tezini zirveye gözlemci olarak katılan B.M. Genel Sek-reteri Perez de Cuellar'a ilk elden anla-ıma olanağını bulması konusuna önem verdi.

Ekonomik ilişkilerde önemli gelişmeler

Cunta'nın öne çıkardığı bir diğer konu da İslam ülkeleri arasındaki ekonomik işbirliği ve bu konuda geliştirilecek yeni İslam stratejisinde Türkiye'nin yetkili bir konuma gelmesi oldu. Toplantıda Türki-ye, İslam ülkeleri arasındaki ekonomik ilişkileri canlandırarak ve İslam ülkeleri-ne sağlanan tüm mali desteğin geçtiği komisyonun başına getirildi. Bu durum-da Kuveyt yardım fonu ile Suudi Arabis-tan, yardım sandığını denetimini Türki-ye'nin elinde olmak, cunta yönetimini

ve sermaye çevreleri tarafından Türkiye'-nin İslam ülkeleriyle ilişkileri açısından çok önemli bir gelişme olarak kaydedil-di, çünkü komisyon başkanlığına getiril-mesi sonucunda İslam Kalkınma Ban-

İslam Konferansı örgütü nedir?

42 ülkenin üye olduğu İslam Konfe-ransı örgütü 1974 yılında Birleşmiş Milletler tarafından oluşturulan 14 maddelik amaçlar çerçevesinde üyeleri arasında ekonomik, toplu-sal, kültürel, bilimsel alanlarda iş-birliğini güçlendirmeyi, ırk ayırımı ve sömürgeçlik taşıyıcı etmeyi amaçlamaktadır. Örgütün Türkiye'deki üyeleri şunlardır: Arap ül-keleri: Cezayir, Cıbu-ti, Bahreyn Bir-leşik Arap Emirlikleri, Filistin Kurtu-luş Örgütü, Irak, Katar, Kuveyt, Lib-ya, Lübnan, Mısır (üyesi askıda), Moritanya, Somali, Sudan, Suriye, Suudi Arabistan, Tunus, Umman, Ür-dün, Kuzey Yemen, Güney Yemen. Afrika ülkeleri: Çad, Gabon, Gine, Gine-Bissau, Kamerun, Mali, Nijer, Senegal, Gambiya, Sierra Leone, Uganda, Yukarı Volta. Asya ülkeleri: Afganistan (üyesi askıda), Bangla-deş, Endonezya, İran, Malezya, Mala-ya, Pakistan.

Stehmetek. İfa derişile bakmak eği-lime göre. Ama, öte yandan, Konsey çevrelerinde. Sosyal Demokrat üyelerle bile, dikkate alınması gereken bir "Özal esası"ı havası da görülmekte-dir. Gözlemciler bunun "yeni bir eğilim" olduğunu dikkatli çekiyorlar. Gözlemci-ler bu "yeni eğilim"ün, SODEP ile Doğu-ru Yol'un yerel seçimlere katılması olma-larıyla yetinip, Mayıs oturumunda "Türki-ye'de demokrasiye dönüş gerçekleştiril-miş"ı yargısını benimsemelere yol açabi-leceğini özellikle vurguluyorlar. Aynı kaynaklar, Konsey'de bu tür bir "yumu-sama"nın önünü alabilecekle tek olanagın, Batı Avrupa'daki Türkiyeli demokratik örgütlerin ve kuruluşların Mayıs ayına kadar göstericekleri etkinliklerden iba-ret olduğunu da görüştür birliğindele-

ketlendirilmiş, ilinç birimce yarılan "Özal esası"nın "Özal esası"ı etrafındaki toz dumani dağıtılmasın, oton büm biçim ve geçişlere karşı savaşımında, kısaca demokrasi için savaşımında, büyük önem taşıyor.

"ÖZAL" denilince, sınıf pusulası solu, ortayı, halkı, işaret etmiyor. Pusula, ısrarla sağa, en sağa, emperyalizmin en gözde kura, en saldırgan en antikomünist kesimlerine ve onların Türkiye'deki en bağımlı, en sadık temsilcilerine, bir avuç oligarşiyi, faşizmin des-teklilerine dönüyor, bu mihrakları işaret ediyor: "Özal'ın yönü de, kaynağı da burasıdır" diyor.

PUSULA böyle diyor, böyle gösteriyor da, bunca çelişik uygulama, bunca çelişik tepki nereden kaynaklanıyor? Sınıf pusulasını bir kez yiti okuyup Özal'ın arındıkları sınıfsal güç ve çıkarları yiti be-lirledik mi, ötesi kolay. Cevap kendiliğinden geliyor: Özal, Orta-doğu'da yeni ve müslüman bir İsrail yaratmak çabalarını, Or-tadoğu'daki ekonomik ve siyasal çıkarlarını kade da olsa koru-maya çalışan ABD emperyalizminin ve onun en gözde omuş, faşizm yanlısı iç uzantılarının GENEL ÇIKARLARI'nın temsilcisi. Ne yaporsu bu genel çıkarlar adına yapıyor. Ve kuşkusuz, bu gibi durumlarda her zaman görüldüğü gibi, kapitalizmin genel çıkarları kimi zaman, kısa dönemler için bazı orta ve küçük ser-maye sahiplerinin, hatta bazen kimi büyük sermaye gruplarının ÖZEL ÇIKARLARI'na çatılabiliyor. Türkiye'de kapitalizmin, tüm geriliği ve çarpıklığı içinde, tekeli devlet kapitalizminin kapıları zorlamaya çalıştığı, kapitalizmin kuruluşunun bu kapıları faşizm altında süngü desteğinde açılmasında görüldüğü bir dönemde, birakalım tüm halkın perşan olmasını, kimi sermaye kesimleri bile kapitalizmin genel kuruluşu uğruna kendi özel çıkarlarını bir ölüme zedelediklerini görebiliyorlar.

BU bakımdan, seçimler öncesinde, "İki gömleğim var, biri bayram-lık, biri idamlık" diyen Özal, bir bakıma gerçekten de bir "kah-raman (ı)" dır. En gözü dönmüş emperyalist mihrakları ve onların Türkiye'deki kan emici, vatan haini, halk düşmanı uzantılarının kahramanı... İdamlık gömleğe bu yüzden bir gün ihtiyacı olacak kuşkusuz.

ÖZAL'da simgelenen, Türkiye'de kapitalizmi bir çeşit faşist siyasal model içinde "kurtarmak" ve tekeli devlet kapitalizmine tırman-dırmak, öte yandan Avrupa'yı falan boylayıp, doğrudan ABD ile sarmas doğası, Ortadoğu'da siyasal ve ekonomik tasanoluğa, ma-sağıla soyunup, bal tutup parmak yalamak çabaları her aynı sürecin, yani 12 Eylül askerel darbesiyle bağlatılan sürecin par-çaları. Yolu 12 Eylül 1980'de askerler açtı. O sırada süngü ge-rekliydi. Açılan yoldan Özal devam ediyordu. Simdi, daha hızla daha güçlüdebilmesi için yola faşizm harcı döğünmiş durumda. Bu yoldan Evren yürüdü önce, şim Özal önde yürür görünü-yor. İkisi de aynı yolumu yollusuz; ikisinin de sonunda konaklaya-cakları lan aynı; her ikisini de aynı mihraklar yönlendiriyor, ef-en-diler aynı.

BU yolu tıkmak bizlere, Türkiye'de demokrasi ve demokrasi güçlerine düşü-yor. Bunun için önce tozu dumani dağıtmak, oton biteni piri piri görebilmek ve yıgınlara göstermek zorundadır. Aman sınıf pusulasını elden bırakıp yolumuzu şaşırılmayalım. Pusulayı şaşırın yıl arkadaş-larını yarmaktan geri kalmayalım. Özal'da, Evren'de simgesini bulan barış, halk, demokrasi düşmanlarına, bayramık gömleklerini değiştir idamlık gömleik giydirmiş, işçi sınıfının ön-çülüğündeki demokrasi ve devrim savaşımının gücüne bağlı olacak.

Yerel seçim "vetosu"yla Evren bir taşla iki kuş vurdu

Başbakan Turgut Özal, MDP ve HP'nin protesto için parlamentoyu terk etmelerine rağmen yerel seçimler yasasını partisinin çoğunluk oyları ile ve yıldırmı hıyyla meclisten geçirdikten sonra kendisinden pek memnun görünüyordu. Ertesi günlerde Evren'in yasayı veto ettiği haberi, Özal ve ANAP'lılar üzerinde küçük bir şok yarattı. Özal "Olur böyle şeyler, düzeltir bir daha getiririz" derken, Evren-Özal iktidarının niteliğini, iktisatın aynı çıkarlarını ve hedeflerin uygulayıcısı olduklarını pek iyi anlamamış olan bazı "sıkı" ve "safl" ANAP'lılar "Eğer haysiyetimiz varsa, tasarrufların kılını dokunmadan bir daha onaya yollamalıyız" diyorlardı.

Cuntabaşı, aslında yerel seçimler yasasının özüne dokunmamış, tasarıyı sadece teknik yönlerden veto etmişti. Böylelikle bir taşla iki kuş vurmuş oluyordu: Birincisi ANAP'ın alelacele ve bir çok teknik aksaklık, Anayasa ve yasa-larına çok yandan çelişkiler taşıyarak çıkardığı, bu yüzden de sert eleştirilere hedef olan gayri ciddi bir metni geri çevirerek kendi "ciddiyetini" gösteriyor ve daha sonra ortaya çıkabilecek pürüzleri önliyor. Diğer yandan ise dünya ve iç kamuyunun gözünde Özal ile kendisinin bir parçanın iki yüzü oldukları kanısını çürütmeye çalışıyor ve ANAP'lılara, köyü o kadar köpekmiş görmemelerini hatırlatıyor.

Bu vetounun daha öte bir anlam taşımadığı, yasa tasarısının yine ANAP başkanı Meclis'ten geçip Cumhurbaşkanı'na onayına geleceği sırada Evren'in, İslam Konferansı'na katılım hakkına üzerine yığıldığına bulunacağı bilmesinden ve için kendisine vekalet edecek olan ANAP'lı Meclis Başkanı Karaduman'a havalat etmesinden anlaşılıyor. Nitekim ANAP'lılar yine canlarını dişlerine takıyor, tasarıya üç gün içinde teknik düzeltmeler yapılar ve yine kendi oylarıyla Meclis'ten geçip Meclis Başkanı'na, Evren'in dönüşünden bir gün önce onaylatarak tasarıyı yasalastırıyor.

15'ler cinayeti çok ortaklıdır ve tüm Türkiye burjuvazisinin eli kanlıdır

Belgelerin ışığında 15'ler cinayeti

28 Ocak 1921'i, 29 Ocak'a bağlayan gece, 15'lerin Karadeniz'in karanlık sula-rında boğdurulması, sadece Türkiye işçi sınıfının en acılı anılarının biri değil-dir. 15'er olayı, aynı zamanda, Kurtuluş Savaşı sırasında kendi tarihinin en "ile-rici" dönemini yaşayan Türkiye burjuvazisinin işçi sınıfına, özellikle onun siy-sal örgütlenmesine karşı tutumunu; işçi sınıfı hareketinin örgütlenip güçlene-bileceğini gördüğü her yerde ve her dö-nemde onu kanla, cinayete bastırma-kan bir an bile çekimleyeceğini en iyi gösteren olaydır.

15'ler cinayetinin bilinmesini, araştı-rılması, karanlık yanları hâlâ çok. 15'ler cinayeti, Türkiye burjuvazisinin en acılı anılarının biri değil-dir. 15'er olayı, aynı zamanda, Kurtuluş Savaşı sırasında kendi tarihinin en "ile-rici" dönemini yaşayan Türkiye burjuvazisinin işçi sınıfına, özellikle onun siy-sal örgütlenmesine karşı tutumunu; işçi sınıfı hareketinin örgütlenip güçlene-bileceğini gördüğü her yerde ve her dö-nemde onu kanla, cinayete bastırma-kan bir an bile çekimleyeceğini en iyi gösteren olaydır.

Karakirik ile Mustafa Kemal arasında şifreli telgramlar Ocak ayı boyunca sürer. Bu durumda Kazım Karabekir ile gerici Muhafaza-i Mubadeat Cemiyeti yanlısı Erzurum Valisi Hamid'in kurdıkları plan yürürlüğe sokulur. Erzurum'dan bir bölükle Muhafaza-i Mubadeat ve toplanmış bir kaç yüz kişi, Suphi, Mustafa Suphi ve yoldaşlarına karşı, geçtikleri bütün yollarla yüzlerine tükürmekten takılmaya kadar gonderiler düzenler. Vali Hamit, 2 Ocak'ta Karabekir'e şöyle yazmaktadır: "Bendenize memleketteki da-vayısmay ve ahengi ihlale çıkacak bu kışkırtılarınızın silinmesini zorunludur. Bunun Kar'la Rus'ların gözlerinin önün-de sübuhatın mahzurlu bulunduğunu mü-

Kapatılan CHP'nin kadroları SODEP'te birleşiyorlar

Sosyal demokratlar, demokratlık sınavını kazanabilecekler mi?

"Sosyal demokrat"lık iddiası ile siyasal arenada bugün üç ciddi kanat var: SODEP, Cunta partilerinden Halkçı Parti ve Ecevit'in arka planda liderlik ettiği "Yeni Sosyal Demokrat Oluşum" denen örgütlenme

kezdən orta sola doğru çeşitli kadroları çatısı altında toplayarak bu kesimlerin taban oylarına sahip çıkmaya hazırlanı-yor.

Halkçı Parti'de telas

SODEP'teki gelişmeler "cunta partisi" olmanın doğuş gününü taşıyan, 6 Ka-sım seçimlerinde ise yığıldıktan, alter-natifsizlik yüzünden "elven-i yer" diye oy alan ve böylece Cunta parlamen-to-sunun ikinci büyük partisi olan Halkçı

Parti'de telas yarattı. Bir süre Halkçı Parti ile SODEP arasında yerel seçimler öncesi birleşme gündeme geldiysede çeşitli araclardan gayretlerine rağmen özellikle Calp'ın ve Halkçı Parti yönetici kadrolarının "Onlar bize iltilah eder. Üstelik de hepsini almaz. İçlerinde ası-rı uçlar, anarşi destekçileri bile var" gibisinden, Cunta görevlisi olduklarını unutturmayan sözleri ve tutumları yüzünden bu birleşmenin hiç deşileşim-dilik gerçekleştiremeyeceği anlaşıldı.

Geçtiğimiz hafta içinde Halkçı Parti'de kargaşa daha da arttı. Halkçı Parti'den bir kısım il ve ilçe yöneticilerinin SO-DEP'e geçecekleri söylentileri ağır bir tempo ile de olsa doğrulanmaya başla-dı. Halkçı Parti'nin "doğuş günü"nü bir türlü ilerlemez sindiremeyen ve gö-nülleri SODEP'te olan kimileri ise parla-men-tada ana muhalefet partisi olmanın avantajından vazgeçmeye henüz pek ya-nasıyorlar. Halkçı Parti'nin geleceği yerel seçimlerde alacağı oylara bağlı. Bu yüzden de yerel seçimlerin 25 Mart'ta yapılması konusunda muzakalık yapıyor-lar. Yerel seçimlerde SODEP kararsız-da yeniliğe uğramas, partinin giderek çözülmesi ve bitişinden "resmi" parti haline gelmesi sonucunu doğuracak.

Tunç'tan sonra ne var ne yok?

Uzun sürdük gerek HP, gerekse SO-DEP'i "sosyal demokrasi" adına sert bi-rimde eleştiren ve geçmiş günlerle kadar Halil Tunç liderliğinde görünen "yeni sosyal demokrat oluşum"dan Ha-lil Tunç hastalık bahanesiyle ayrıldı. Bir süreden beri Tunç'un öne çıkmasını, keskin konuşmalarını ve umulan sosyal demokrat sendika tabanını sağlayamaya-cağını anlaşıldı. Bunun yeni partileşme girişimi içindeki diğer "liderleri" huzur-suz etmekte olduğu biliniyor. Tunç'un şimdi harekatin liderliğine oynayan 12 Eylül öncesinde CHP'nin en sağında yer almış Sedat Akman ve çevresindeki bir grup batıcı-liberal eski üniversite men-

rilimaysı, karakul yarıları hâlinde 15'lerin tümünün kimlikleri, cinayet emrini asıl kimin verdiği, Kafkaslar'dan başlayarak Trabzon'da Sürmene açıklarında sona eren "vatana dönüş" yolunun nere-lerden geçtiği hâlinde binlerce yerleşimci yazıldığı. Ancak edilecek kaynaklara dikkatli bir gözle bakıldığında yine de burjuvazinin bu kanlı cinayetin kim kim karakul görünen yönlerini aydınlatmak olanaklıdır...

MUSTAFA SUPHI
TKP'nin ilk başkanı

geride yapılabilecek önemli bir iş kâlıyordu: Ankara TKP, (ya da gizli TKP) diye bilinen Anadolu komünistleri, Bakü'deki kongreye katılmamışlardı. Mustafa Suphi özellikle bu kanatla buluşabilmeyi ve birliğin tam sağlanmasını amaçlıyordu. Böylece 1. Kongre sonrasında Türkiye'ye dönen TKP yöneticilerinin ilk amaçları yurtiçinde sağlama, örgütleniş, meclis ve birliği sağlamaktır. Diğer amaç ise, TKP'nin 1. Kongresi'nde alınan karar gereğince Kurtuluş Savası'na, onu yürüten Ankara Hükümeti ve lideri Mustafa Kemal'i desteklemek, anti-empyalist ortak cephede yer almaktır.

Cinayet emrini kimler verdi?

Mustafa Suphi ve 14 arkadaşının öldürülmesi emrini kimin ya da kimlerin verdiği 15'er olayının en tartışılan yanıdır. Eldeki veriler, özellikle o sıralarda Doğu Cephesi Komutanı olan ve Kurtuluş Savası'na destekleyenler arasında en sağı temsil eden Kazım Karabekir (Paşa) ile Erzurum Valisi Hamit arasıdaki gizli ilişkiler, Karabekir ile Mustafa Kemal arasıdaki gizli anlaşmalar konu üzerindeki esrar perdesini aralamaktadır.

Mustafa Suphi, yarımdaki TKP yöneticileri birlikte Türkiye'ye gelmeden önce, TKP'nin Bakü'de yapılan kongresinden hemen sonra, Mustafa Kemal'e yazdığı mektupta şöyle demektedir: "TKP, Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nin, emperyalist devletlerle savaşta müttefak bütün gücünü desteklemeye, savaş cephelerinde zafer ve zağlamaya sebep olacak her türlü aşırıya kaçınmaya karar verdiği gibi, zulüm ve işgâba karşı mücadele hislerini halk sinesinde derinleşmesini sağlamak üzere parti faaliyetine geçmeye lüzum görmüştür ki bunun kanunî şekilde cereyan etmesi için Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nin gereken mabsedeen esirgenmeyeceği ümid edilmektedir."

Bu mektuba olumlu cevap, bizzat Mustafa Kemal'den gelmiştir. O dönem Mustafa Kemal'in "bolşeviklerdir" önemli yardımlar ve destek beklediğini bildi. Ancak gene o günlerde Mustafa Kemal, Moskova'ya elçilerini atıyor ediren Ali Fuat Paşa'ya şöyle yazmaktadır:

ETHEM NEJAT
TKP'nin ilk sekreteri

"Bolşevikler, aynı zamanda memleketimizde bolşevik teşkilatı kurmak için olan-ğıştı faaliyetlere başlamışlardır. Bakü'de gönderdikleri Mustafa Suphi ve arkadaşları vasıtasıyla Türkiye Komünist Genel Merkezi'ni meydana getirdiler.... Kayıtsız Rus tabiiyle demek olan dahileki komünizmin teşkilatı amaç olarak tamamen bizim aleyhimize. Gizli komünist teşkilatları her surette durdurmak ve uzaklaştırmak zorundayız. Tabiatıyla komünizm ve bolşevizm açık aleyhimize bir suç davası uygun olmaz." (Kaynak: A.F.C.M. M:47/25)

Yine aynı günlerde Mustafa Kemal dışarıda "bolşeviklere karşı durumu kurmak", içinde ise gerçek komünist örgütlenmelerinin önüne geçmek için bolşeviklerle ve ihtilale karşı duruşunu açıklayan resmi "Komünist" Fırkası'nı kurdurtmuş ve en yakın arkadaşlarını bu fırkaya kaydetmiştir. Amaç açık, kendi deyimini ile "Dişından gelecek kılamlara karşı..."

Daha Mustafa Suphi'ye Türkiye'ye gelmesi için olumlu yanıt gönderdiği dönemde durum buyuk, Mustafa Suphi'nin Türkiye'ye girdiği Ocak ayı başında Mustafa Kemal ve kadrosunun içerdeki komünizme karşı tutumları büsbütün sertleşmiştir. Örneğin meclisin sol kanadını meydana getirenlerin örgütlenmesi sayılabilecek olan "Yeşil Ordular" yasaklan-mış, Ankara'daki komünist örgütlenmeler en ağır baskılar altına alınmıştır. Artık son gelişme Mustafa Kemal'i ürküt-mektedir. Oye yandan Çerkes Ethem al-ayındaki gelişmeler havayı büsbütün ağır-laştırmıştır. Ancak Mustafa Suphi ve ya-nındakı yoldaşları, 2 Ocak 1921'de Kars'a gelmişlerdir. Burada kendilerini Ali Musta-fa Kemal adına yarı resmi bir görüşme yapan Ali Fuat Cebesoy ve Tefik Rıhtı Aras, Mustafa Suphi'ye göre dönmeye re-kraktığını, dönmeyişi takdirde taşıyıcı ola-ğın olabileceğini ama etmişlerdir. Ama o yolunda devam etmiştir.

Belgeler, belgeler

Çeşitli belge ve yazışmaların karşılaştı-rılması, 1921 başında Mustafa Kemal'in daha önceki izne rağmen artı Suphi Yoldaş ve TKP heyetinin Ankara'ya gelmelerini istemediğini ortaya koymaktadır. Heyetin en fazla Erzurum'dan geri döndürülmesi konusunda Kazım

Bunun Kars'a, Rusların gözlerini önün-de de vakuhulması mahzurları bulunduğuna mü-lahazasıyla keyfiyetin hendenize havalıe buyrulması en iyi yoldur". Ama Karabekir, keyfiyeti Hamit'e havalıe etmiş, neler yapılabilecek gerektiğini ayrıntıları ile yazmıştır. Karabekir'in, Vali Hamit'e keçtiği telgraf aynı şöyledir: "Memle-kece zararı Mustafa Suphi ve yarındaki şahsiyetlerin aşadaki terfihin ıcrası ile sınırdışı çıkarılmaları doğru olacaktır". Daha sonra terfih ayrıntıları ile anlatıl-makta, her gerçekleri yere halkın "gale-yanı getirilecek" üstlerine sadırlması ve özellikle Trabzon' yoluyla sınırdışı edilmeleri istenmektedir.

... ve son durak: Trabzon

Heyet, Erzurum'daki olaylardan sonra Trabzon'a geldiğinde, orada da "halkın galeyana gelmesi oyun" sahneye kondu. Ve kendilerine İncobolu'dan Ankara'ya gönderilecekleri şöyledir, 28 Ocak, geceyarısı, 15 yoldaş bir tekneye bindirilir. Ardından bir tekne daha hareket eder. Her iki teknede de, Trabzon'un Kaymaklar Kahyası ve o sıralarda Türkiye'ye girmeye çalışan Erzurum (Paşa) adını İthalatçı Yahya'nın kiraklı katilleri vardır. Cinayet denizin ortasında işlenir. Burjuva kaynakları cinayeti, Kayıkçı Ağası Yahya ve İthalatçıları yüklemek için özel gayret göstermelerinde de tüm veriler bu arada konuşma ihtimali olan tek kişi durumundaki Yahya'nın ve tah-kikat için yöreye giden sorununun öldürülmesi şu gerçeği ortada koymaktadır:

Katil değil, katiller var

Ocak 1921'de Mustafa Kemal, TKP önderlerinin Türkiye'ye gelmelerine, özellikle Ankara'ya varmalarına kesin-likle karşıdır. Ve geri döndürülmesi için emir vermiştir. Kazım Karabekir, Vali Hamit gibi kişileri, emri uygulamakla görevli-dirler. Ancak onlar bu "komünistler be-lasından" toptan kurtulacak bu işi bitir-mek niyetindedirler ve böyle bir durum-da Ankara'dan ciddi bir suçlama ile kar-şılaşmayacaklarını da güvenmektedirler. Bunlar Kaymaklı Kahyası Yahya ile çoktan temasa geçip yapılabilecek anlatı-mışlardır. Nitekim olaydan sonraki ya-zışmalar bunu ortaya koymaktadır. Olayı haber alan Mustafa Kemal'den bir tepki gelmemiştir. Kısaca 15'er cinayetin den Enver Paşa, ne de İthalatçı, ne Karabekir kanadı, ne de Mustafa Kemal tek başına suçlu tutulamaz. Cinayet çok or-uklıdır ve 15'er olayında tüm Türkiye burjuvazisinin eli kanlıdır.

almış Sedat Akman ve çevresindeki bir grup batıcı-liberal eski üniversite men-bakı tarafından uzlaşmak zorunda bi-rikildiği söylenir. Bu hareket 5-6 bin kişilik bir toplantıda partileşecekleri söy-lemiş olmakla birlikte, son zamanlarda bu sayı Anayasa ve Katiller Yasası ba-hane edilerek 5-6 yüz'e kadar ileri. Ar-ka planda kaldırıy terah eden Bülent Ecevit'in "İskandinav modeli tabandan sosyal demokrat oluşum" Ödünge ko-sullarında ne derece olanaklı olduğu tar-tışılır.

Sosyal demokratinin anlamı

Türkiye demokrasi güçleri açısından önemli olan nokta "sosyal demokrat", "sol" kavramlarını şu günlerde adeta yapılaşmalar... Sosyal demokrati iddiasıyla siyasal yelpazede yer almayay örgütlenmeye ve çevrelere, Türkiye'de geniş bir sol tabanı bulundugunu, daha da önemli toplumsal gelişmelerin bu tabanı daha da güçlendirmekte olduğunu bilincindedir.

"Sosyal demokrat" kesimde gözlenen siyasal yarış, kuskusuz bu kesimlerin "demokratik sosyal"dan alacakları "not" a bağlı. Bugün sosyal demokrat siyasal çiziyi temsil eden iddiasıyla halkımızın kar-sısına çıkm "soy isteyen" kadro ve örgütlerin somut anlamda sınanacakları sorular belli: Anayasa'nın kısıtlayıcı maddelerinde başta olmak üzere tüm anti-demokratik yasa ve uygulamalara karşı aktif savasçaklar mı? Genel siyasi alfa içinde savaşım verecekler, bunu demokrasi-nin asgari koşulu olarak savunacaklar mı? Özellikle işçi sınıfının 40 yıllık kazanımlarını ellerinden alan yasa ve uygulamaların iptali için parlamento içi ve dışı her olanakları yaralanacak, her tür-lü etkinliği gösterecekler midir? En önem-lisi Türkiye'de 12 Eylülü rejimin tü-müyle tasfiye edileceği bir demokrasi cep-hesinde içinde yer alacaklar mı ve anti-komünizmden vazgeçip, demokrasi güç-leri arasındaki ayrışmaları keşkinleştir-mekten kaçınacaklar mıdır?

Sosyal demokrati iddialarının tarih ve halk önündeki sınavlarında denek taşı, alınan oylar değil, işi bu sorular ola-caktır.

Bu sorulara yanıt aramaksızın, sorula-rın ortasına koyduğu ödevleri yerine ge-ricek program düzeyinde çalışmalar yü-rütülmeksizin kapatılan CHP'nin "ta-banı"na sahip çıkabilecek, an zından bu partiyi geçmişte oy vererek destek sağ-lamış kitlelerin bu tercihlerini değerlen-dirememek olacaktır.

15'er gerçekce kaç kişiydiler?

Türkiye Komünist Partisi'nin ilk başkanı Mustafa Suphi ile birlikte 1921 ba-sında Ankara Hükümeti'nin izni ve da-vetiyle Bakü'den Türkiye'ye gelen heyet-le kaç kişi vardı, kimlikleri neydi, Sürmene açıklarında kaç kişi göğdürüldü? Çeşitli kaynaklardan derlenen bilgiler bir-leştirilmiş, kendilerine Kars'ta 25 kişilik yer hazırlanmış, buraya, yanlarında Sovyet yetkililerin de olduğu, 23 kişilik bir heyetle geldikleri, bu heyet içinde, TKP heyetinin 19 kişi olduğunu gösteri-yor. Bu 19 kişi arasında Mustafa Suphi'nin eşi Semra (Semiramis) ile sonradan açılan olduğu ortaya çıkan ve Bayburt'ta hastalık bahanesiyle heyetten ayrılan, bi-rinin adı Ağal olan iki eski subay daha vardı. Öte yandan Mehmet Emin de heyeti, Mustafa Suphi'yi ihbar ettikten son-ra Erzurum'da terkemiştir. Cinayetin iş-leneceği Trabzon'a gelen heyet 16 kişidir. Cinayet geçesi Mustafa Suphi'nin eşi "Arkadan kadınlardan motoru gelecek" di-yerek alkonmuş ve ölüm teknesine 15 kişi bindirilmiştir. Sürmene açıklarında vahşi şekilde öldürülen Türkiye Komünist Partisi yöneticisi 15 komünist ad-ları kesinlik kazamış olanlar: Mustafa Suphi, Ethem Nejat (TKP Sekreteri), Hilmi ağıo Hakkı, Toprak İsmail Hakkı, Kazım Ali Şefik'tir. Kesinlikle bilinmeyenler arasında: TKP'nin ilk Merkez Komitesi üyeleri arasında Yusuf Kemal, Salih Zeki, Se-him Midhat ve Abdurrahman'ın bulunma-sı olanaklı görülmektedir.

TKP heyeti Türkiye'ye ne amaçla geliyordu?

10 Eylül 1920'de yurtdışı ve yurtdışı ko-niğin örgütlenmesi birleştirilerek Enter-nasyonal'e bağlı Türkiye Komünist Partisi'nin kurulduğu TKP 1.(kuruluş) Kongresi'nde İstanbul TKP, Ethem Ne-jat'la temsil edilmiş; Şefik Hüsnü'nün onayıyla kongreye gelen Ethem Nejat'ın verdiği bir öngörü ile yurt içi ve dışı tüm komünist örgütlenmelerin TKP çatısı al-tında birleşmeleri sağlanmıştır. Ancak

DISK'in yurtdışındaki temsilcisi Yücel Top sorularımızı yanıtladı

Yücel Top: "Temel talebimiz sendikalar özgürlükler üstündeki yasakların kalkması olmalıdır"

Türkiye Postası: Türk-İş Genel Kurulu yapıldı. Genel Kurul'un niteliği ve sonuçları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yücel Top: Türk-İş kongresi, Türk-İş'in geçmişine ve özellikle kongre öncesi çevre dolapları yakışır biçimde sonuçlandı. Kongre öncesinde yeni sendikalar yasasına uyma bahanesiyle yüzbinlerce işçi sendikalar bölge ve genel kurullarına katılma olanağı bulamadılar. Kongrede ise, zaten herhangi bir şeyin değişmesi mümkün değildi. Bizler de milyonlarca işçi gibi kongreyi seyredirken sahneye konuştuk şenar yüzüne dişimize taktık taktık olduk. Ama tüm bu aksamlara rağmen onun senaryoya uygun biçimde sonuçlandı.

Türk-İş genel kurulu işçi sınıfının ve ülkenin acil sorunlarını tartışacak bir yapıda değildi. Çünkü 12 Eylül'den bu yana alışına her şey terbedir Türk-İş yönetiminin ya ya bu ölçüde katkısı vardır. Genel sekreterimizin hükümetteki görevi, 9 kişilik Yüksek Hakem Kurulu'ndaki 2 üyesinin varlığı Türk-İş'e bu konularda söylence söz bırakmamıştır. Türk-İş üst yönetiminin zaman zaman bazı konularda yapılan çıkışları ise, "zevahir kurtarma" çabalarından başka bir şey değildir. Ancak bu çıkışlar öyle gösterişli bir biçimde gerçekleştirildi ki, olayın dışındaki şeyler kime Türk-İş yönetiminin sanki bir çoğu yapıtı imajına kapıldı. Örneğin Anayasa ve sendikal alanı ilgilendiren yasalar tartışılırken Türk-İş toplantılar, basın açıklamaları ve sert demecilerle tasarlanıyordu. Ama Anayasa oylamasından bir gün önce Türk-İş Genel Başkanı bir demecisi işçileri Anayasa'ya "evet" demeye çağırdı. Türk-İş'in karşı çıktığı maddeler, tasarlanarak çarçırak anti-demokratik yanları değil, sendika yöneticilerinin durumlarını sarsan sıvırlere ilişkin

YÜCEL TOP
Yurtdışındaki DISK temsilcisi

geç de olsa ortak davranmaya itti. Sonuç olarak, Türk-İş'te hamam da, tas da değişmemiştir.

Türkiye Postası: Sendikalar savaşının yakın örgütsel hedefleri ve güncel talepleri ne olmalıdır?

Yücel Top: Sendikal hak ve özgürlükler üzerindeki baskı ve sınırlamaların kaldırılması temel talebimiz olmalıdır. Sendikaya veya tüm fonksiyonları ortadan kaldırılmış sendikalarla ne satınalma gücünü yükseltmek, ne de iş yerlerini demokratikleştirmek mümkündür. İşçi sınıfının emlaklarına karşı tek garantisi toplu pazarlık ve grev hakkıdır.

Diğer yandan sendikaların demokratik işlevleri ve görevleri en az satınalma gücünün korunması ve yükseltilmesi kadar önemlidir. İşçi sınıfı kendi sendikal örgütlenmelerini yokson olduğu için 12 Eylül'den sonra onbinlerce işçi işten çıkarılmış, iş yerlerinde baskı ve terör artmıştır. Öyle ki, Yüksek Hakem Kuruluna yeniden sürülen

sek Hakem Kurulu oluşturularak sendikalara yapılmış olan sözleşmelerin yenilenmesi yetkisi bu kurula devredilmiştir. Ancak Mayıs 1983'te yürürlüğe giren 2821 ve 2822 sayılı yasalarla 274 ve 275 sayılı yasaların yürürlükten kaldırılması ve sendikaların 1 Ocak 1984 tarihine kadar kendilerini "bir türüz bir de olağan kongre toplayarak" bu yeni yasaları uydurmaları istenmiştir. Aksi halde geçici birinci madde uyarınca sendikalar kapatılmış sayılacaktır.

Ne var ki, bu geçici maddenin DISK'e ve bağlı sendikalarına uygulanması olanağı yoktur. Çünkü, evela bu yasanın geçici 1. maddesi "yasanın yayın tarihinde faaliyette bulunan sendikalar" bu koşulu getirmiştir. Oysa DISK faaliyette değildir. Diğer yandan DISK'in kongre toplayamayaacağı gene aynı yasanın geçici 5. maddesinde belirtilmiştir. Kaldı ki, bugün artık DISK'in kapatılması sayıldığı iddiaları son bulmuş, tartışma açıklağı kavuşmuştur. DISK, dava sonuçlanıncaya kadar "hükümet" var olacaktır.

İlk başta bu sözler yasalara ya veya bu yorumuna dayanma çabaları gibi görülebilir. Oysa biz varlığını sonuna kadar savunmaya çalışıyoruz.

DISK'e bağlı sendikaların iyeleri yapılmış bulunan sözleşmelerden yararlanmak için mutlaka bir sendikaya üye olmak zorunda değillerdir. İlk başta bu sanki örgütlenişin savunması gibi gelebilir. Ancak buna gerçekleştirmek de, yani Türk-İş'in DISK'e bağlı sendikalarını iyelerini kendisine çekme niyetine engel olmak da bir örgütlenişin gerektirir.

Bana göre, işçilerin kendi yararlarını örgütlerini yöneticileri ile istemiyen yolların ve örgütlerini savunurken, işçilere diğer görev de olur. Kuzkuz bu işi işçilerin yöneticileri değil, işçiler bizzat yapmalıdır.

AYDIN ENGİN Tirmış

Düşmanımızın "düşman"ları

1965'ten sonra Herbert Marcuse birden ön kazandı. Batı Avrupa'da kurulu düzene karşı "ayaklan" deli fişek gençliğin peygamberi oldu. Kitapları milyonluk baskılara, satışlara ulaştı. Konferanslarında yer bulabilmek için millet bir-birini çiğner oldu.

Marxizmden esinlendiğini söylüyor; Lenin'e yetinmiyor; yeryüzünün değişen koşullarına uygun yeni ve özgün bir "devrim teorisi" üretmeye çalışıyordu. Bütün Batı Avrupa başkentlerini çalkılayan, sarsan "1968 öğrenci eylemleri" sırasında Marcuse, Cohn-Bendit'lerin (Fransa), Tarık Ali'lerin (İngiltere), Rudi Dutschke'lerin (Federal Almanya) "ideolojik önderi" idi.

Ne diyor bu yaşlı sosyoloji profesörü?

"Leninizm, diyor, yüzyılımızın başındaki devrim teorisi. O günün koşullarında işçi sınıfı devrimciydi ve devrime öncülük etmeye yeteneğini taşıyordu. Ama şimdi, yüzyılımızın bu üçüncü çeyreğinde, işçi sınıfı devrimci barutunu tüketmiştir. Şimdi devrimci sınıf kitlelerdir, sokakları, alanları dolduranlardır. Yığınlar..."

Ardından ekliyor: "Sokaklara bakın, ne kadar kalabalık. Onlarca yıldır barındıkları deliklerinden çıp sokaklara dolaşan bu yığınlar artık o barınaklarına dönmeyeceklerdir. Onlar şimdi devrim istiyor..."

Bu cıfalcılık, gözalcı ve gözboyaıcı sözler, kanı delimsi delikanlılar genç kızları tutuşturuyor, Batı Avrupa'da "bir tür devrim yapmayan" ya da "işçi sınıfının yerine" hareketle geçiriyor.

Paris, Londra, Batı Berlin, Frankfurt, Hamburg, Brüksel, Roma gibi Batı Avrupa'nın büyük üniversite

proför, rütbe, mansip sağlıyordu. Herbert Marcuse işte böyle ve bu yüzden "peygamber" oldu...

...

Türkiye kapitalizmi için boşuna çarpık, güdük, bağımlı denmedi. Türkiye tekeli sermayesinin başına boş yer konmadı. "İşbirlikçi" nitelmesi. Ve sosyalistler, komünistler boşyere hakaret etmediler Türkiye burjuvazisine: Kültürsüz, görğsüz, hükük ve güdük diye...

Başka türlü açıklamak mümkün mü Kemal Tahir'in romanından uygulanan Yorgun Savacı filminin, TRT Genel Müdürü eyle ve tekelir adına iktidara olan kuyan Cunta'nın Başbakanı'nın emriyle yakılması? Ancak hükük ve güdük bir burjuvazi Kemal Tahir kendine düşman beller, romanından uyarılması filmleri yaptırır.

Haksızlık mı ediyoruz? Komünizm propagandasını yapmaktan galiba on yıl hapislere yatmış, romanları onbinlerce öçülen tirajlara ulaşmış, beşinci, onuncu baskıları yapılmış bir romancıya haksızlık mı etmekteyiz? Nazım Hikmet'in başına bastığı, hep desteklediği öğrencisi için ağır bir suçlama mı bu?

Hiç de değil. Komünizm propagandasından on yıl mapus damında yatmış Kemal Tahir, sonraları çok ince bir anti-komünizmin özümlendiği belli başlı önderi oldu. Sınıflar gerçeği yerine, kendi uydurduğu, "kerim devlet" palavyasıyla Osmanlı feodalitesinde sınıflarüstü ve koruyucu, kollayıcı (kerim) bir devlet keşfeden Kemal Tahir'in hangi romanında işçi sınıfının, sonuna kadar devrimci olan tek sınıfın yerli oldu? İşçi sınıfının sözüne bile etmeye değeri bulunmayan bu "ideolojik-roman-

lerinin durulmaları sarsan sürelerle ilişkin maddeler gibi olayın tümü karşısında deyim sayılabilecek noktalarla. Ama temelinde sendikal örgütülüklerin sürünmeye veya çok eden, devlet kontrolünü artırarak, geniş işçilerin sendika yönetimi dışına iten vs. gibi maddelere karşı çıkılmadı. Kısaca, kongre bu geleceğe uygun bir yönetime çıkarmak üzere planlanmıştır ve öyle bitti.

Ne var ki, kongrede gene de yönetimi sıkıntıya sokacak gelişmeler yaşandı. Genel Başkan 349 geçerli oyu 192'sini, Genel Sekreter ise ancak 171'i ni alarak kamuoyu önünde oldukça zor duruma düştüler. Ayrıca kongrede divan başkanlığı yapan Ş. Yılmaz, "sosyal-demokrat" sözcü karşısında gidenen çıkaren "sağat" sözcüğüne ve hatta faşist Agah Oğuz Güner'in kongrede "icab etmeden" söz almasına olabildiğince hoşgörüldü davranmıştır.

Sosyal-demokrat diye bilinen sendikalar kongreyi etkileyecek oyu potansiyeline sahip değillerdi. Anarında birlik de yoktu. Ne var ki, Şevket Yılmaz bu tuva önlan

Yüksək Həbi Kurlucula yenden yürürlükken iyelerimizə sonsuz bir sürə beləliklə Kəzəmlisən hakların çox önəmli bir bölümlü sayıbağdı.

Bu bəkdən, təməl gərəvimizə patronlara aları boş bırakmamaktır. Örgütlülüğümüzü kurtarmak digər tələblərin gərəkləşməsinin ön şərtlüdür. Aksi halde deyim yerində tələblərimizi "yaxınma"-nın öləsinə gəçməz.

Kısaca, Öncə örgütlülüğümüzü kurtarmak zorundayız. Ama bu görevi kuşkusuz digər tələblərimiz bəzində gərəkləşdirə bilər.

Türkiye Postası: DISK'in ve DISK üyelerinin yeni yasalar karşısındaki hukuksal durumu nedir? DISK üyelerinin sözleşmelerden yararlanmaları için ne yapılmalıdır?

Yücel Top: Bilindiği gibi DISK'in faaliyetleri 12 Eylül'de birlikte durdurulmuş ve sendikaları kayımları atanmıştır. Daha sonra da 2364 sayılı bir "yasa" ile de Yü-

cel Top'un görevi, işçilerin sendikalarını yeniden örgütlemektir. Bu görevi, işçilerin sendikalarını yeniden örgütlemektir. Bu görevi, işçilerin sendikalarını yeniden örgütlemektir.

Türkiye Postası: Bugün DISK ve bağlı sendikaların üst düzey yöneticilerinden bir bölümü yurt dışında bulunuyor. Çalımlarının ve ama görevlerinin konusunda bilgi verebilir misiniz?

Yücel Top: Şimdiye dek çeşitli kereler bir araya gelerek dağılmış olmaları, tüm DISK yöneticisi arkadaşların dayanışma eylemine katılması gibi görürlüğünü vermiştir. Gerçekten de dayanışmanın örgütlenmesinde her arkadaşın cabasına ihtiyacı vardır. Bunun biçimi ve programı, her sendikadan bir yürütme kurulu üyesi, DISK Merkez Yürütme Kurulu üyeleri ve DISK'in seçimi bölge temsilcilerinin bir araya gelmesiyle oluşacaktır. Her toplantıda önmümüzdeki Şubat ayında tartışılacaktır.

Batı Avrupa'nın büyük üniversite kentlerinde devrim (i) ateleleri yarıken, ihtiyar profesör Marcuse'nin çağrısı yükseliyor: **Ayaklanın... Yanırlara umudunu yitirmiş gençler ayaklanın!.** Yükin kuru düzünü.

Batı Avrupa'nın emperyalist-kapitalist metropollerinde, ABD'de iktidardılar bu yaşlı profesöre ne yaptılar dersini?

Hayır, Hapislere atmadılar. Kitaplarını yaktımadılar. Peşine gizli servisleri musallat edip dünyasını karartmadılar.

Emperyalist ülkelerin burjuvazisi başına bastı **Marcuse'yı**. Frankfurt'tan Brüksel'e, Paris'e, oradan Washington'a, Detroit'e, Boston'a kadar uzanan büyük üniversiteler kürsüler ayırdılar onları. Konferanslara binlerce dolar öder oldular. Çokluştur sermayeye yön vermekle görevli "bilimsel" araştırma enstitüleri onu istidham edilebilmek için yansıtlar...

Marcuse'nin "Ey alanları, sokakları doldurun -kuru- kalabalıklar, ey baba parasıyla, devlet bursuyla okuyan öğrenci milleti, ey lumpen proletaryaya, ey işsizler, güçsüzler, ey düzeni beğenmeyenler ve sadece beğenmeyenler: **Ayaklanın! Ayaklanın!**" çağrılarını taşıyan kitapları, broşürleri emperyalist kitle haberleşme araçlarıyla yayıldı, yaygınlaştırdı.

Neden? Neden "**ayaklanın**" çağrılarında **ceza değil de ödülleri** biçti emperyalist burjuvazi?

Çünkü çıkarının, gerçek çıkarının, "**sınıfsal çıkarının**" bilincindedir. Düşmanını ve ne kadar düşman görürse de gerçek "**dost**"unu pek iyi tanır. Düşmanına ölüm, ihanet, zulüm ve acı yapırdı. "**düşman** görünüşten dost"na ödül, para, şan,

şer bulmaban bu "**ideolog-romançı**", itihaf ve Terakki atıklarının saray entrikalarına bizlere tarih diye yutturmak için az mi dil ve uşup cambazlığı yapar...

Ve eğer hüküm Türkiye burjuvazisi, böyle bir "**dost**"un esederi yasakları, filimleri yakılır, kendisi mapus damlarına atılır mi hiç?

Bunca lahı yeni ettik? Sorun salt Kemal Tahir'in Yorgun Savaşçı'nın yakınlamışından ibaret olabilir belki de bu yazılan yazmazdır bile. Ama son günlerde İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı **Halit Narin**'den, Odalar Birliği Başkanı **Mehmet Yazar**'a, kırk yılını **Yehü Koç**'undan, "**Orta direk bizi**" diye fetva veren **İbrahim Bodur**'a kadar belli başlı tekelci sermaye sözcü ve elebaşları yana yakıla, ağlıya Oza'dan siyaset etmeye başladılar ya kimsilerin de kafası karışabilir. Oza'da gerçekten halkçı, anti-tekel, demokrat çizgiler ve hatta "**misyonlar**" evham etmeye başladılar.

Bize kalırsa tekelci elebaşlarının yakınımları bir ölçüde **danışıklı** düşüktür, ama büyük ölçüde **sınıfsal kırkıktır**. Gerçek dostlarını gene seçemiyor bu siyasal miyoplar. Türkiye tekelci sermayesinin çıkarları **sınıfsal olarak** koruyup kollayan Oza'da, arada batıp çıkan bir kaç firma, banka ve sanayiciler bakıp karşı çıkarının siyasal miyopluktan başka açıklaması mümkün mü?

"Yani ağağlara takılıp kaldıkları için ormanı göremiyor bunlar. Tıpkı Kemal Tahir'in Yorgun Savaşçı'nı yazmışları gibi... Bari ağababalardan bir kez daha ders alsalar... Örneğin Herbert Marcuse örneğini bir kez daha gözden geçirebilir diyeceğiz ama tüyü bitmemiş yetim hakyalla semirmiş bir sömürçüler cetesine akl vermek bize dümdüzi ya... Ber-ter olsunlar..."

Adalet Bakanı Nejat Eldem itiraf etti: "Sıkıyönetime sözümüz geçmez"

Diyarbakır cezaevinde direniş sürüyor

Diyarbakır Cezaevi'nde yeni yılla birlikte başlayan direniş sürüyor. Eylül ayında girişilen ağırlı grevi sonucu elde ettikleri hakları geri almazı üzerine politik tutuklanışa başlamış oldukları direniş, duruşmalara gitmemek, görüşmelere katılmamak ve dayak atma, yaralama ve hıkmak biçiminde kendilerini yönelen bakışlara aynı şekilde karşılık verme biçiminde yürütülüyor.

6 Ocak günü askerlerin, direniş yapan koşullara saldırmazı sırasında çıkan yangında 4 kişinin yanarak yaralandığı ve halen hastanede bulundukları bildiriliyor. Tutukluların seslerini dışarı duyurabilmek için cezaevinin yüksek bölümünde bulunan pencerelerden bazılarını kurlandırdı. Sonra, sıkıyönetim komutanlığı askerele öteki pencereleri de tümüyle kırdırması bulumuyor. Ayrıca cezaevinin kalırlariferi de yakılmıyor. Soğuk yüzünden hastalanan tutuklular hastahaneyne kaldırılmıyor.

Avukatları, baronun ve tutuklu yakınımların girişimleri sonucu Diyarbakır'a gelmek zorunda kalan ANAP milletvekili **Özgür Barutcu**, MDP milletvekili **Akar** ve HP'li bir milletvelelinden oluşan üç kişilik meclis heyeti Diyarbakır

Sıkıyönetim komutanlığı ile görüşürler. Bu görüşme sırasında Diyarbakır sıkıyönetim komutanı, "cezaevinde direnişin politik amaçlı bir direniş olduğuna ve Türkiye'nin itibarını sarsmak için yapıldığından verilen talimatta başlatıldığını" iddia etti. Yapılan bu görüşmeden sonra ANAP milletvekili Barutcu tutukluları avukatlarıya yaptığı konuşmada, konuyu Adalet Bakanı Nejat Eldem'le görüştüklerini ama bakanın kendilerine "Bu

sorun bizi ayıyor, onlara müdahale edemiyoruz" dediğini açıkladı.

Öte yandan Diyarbakır Sıkıyönetim Tu-tukevi'ndeki direniş desteklemek amacıyla Batı Avrupa'daki Türkiye'de bulunan çeşitli etkinliklere gösteriyorlar. Yayımlanan bildirilerde direnişle ilgili olarak Batı Avrupa kamuoyuna bilgi aktarıldı ve dayanışmaları istendi. Bu arada Batı Avrupa'daki örgüt ve kuruluşların etkinliklerini ağırlıklı olarak Batı Avrupa kamuoyuna yönelmesi istenmekte. Bu

pa kamuoyuna yönelmesi istenmekte. Bu yöndeki etkileşimlerin Türkiye'de olumlu sonuçlar verildiği ve yararları sağladığına dikkat çekiliyor.

Bu arada Diyarbakır Sıkıyönetim Tu-tukevi'ndeki ilericilerle dayanışma eylemlerinin genel siyasi al istemiyile bağlanması gereğine dikkat çekiliyor. Nitekim bu amaçla yayınlanan bildirilerde bu isteme yer verildi ve "İnsan haklarını savunuculu demokratik kişi ve kuruluşları, politik tutuklulara yönelik işkence ve baskılara karşı çıkınaya, tutuklular ve aileleriyle dayanışmaya, tüm politik tutukluları kapsayacak genel bir temin desteklemeye çağırıyoruz" denildi.

İşçi Temsilciliği Seçimleri
İFED YAYINLARI BROŞÜR DİZİSİ

İsteme Adresi: Lichtstr. 31 4000 Düsseldorf 1

Paris'teki France Modele işçileri 20 gündür direnişte

● Ödenmeyen aylıklarını isteyen 4'ü Türküyle 16 işçi patronun sınır dışı etme tehditlerine karşın direniyorlar.

Hulusi DURMUŞ

Birkaç aydan beri aylıklarını almayan Paris'teki France Modele işçileri 6 Ocak'tan beri grevlerde. Fabrikada hepsi yabancı olan 16 kişi çalışıyor.

Hafta sonları da dahil olmak üzere günde 10-12 saat çalışılan France Modele işçileri aylıklarının ödenmesini ve çalışma koşullarının düzeltilmesini isteyince patron hepsini sınır dışı etme tehdidini savurdu. İşçilerin durumu illetiği CGT'ye bağlı konfeksiyon işçileri sendikası yaptığı araştırmalar sonucunda patronun banka hesap işlemlerini durdurduğu, vergi dairesine ve sosyal sigortaya uzun süreli ödeme yapmadığı ve 10-15 gün içinde ortadan kaybolma hesapları yaptığını ortaya çıkardı. İşçilerin İş Müfettişliği'ne ve mahkemeye başvuruları bir sonuç vermedince tek yolun direniş olduğu görüldü. Ancak henüz birleşik sağlanamamış olduğundan, salırlık ilk indirenlerin sayısı yalnız 3'tü. Patron önce fabrikaya polis çağırdı. Grevin yasal olduğunu gören polis çekip gitti. Bunun sömüldüğüni gören patron bir de bu üç işçiyi satın almayı yeltenince işçilerin tümü direnişe geçti.

Tek çare olarak fabrikadaki 250 bin Franklık bitmiş malı kapıp ortadan kaybolmayı deneyen patrona karşı da sendika gereken önlemleri aldı. İşçiler, 23 Ocak'ta mahkemeye çıktıkları sonra da haklarını almaya kadar direnmeye kararlılar.

Federal Almanya'da işyeri işçi temsilciliği seçimleri Mart ayında başlıyor

Sendikalar, yabancıların işçi temsilciliği seçimlerinde etkin olmalarını istiyor

● Bu yılki işçi temsilciliği seçimleri, sendikal savaşımın daha da keskinleşeceği gerçeğine dayanarak, üç yıl önceki seçimlerden daha büyük bir önem taşıyor. DGB bir çağrı yaptı ve tüm çalışanları, DGB sendikalarına gösterilen adaylara oy verme çağırıldı.

Bu yıl Federal Almanya ve Batı Berlin'deki işyerlerinde 1 Mart ve 31 Mayıs tarihleri arasında İşyeri İşçi Temsilciliği (Betriebsratswahl) yapılacak. Üç yılda bir yapılan İşyeri İşçi Temsilciliği seçimleri hem yerli, hem de yabancı işçiler için

sından bu yıl olağanüstü önem taşıyor. İşsizliğin 2,3 milyona ulaşmış olduğu, çalışma koşullarının son derece ağırlaştığı, uzun süreli mücadeleler sonucunda elde edilmiş sosyal kazanımların yok edilmeye çalışıldığı, işten çıkarmaların yoğunlaştığı, sendikaların haftalık çalışma saatinin kısıtlanması için savaşım yervir olduğu bugünkü koşullar, son seçimlerin yapıldığı 1981 ikibaharındaki koşullardan çok daha ağır. İşte bu nedenle bu gelişmelerle ilgili olan zor görevleri üstlenecek işçi temsilcilerine bugün her zamankinden daha fazla gereksinim var. Hele işçilerle düşman hükümetlerin ve patronların yasalarla işçi temsilcilerinin yetkilerini, alınacak kararlardaki söz haklarını asgariye indirmeye çalışıldıkları bir dönemde

de işçilerin haklarını gözetken temsilcileri seçebilme hakkına bugün daha fazla sayılmak gerekiyor.

Yabancı işçilerin ise işyerlerinde işletme yönetimine ve patrona karşı işçi haklarını savunan temsilcilere, özellikle yabancı temsilcilere daha da fazla gereksinimleri var. Yabancı işçiler krizin yukarıdaki belirtilerinden yerli işçiler kadar etkilenmekle kalmıyor, hem en düşük ücret gruplarında ve en ağır işlerde çalışıyorlar, hem de işten çıkarmalarda ilk olarak ellerine çıkış verilen onlar oluyor. Ve en önemlisi, dil sorunu yüzünden yabancı işçilerin istem ve şikayetlerini temsilciler iletememeleri, seslerini duyuramamaları, haklarını gerektiği ölçüde savunamaları ve çoğu kez bu haklarını tanıma-

yor bile olmaları. Bu açıdan yabancı işçilerin işyerlerinde aralarında en yetenekli, en aktif arkadaşları temsilci olarak seçmeleri onların özel sorunlarına eğilimlerini sağlayacağı gibi, yabancı temsilcilerin Alman temsilcileriyle kurdukları bağ, bütünüyle İşçi Temsilciliği'nin çalışmalarına yeni boyutlar kazandıracaktır.

İşçi Temsilciliği'nin görev ve yetkileri

İşyeri İşçi Temsilciliği, sendikali olsun olmasın tüm çalışanların patrona karşı temsilcisidir. Son olarak 1972'de belirlenen temsilcilik ilişkin yasaya göre, işyeri temsilcisi çalışmaları toplu sözleşmeler, işyeri anlaşmaları, karamamelere ve kazandan korunma yönetmeliklerine göre yürütür. İşçi temsilcisi ayrıca ise yine yasalarla belirlenmiş olup her işyerine göre değişir.

İşyeri İşçi Temsilciliği'nin görevleri sosyal, personel ve ekonomik olmak üzere üç ana noktada toplanabilir.

● Sosyal konular: İş saatlerinin başlaması, bitimi, dinlenme anları, kısıtlama veya fazla mesai, iş kazaları, iş hastalıklarından korunma, bursla ilişkin önlemlerin alınması, genel izin kurallarının saptanması vs. konularında işçi temsilcisinin patronla birlikte karar verme hakkı vardır.

● Personelle ilişkin konular: İşyerinde personel planlaması, gelecekteki personel gereksinimi, işe alma, işten çıkarma gibi konularda temsilcinin patronun kararına katkı hakkı vardır.

● Ekonomik konular: İşyerlerinde ekonomik komisyonun kurulması, komisyonun görevlerinin saptanması, işyerinin kismen veya tamamen kapatılması, üretimi durdurma, üretimin biçiminin değiştirilmesi gibi konularda ise temsilcinin söz hakkı vardır.

Tüm bunlara göre temsilciliğin görev ve yetkilerine bir kaç örnek verecek olursak:

Seçilecek yabancı işçi temsilcilerinin, Alman temsilcileriyle kurdukları bağ, işçi temsilciliğinin çalışmalarına da "etkililik" kazandıracaktır.

ÖZETLE

Fransa'da sığınmacılar

Bir hükümet sözününün yaptığı açıklamaya göre, Fransa'daki Sığınmacılar Dairesi önümüzdeki döneme ilişkin uygulamalarına sert kurallar getiriyor. Buna göre sığınmacılar için şimdiye kadar üç yıl olan bekleme süresi bir yıla indirilecek. Ayrıca başvuru bulunanların sığınma istemine ilişkin gerekçelerinin ve kimliklerinin daha sıkı kontrol edileceği bildiriliyor.

IG-Metall'in anketi

IG-Metall Sendikası Yönetim Kurulu, haftalık çalışma süresinin 35 saate indirilmesi konusunda, geçtiğimiz yılın Ekim ayından beri sürdürdüğü anket çalışmasının sonuçlarını yayınladı. 4 bin 100 işyerindeki 610 bin işçi anket formlarını doldurdu. Anket sonuçları, işçilerin yüzde 72'sinin ücret kaybına uğramadan kısa çalışmadan yana olduklarını gösteriyor.

DISK'le dayanışma

DGB Baden Württemberg eyalet merkezi, 15 Ocak günü yaptığı bir toplantıda Türkiye'de sendikal özgürlüklerin sağlanması ve tualuk DISK sendikalarının serbest bırakılmasını istedi. ÖTV Sendikası eski başkanı Kluncker, Türkiye'deki izlenimlerinden söz ederek, yapılan sahte seçimlerden sonra da sendikal özgürlükler alanında hiç bir şeyin değişmediğini söyledi.

Demokratlara baskı

Hannover'de Türk faşistlerine karşı bir gösteriye katıldıkları gerekçesiyle 25 demokrat sınırışı edilme tehlikesiyle karşı karşıya. Faşistlerin, geçtiğimiz yılın Mayıs ayında bir toplantı düzenledikleri bina, polis tarafından korunmuş, bu arada toplantıya protesto eden anti-faşistler tutuklanırlardı. Şimdi bu, gerekçe gösterilerek 25 kişinin oturma izinleri uzatılmıştır.

Türkiye Postası: 6 Aralık 1983 gününden bu yana grevdesiniz. Bu direnişinizi geçen sayımda kamuoyuna duyurmuştuk. Şimdi de sizlerle bir söyleşi yapmak istiyoruz. Kendinizi tanıtır mısınız?

Bizler Erdoğan Duman, Erdoğan Ak, Zekiye Çoban ve Fatma Altundağ. Norddarm grev komitesindeyiz.

TP: Norddarm'da kaç kişi çalışıyor?

43 kişi. 2 Yugoslav, 4 Alman, 3 Lübnanlı, 4 de Türkiye'li işçi.

TP: Niçin greve çıktınız, istemleriniz hakkında bize kısaca bilgi verir misiniz?

Herşeyden önce günü belirtelim ki, çalışma koşulları çok kötüydü ve sosyal haklarımız yoktu. Örneğin, iki aylık paramız ödenmedi, sorduğumuzda bankaya gönderildiği söylendi. "Sizler banka ile bir konuşun" dedi patron. Bankadan sordumuz zaman paranın gelmediğini söylediler, patrona tekrar sordumuz zaman ise "param yok" dedi. Kasım ayı için bizlere 500'er Mark avansı verdi. Zaten birer 1000 Mark brütte çalışmaktaydık. Havalandırma, soyunma ve yıkanma yerleri yoktu, kadın erkek aynı yerde elbise değiştirmek zorundaydık. Biz kadınlar tuvalette elbise değiştiriyorduk, tuvaletin kapısı bozuk olduğu için çatalla kapatıp açyorduk, kimi zaman ise içerde kilitli kalyorduk. Dayanılmaz kadar pis koku ve soğuk vardı. Biz de tüm bu nedenlerden her türlü zorluğu göze alarak greve çıktık.

TP: Greve nasıl ve kaç kişi ile başladınız?

Kendi aramızda bir komite kurduk, 28 kişi toplam Arbeitsamt'a gittik, durumu bildirdik. Arbeitsamt "İş mahkemesine gidin" dedi. Bu arada bir arkadaşın öncüsü

Toplu çıkış verilmiş işçiler 1 Şubat'ta işbaşı yapıyor

Norddarm grevi hedefine ulaştı

Gazetemize daha önce de duyurduğumuz gibi, Hamburg'daki Norddarm firmasındaki Türkiye'li işçiler, aylıklarının ödenmemesi ve son derece ağır çalışma koşulları yüzünden 6 Aralık 83 günü greve çıkmışlardı. Grev başladıktan hemen sonra NGG sendikasına da üye olan Norddarm işçileri, sendikalar ve yerli-yabancı demokratik örgütlerin desteğinden de güç alarak haklı istemlerini kararlılıkla, uzlaşmasız savundular, her ne pahasına olursa olsun direnişi sürdürdüler. Ve sonunda iş mahkemesinde kaybeden patron, kazanan Norddarm işçileri oldu. 10 Ocak günü mahkeme kararına göre patronun çıkış verdiği işçiler 1 Şubat günü tekrar işbaşı yapacaklar. Ayrıca iki ay ödenmeyen ücretleri de ödenecek. Türkiye Postası Hamburg temsilcisi grev komitesindeki işçilerle 7 Ocak günü, yani mahkeme kararından önce bir söyleşi yapmıştı. Norddarm işçilerinin kararlılığını, sendikada örgütlenmenin önemini göstermesi açısından -direniş sona ermiş olsa da- söyleşinin güncelliğini yitirmeye diğine inanıyoruz.

NORDDARM GREVCİLERİNDEN BİR GRUP

Soldan sağa: Erdoğan Duman, Erdoğan Ak, Zekiye Çoban, Fatma Altundağ. Geride ayakta duran Fatma Altundağ, 19 Kışkardızı

ile avukata gidip danıştık. Avukat "Greve sizler karar verin, ben hukuksal olarak sizleri savunur, yarımlı ederim" dedi. Daha sonra bizlere 4 arkadaşımız katıldı. Grevlerin tümü Türkiye'li işçilerdi.

Mutlaka işyerimiz sendikalaşmıştı. Bunun hedefinin işyerinde gerçekleşen oldu.

TP: Pekli bu gelişmelerden sendikamız haberdar ettiler mi?

şu, yaş ortalamamızın 18-22 oluşu, hepimizin çalışma hayatına yeni almış olmamız. Ancak grevimizin ikinci gününde yaptığımız bir toplantıda sendikamızın desteği olmadan hiç bir işin başlanamayacağı düşünüldü. Sendikaya müracaat ettik, çoğumuz NGG sendikasına üye olduk. Şimdiye kadar iki defa sendikaya toplantı oldu. Sendika temsilcisi arkadaşlarımız için bazı işyerilerle görüşüğünü, Ocak ayı ortasında bizlere bazı işyerlerinin verebileceğini söyledi. Şunu da söyleyelim, DGB'nin başka sendikaların da maddi ve manevi dayanışmaları oldu grevimizle.

TP: İşverenin greve karşı tavır ne oldu, şu andaki durum nedir?

Grev süresince işyerindeki üretim durdu, patron hırçınlaştı, bizlere toplu çıkış verdi. Bizler de öğrendik ki, firma illegal bir işyeri, yani ticaret odasına kaydı yok, aynı zamanda değişik üç isim altında çalışıyor. Bizleri hastalık kasasına kaydettirdiği halde, kesintileri de kasaya ödememesi. Grev devam ederken, 3 Ocak günü iş mahkemesine çıktık. Mahkemeden önce patronun avukatı, bizim avukatımıza patronun şu önerilerini verdi: "Kasım ayının maaşlarını ödenmek, verilen çıkışlar geri alınacak, çıkış verileri ve diğerleri çalışmaya devam edebilirler." Bizler bu önerileri geri çevirdik. İş mahkemesi uzlaşma teklifi etti, bizler uzlaşmaya yanaşmadık. 10 Ocak günü tekrar mahkemeye çıkacağız. Şunun bilincindeyiz: patron çıkışları geri alsa bile, sonra tekrar taker çıkış verecek. Grevimiz, ödenmeyen paraların tümünün ödenmesine, çıkışların geri alınmasına, çalışma koşullarının iyileştirilmesine ve ücretlerimizin toplu pazarlıkla sağlanmasına kadar devam edecektir. Bizler, sosyal haklarımızı elde etme mücadelesini verirken, aynı zamanda çalışmaya teşvik yasasının 19. maddesinin de kaldırılması gerektiğini, insanlık dışı olduğunu kamuoyuna da ulaştık. Grevimizin başarıya ulaşacağına inanıyoruz, davamızda haklıyız.

DGB'nin Wiesbaden seminerinde soldan sağa İsmail Kahraman, Gerhard Schäfer, Karl Heinz Göbels

DGB, işsizliğin sorumlusunun yabancılar olmadığını yineledi

Alman Sendikalar Birliği (DGB) Baden Württemberg eyalet temsilcileri, 14-15 Ocak günlerinde düzenledikleri bir toplantıyla, DGB'nin 16 Eylül 1983 günü yabancılar politikasına ilişkin olarak aldığı kararları açıkladılar. Wiesensteig kentinde yapılan toplantıya, eyaletteki yabancı işyeri işçi temsilcileri ve sendikacılar katıldılar.

DGB Genel Merkezi Yabancılar Dairesi'nde görevli olan Karl Heinz Göbels, yaptığı konuşmada Türkiye'li işçilerin prim aidatındaki aldatmacalarla geri gönderilme planlarına şiddetle karşı çıkarak "Türkiyelilerin Federal Almanya'dan alınacağı en düşük emeklilik maaşı dahi uzun vadede, primlerinin geriyeye alınmasından daha iyidir" dedi. Göbels, DGB'nin, İhtiyarlık sigortası primlerinin geri ödeme suretiyle işçileri geri gönderme girişimlerine karşı olduğunu belirtti ve şöyle dedi: "İhtiyarlık sigortasına neden aidaat ödenir? Çalışmamaya hakkı olmayan insanların yaşamlarının güvene altına alınması için. Bu hak da uzun vadede sonuçta elde edilmisdir. Şimdi ise ömrünün en verimli çağına çalışarak geçirmiş olan insanların 'emeklilik hakkından vazgeçmiş' deniyor. Ama yine de çeşitli basın-yayın organlarının verdiği 'özendirici bilgiler'e dayanarak sözünü ettikleri sakıncaları göremeyen çok sayıda Türkiye'li ve Portekizli işçi olduğunu biliyoruz. O yüzden de emeklilik sigortasında birikmiş aidatları geri almak isteyenlere 'hiç olmazsa bekletmeden alın' demek zorunda kalıyorum."

Mannheim'dan gelen bir sendikacı da basın-yayın organları-

nın geri dönüşü özendirme için sürdürdüğü yalana dayalı propaganda kampanyasına işaret ederek şöyle dedi: "Radyo ve televizyonlarda 31 Aralık akşamı, geriye dönüş primlerinden yararlanmak için 30 gün içinde 50 bin kişinin başvuru yaptığı haberi verildi. 50 bin kişinin başvuru yapılabilmesi için 30 gün içinde o kadar çok işyeri iflas etmiş veya kapanmış, o kadar çok Alman işçinin işsiz kalmış olması gerekir ki. Bu kesinlikle olanaksızdır."

Yine Göbels, yaptığı konuşmada, yerli ve yabancı işçilerin sorunlarının birbirinden kopuk olmadığını söyledi ve "İşsizliğin sorumlusu yabancı işçilerdir" diyenlerin konuyu bilimsel olarak çarpıttığını söyledi: "1955 yılında, yani Federal Almanya'nın imzalamış olduğu ilk yabancı işçi çalıştırma sözleşmelerinden 1 yıl sonra, Federal Almanya'daki işsiz sayısı 1 milyon üzerinde idi. İşçi göçünün başladığı yıl olan 1956'da ise işsiz sayısı 1 milyon 600 bini. Yani bu ülkede, daha yabancı işçiler gelmeden önce de işsizlik vardı..."

Toplantıdaki tüm konuşmacılar Federal hükümetin yabancılar politikasını, bilimsel yönlendirilen yabancı düşmanlığını, geriye dönüş teşviki yasası ile entegrasyon olanaklarının önüne set çekildiğini eleştirerek sendikalar çok büyük görevler düştüğünü belirttiler. Göbels, "Biz 'Almanlar sendikası birliği' değiliz. 'Alman Sendikalar Birliği'yiz. O yüzden yabancı işçi arkadaşlarımızın çıkarlarını koruması bizim ana sorunlarımız arasındadır" dedi.

Tanık ifadeleri "cinayet"i ortaya koyuyordu

Batı Berlin tutukevi yangınının tanıkları sınırdışı ediliyorlar

6 kişinin ölümlüyle sonuçlanan Batı Berlin Augustplatz sınırışı tutukevinde çıkan yangının perde arkası, tanıklık edecek 7 tutuklunun sınırışı edilmesi ve diğer tanıkların açıklamalarıyla yeni boyutlar kazandı.

Tanıkların savcılıktaki ifadeleri ve Alternative Liste'nin düzenlediği bir basın toplantısında konuşan iki tanığın anlatıkları, olayın korkunç bir cinayet olduğunu su yüzüne çıkardı. CDU Senatosu ve Batı Berlin polisi biryandan yangının nedeni, 6 kişinin ölümlünden kimlerin sorumlu olduğu konularına hala hiç bir açıklama getirmediği gibi olayın küllenmesi için elinden geleni yapıyor. Geçtiğimiz günlerde polis, "tutukevinde tutulmaları için hukuksal gerekçe kalmadı" diyerek 7 tanığı birden apartaport sınırışı etti. İşçileri Senatör Lummert, bunlardan birinin hemen yangının ertesi günü, yani bir kere bile tanıklığına başvurulmadığını sınırışı edildiğini itiraz etti. Hukuk dışı gerekçelerle aylarca Augustplatz sınırışı tutukevinde tutulan sığınmacıların, tam tanıklıklarıyla cinayetin aydınlanmasına yardımcı olacakları bir sırada izleri yokedildi. Yangın çıkan hücrelerin kapısını kilitleyerek anahatı yetkilileri gerekçesizle savcılığa haklarında soruşturma açılan 4 polis hemerif ifade vermedin, onların vereceği ifadeye göre tanıklıklarına başvurulabilecek olan 7 sığınmacıyı sınırışı eden polis, savcılığa "bilgi" verdiğini söyledi. Savcı ise gazetecilerin ısrarlı soruları üzerine sığınmacıların sınırışı edilmelerine işi aslında kendisinin "onay" vermediğini, "amacak yine de bunun polisin işi olduğunu, kendisini ilgililmediğini" söyledi.

Alternative Liste'nin düzenlediği basın toplantısında konuşan Lübnanlı bir tanık ise şunları anlattı:

"Yangın çıkmadan önce tüm hücrelerin kapıları açıktı. Yangının çıktığı A ve B hücrelerinin kapıları ise, içerdeki sığınmacılar tarafından giyecek eşyaları ve yakacaklarla bloke edilmişti. Alarm düğmesine basmamıza karşın görevli memur yangın çıkıktan tam 35 dakika sonra geldi ve hemen yangın çıkan hücrelerin kapılarını kilitlemeye başladı. Dumanın boğulmuş üzere olan A hücrelerindekilerin yalvarmalarına karşın kapıyı açmamakla direnen memura vuran sığınmacılar, ancak böylelikle dışarı çıkmayı başardılar ve mutlak bir ölümden kurtuldular. Daha sonra gelen diğer memur ve polisler de B hücrelerindekileri kurtarmak yerine, sözümlü bizi kaçmamızı önlemek için basımızda nöbet tutup bizi hücrelere kilitlediler."

Polisin ve Senato yetkililerinin 6 sığınmacıdan dumanın boğularak öldüklerini söylemelerine karşın, cesetlerin kömürleşmiş olduğunu, yani sığınmacıların uzun sürede yanarak öldüklerini birer ölülerin yakınıları, tanığın yukarıdaki anlatıklarını doğrulamış oluyorlar. Diğer taraftan yukarıda sözü geçen A hücreisindeki sığınmacılar hakkında "yangın çıkmamak, ayaqlanmaya teşebbüs" suçlarından dolayı mahkumiyet durumu.

Diğer tanıklar da savcılığa bu yönde ifade verdikleri halde, haklarında soruşturma açılmı olan görevli memurların nedense hala ifadeleri "almamıyor."

Polis, ayrıca ölen sığınmacıların, hukuk dışı gerekçelerle sınırışı tutukevinde tutulmuş olduklarının bir göstergesi olan pasaportlarının kanıt olarak ortada da daha fazla bulunmaması için cezaları bir an önce memlekete geri gönderme çabasında.

ÖZETLE

FRANSIZ Kültür Bakanı Jack Lang'ın önerisiyle ünlü romancımız Yazar Kemal'e tüm edebi çalışmalarını ödüllendirmek amacıyla "Legion d'Honneur" yüksek nişanı verildi.

BERTOLD Brecht'in ünlü oyunu Galileo Galilei Türkiye'de aynı anda iki tiyatrodan birden sahneleniyor. Oyunu Ankara'da Rutkay Arız'ın sahne düzeni ile AST, İstanbul'da ise Genço Erkal'ın sahne düzeniyle Destlar Tiyatrosu oynatıyor. Oyun bilim ile bağnazlığın savaşını konu edilmekte.

TÜRK kanikatürünün yüzüke sanatçılarınca, Türk Selçuk, otuz yıllık bir aradan sonra bir sergi açtı. Sergi, Selçuk'un geçen yıl yaptığı çalışmaları kapsıyor.

SOMUT dergisinde yayımlanan Cumhuriyet'in 60. yılında bir genel aç gereklidir" başlıklı yazıdan dolayı yazar Erol Toy 16 ay hapse mahkum edildi. Karar gerekçesinde "suç olan bir fiilin övüldüğü" belirtiliyor. Yani genel aç istemek, askeri yargıçlara göre: Suç!

BATI BERLİN'de Theater Karawane'de 17, 18 ve 19 Şubat günleri Kürt sanatçı Nizamezzin Ariz'in de katılımıyla bir müzik ve dans gösterisi sunulacak. Gösteride Ariz'in yarıstıra çeşitli ülkelerden profesyonel müzik ve dans sanatçıları da yer alıyorlar. Gösteri "Begegnungen zwischen den Welten" adı altında sunuluyor.

Brecht'in ünlü oyununu Mehmet Ulusoy yönetiyor

Özgürlük Tiyatrosu'nda "Kafkas Tebeşir Dairesi" bir kez daha sahneleniyor

Türkiyeli sanatçı Mehmet Ulusoy, Bertold Brecht'in "Kafkas Tebeşir Dairesi" adlı oyununu Paris'te tekrar sahneye koyuyor. Özgürlük Tiyatrosu'nun (Theatre de Liberte) sergilediği bu oyunu Mehmet Ulusoy daha önce Paris'te bir kez daha sahneye koymuştu. Sözkonusu sergileme de Mehmet Ulusoy'un oyununun gerek bir halk tiyatrosu niteliğini yitirmeden yeni arayışlar içinde oluşu, Brecht gibi çok kez sahnelenmiş bir yazının anı tanınmış yapıtlarından birini seçmesine karşın yepyeni ve taze soluklu bir gösteri oluşturmaya çalıştığı yeni eleştirmenlerin övgüsünü toplamıştı.

Artık yaşamayan Türkiyeli yontu ustası Kuzgun Acar'ın maskelerinin ayrıca güçlü bir görsel etki yarattığı bu oyunu, Ulusoy Türkiye'de de sahnelenmiş ve Zeliha Berksoy gibi sanatçıların yorumlarıyla bu oyun bir sanat olayı oluşturmıştı. Kuşkusuz bugünkü sansür ortamında Türkiye'de sanatseverler artık böylece özgün yapıtları izleme olanaklarından yoksunlar.

"Kafkas Tebeşir Dairesi" Brecht'in 1943-45 yılları arasında yazmış olduğu ve ilk kez 54' de yayımlanan yapıtı. Brecht oyunun ana teması olan, bir göçüğü iki kadın tarafından paylaşılanıması imgesini eski bir Çin oyunundan, "Tebeşir Dairesi"nden almış. Aslında yapıt içiçer iki oyundan oluşuyor. Sahne de İkinci Dünya Savaşı sonrası yıllarda bir kolhozun içiçer ünlü bir müziyenin katli di gösteri, bir tiyatro gösterisi düzeni-

yorlar. Oynadıkları yapıt: "Kafkas Tebeşir Dairesi". Çarlık Rusyası'nda, derebeylik ayaklanmalarının içinde oluşan, sonu iyi biten bir dram bu. Tüm oyun boyunca feodal ilişkiler, toprak adamının sağduyası, zayıf ve güçlü, göklemi ve zavalı yönleri çok ince, ince olduğu kadar da açık biçimde gözler önüne seriliyor. Yer yer destansı, yer yer efsanevi yönler var. Özellikle Yargıç Azdak (bu rolü Ulusoy üstlenmiş) kişiliğiyle oy-

nun bu "destansı" yönünü pekiştiriyor.

Brecht'in birçok diğer oyununda olduğu gibi bu yapıtında da şarkılara yer verilmiş. Bunlardan bir tanesi, savaş yıllarında Sovyet askerlerinin sık sık dinlediği, sözlerini Simonov'un yazdığı "Bekle beni" şarkısına bir yanıt: "Seni bekleyeceğim". Diğer şarkılarda ise Slovak ve Estonya halk şarkılarından esinlenmiş. Yalnız "Savaş şafakla başlar" şarkısı eski bir Mısır şiirinin müziğe uygulanmış...

Özgürlük
Tiyatrosu'nun
Mehmet
Ulusoy'un
sahne düzeni
ile sunduğu
Kafkas Tebeşir
Dairesi
oyununun
afişinde de
Doğu
sanatından
izler var...

Ortaçağ gravitörlerini andıran, ancak içiçerile sosyalist kültürün en özgün yapıtlarından birini oluşturan "Kafkas Tebeşir Dairesi", Bertold Brecht'in en tanınmış yapıtları arasında yer alıyor.

Oyun Paris'te 1 Şubat-31 Mart tarihleri arasında Cité Universitaire sahnesinde sergileyecek.

Uzun süredir sanatsal etkinliklerine Paris'te devam eden Mehmet Ulusoy, bildiği gibi daha önce de Özgürlük Tiyatrosu'nda sahnelediği oyunlarla, özellikle Nazım Hikmet'in Sevdalı Bulut'undan yaptığı tiyatro uyarlaması ile çok başarılı bir sanatçı olarak ilgi ve beğeni toplamıştı. Ulusoy'un başkanı sadece Türkiyeli bir sanatçının, dünyadan sanat merkezi sayılan bir kentte kendini kabul ettirmesinden ibaret değil. Özgürlük Tiyatrosu'nda gerçekleştirdiği sanatsal etkinlikleri de Mehmet Ulusoy, tiyatrosunun son yıllarda girdiği tıkanıklıktan aşma yönünde cıvı arayışları ile övgü topluyor. Ulusoy'un özellikle oyunu, sahne denen "harpisane" den kurtarıp, daha salomon duvarlarını da aşp, iatro sanatının "tümüne" yayması ilginç ve etkili bir sanatsal katkı olarak değerlendirilmekte.

Bati Avrupa'da sanatsal üretkenlikleri gösteren sanatları folklor ve türkü arasında kısıp büyük göçmen oryacı kitlelerinin, kendi özgün sanatçıları ortaya çıkartırken Ulusoy'un deneyiminden alacakları dersler var.

Atina Notlarından

Atina'nın göğünde zehirli gaz Asfaltında ateş harelänen
Ve insani edel eden
Yaz ortası sağdırğın
Yazıyorm

Saat öğle sonrası üç
Ve bu saatte herkes uyukda
Cigara atıyor almak için bile
Kimse yok
Platla imitos'ta

Belki sadece
Üniversite bahçesinde oturan
gençler
Yarı uryan dolaşan turistler
Ve miting hâzine içindekiler
Yani bizimkiler

Değerli Kürt edebiyatçısı, araştırmacısı yazar Mehmet Emin Bozaslan Kürt edebiyatını tanıtıyor

Kürt edebiyatı tarihine kısaca bir bakış

Kürt edebiyatı tarihine kısa bir bakış

Kanımca Kürt yazını üç ana bölüme de inceleyebiliriz. İlki "klasik" diyebileceğimiz dönemdir. Bu dönemin ve belki tüm dönemlerin en büyük sairi Melayê Cizîrî'dir. Kürt halkı arasında enşanelmiş, Kurmanca lehçesi ile tasavvuf ve aşk şiirleri yazmıştır. Yapıtlarından çıkarılabildiğimiz sonuca göre 15. yüzyılın sonları ile 16. yüzyılın başları arasında yaşamış olsa gerek. Ünlü "Divan"ını ilk kez 1904 yılında bir Alman Kürdolog olan von Hartman yayımlıyor. 1922 yılında, "Jin" dergisi yazarlarından Şeyh Arvasî de İstanbul'da baskıya veriyor. Daha sonra, 1958'de Kamışlı müftüsü Malla Ehmêdê Zwenî, Arapça kıtlamaları yayımlıyor. 1970'lerde Irak'ta, 1983'de ise İran'da ünlü Kürt şairi Hejar tarafından Kürtçe kitaplamaları sunuluyor.

Bu dönemin diğer bir şairi de, az önce sözünü ettiğimiz Faquye Tayran, yani "kustların fakih'i". Halk ona bu adı takıyor. Yapıtlarında doğaya selesenmesinden olsa gerek. Melayê Cizîrî ile aynı dönemde yaşadığı mektuplaşmalarından (müsaace) anlaşılıyor. Faquye Tayran daha sade bir dil kullanıyor. Destanî "Şêxê san'anıyan-Sanan Şeyh'i" Sovyetler Birliği'nde Kiril alfabesi ile basılmıştır. Başkaça şiirleri de vardır. Diğer bir destanî olan "Dilo Rabe-Yan Gönûl"ü Dante'nin "İlahi Komedya"sına benzetilebilir. Kabir azabını tasvir eder, ölümünden sonraki gelişmeleri anlatır. "Qewêê hespê res-Doru anî kavîl" adlı yapıtı ne yazık ki edile kalmamıştır. Sovyetler Birliği'nde basılmış olabilir.

Yine önemli şairlerden biri de Melayê Batî'dir. 1417-1491 yılları arasında yaşamıştır. Hakkârî'nin Batî köyündendir. Kürtçe "Mevlûd"un yazarıdır. Bazı şiirleri de vardır. Ne yazık ki toplu halde değildir ve basılmamıştır. El yazmaları şeklindedir. "Mevlûd"u tüm Kürdistan'da ünlüdür.

Bir diğer şair Aliye Harîrî'dir. Onun da "Divan"ı vardır. Kimi şiirleri Irak Kürdistanı ve Sovyetler Birliği'nde yayımlanmıştır.

Bu dönemin önemli bir başka şairi, Ehmêdê Xanî'dir. Hakkârî'nin Han köyünde 1651'de doğmuştur. 14 yaşında yazmaya başlamış Xanî. En önemli yapıtı "Mem û Zîn-Mem ile Zîn" 1695 yılında tamamlandı. İlk kez Kürt halkının sosyal, ekonomik, kültürel yaşamını, Mem ile Zîn'in aşkı etrafında ele alan bir yapıttır. Kürtlerin içinde bulunduğu

BİR YAZAR - BİR DERGİ
Halen çalışmalarını yurtdışında sürdüren M. Emin Bozarslan bu sayımızda bir de belge sunuyor. Sağda Jin dergisinin 7 Teşrinî Sanî 1344'de (7 Kasım 1918) yayınlanan ilk sayısının ilk sayfası görülmüyor.

durumu anlatırken Osmanlılardan, İranlılardan kurtulmak gereğini savunur. Doğaldır ki bu bağımsızlık düşüncesini o günkü anlaşılmaz gerekçelerimle gerek. Kürtlerin de bir padişası olması istemektir. Kürtçe-Arapça çok küçük bir de sözlük hazırlamıştır. Bir de "Risale"si vardır. "Ben bunları revaftakiler için değil, Kürt çocukları için yazdım" sözleri ünlüdür.

Bundan sonraki dönem için "Orta dönem" denebilir. Kürt ulusal bilincinin başladığı dönemdir bu. İlk kez "Kürdistan" adlı bir dergi, 1898'de, Musûr'da, Kahire'de yayımlanmıştır. Mesrutiye'nin sonra da 1902 İstanbul'da basılmıştır. 1912 yılında Roj Kurd-Kürt güneşli günü ile Hetaşî Kurd-Kürt güneşli, 1918-1919 yılları arasında Hî-Hayat, 1919 yılında ise Kürdistan ve Jin dergileri çıkmıştır. Bu dönemdeki çeşitli Kürt yazar ve şairlerine topuca bakacak olursak Pîr Merd takma adı ile yazan Süleymanî Merdî Terfîk'i görüyoruz. Newroz Marşının güftesi onundur. Kürdîye Bîdîst takma adıyla yazan dilbilimci Hattî Hayalî, tarih ve mitolojinin toplumlardaki etkisi

üstüne yazılar yazmış, dil üzerine program hazırlamıştır. Yine bu dönemde "Memûd Selîm'i" sosyal konuları içeren yazılarıyla tanıyoruz. Ayrıca en popüler Kürt şairi ve yazarı, Türkçe de yazan Abdurrahman Rahmî, Cemîl Fevzî, sosyolojik araştırmaları ve vecizeleri ile tanınmış Siverekli Hilmi, Kadızade Mustafa Şekîl, Azîz Yemûllîk, Süleymanîyeli ve Kadızade Latîfî sayabiliriz.

Dönemin önemlilerinden biri, Osmanlı Kürdistanı bir bütün olduğu için, tüm Kürt entellektüellerinin birarada çalışması ve zaman zaman en çok bağımsızlık düşüncesidir. Bunun yanı sıra Kurmanca ve Soranî lehçeleri yansız yazılıyor ve yaklaşımları yazılıyor. Tasavvuf ve aşk temaları, toplumsal-ulusal içeriklere dönüşüyor. Herleme, birlik, dayanışma temaları içtenliği.

Günümüzde çok uzanan son bölüme yeni dönem denebilir. Bu dönem Kürdistan'ın yeniden parçalanması ile dilde ve yazıda başlıca değişimleri, yansımaları içerir. Çeşitli yönlere en önemli dergi 1930-1940'lar arasında Suriye'de yayınlanan "Hawar" dergisidir. Bu

dergide Kürdistan'ın bağımsızlığı daha net ele alınıyor, dilbilgisi kuralları getirilip yazılıyor ve öğretiliyor. Latin harfleri gündeme getiriliyor, öğretiliyor ve dergi giderek Latin harfleriyle çıkmaya başlıyor. Böylelikle Kürtçe'nin en uygun alfabesi Latin harfleri olduğu ispatlanıyor.

Bu dönemin değerli kalemleri arasında ise Celadet ve Kamuran Alî Bedirhan kardeşleri, Seyda Cigerxwîn, Osman Sabîrî, Hasan Şîyar, Kadîr Can ve Nureddin Zaza'yı görüyoruz. Şeyh Mahmud Hükümeti döneminde Arap harfleriyle "Ümîdî Süklâ" dergisi çıkıyor. Süleymanîyeli Tervîk Irak Kürdistanı'nda "Jin" dergisini çıkartıyor. Kürtçe dilinin serbest olmasını gelişmelerin önünü açıyor. Kimiya saklama çabaları da tepki görüyor. Hevar'la başlayan Latin harfleriyle çalışma gelenekleşiyor. Irak-İran harîc tüm Kürt bölgelerinde bu gelişmeyi görüyoruz.

Türkiye Kürdistanı'na gelince; Burada çok az sayıda Kürtçe yazan yazar yetiştiğini görüyoruz. Hepimizin bildiği ya saklama iki etki yaratıyor: 1. Yasası çıkmama riski, 2. Bu risk gözde alnasa bile yapılının bir amaca ulaşamaması. Halkın eline çok az, gizlice ulaşabiliyor. Bunun için zorunlu olarak Türkçe yazıyorlar. Çoğunun Kürt yazdığı olduğu ancak anksiyopedilerde doğum yerlerinin Türkiye Kürdistanı'nda bir kent ya da kasaba olduğu okununa ortaya çıkıyor.

Kürt yazınında önemli bir gelişme ilköğretme Sovyetler Birliği'nde oluyor. 1930'larda başlıyor bu gelişme. Kürtler bunlara 19. yüzyılda ve 20. yüzyılın başlarında göç etmişlerdir. Sovyetler Birliği'nde azınlıklar. Kadraları yoktur. Diğer Kürt bölgelerindeki Kürtlerle alıverişlerî yoktur. Buna rağmen, olumlu bir ortamda gelişmenin önü açıyorsa, 5-6 yıl önce ölen dilbilimci yazar Arap Şemo, Kürt folkloru ve sözlükleri üstüne değerli incelemeleri bulunan Kanatî Kurdî, Kürt folkloru üstüne "Zar Gotma Kurda" adlı 4 ciltlik (2 cildi Latin, 2 cildi Kiril alfabesi) ile yayıptı veren Casmê, Cellê, Ordîhanê ve Cemîl Cell kardeşler gibi yazarları görüyoruz. Bunlardan Leningrad'da çalışmalarını sürdüren Kanatî Kurdî ile sözlük üstüne yaptığım çalışmalara ilişkin yazışmaları sürdürüyorum.

Ve kilitlenmiş içine dekiler
Yeni bızimkiler
Bir de toprağın son damla süyünü
çekenler

Okalıptos yaşıyor

Platia İmitos
Ben ve Okalıptos
Elinde fenerle gelen
Sınop'lu Diyojen

Okalıptos Güneşin altında
Ben Okalıptos
Ve dünya Diyojen'in

Gözleri kördür beni görmeden
gidinin
Gözleri kördiyojen'in

Saat öğle sonrası beş
Gönülsüz giden güneş
Braktı Okalıptos
Beni ve Diyojeni
Benim de, zamandır,
Çekip alıyorum kavrumu
bedenimi

Bızimkiler
Yeni miting hazırığı içine dekiler
Çekimci BARIS-DAYANIŞMA-
ÖZGÜRLÜK bayrağını
"Latin Amerika halklarını kan
Boğacık şahinler saltanatını"
Yığı bağıyor herkes
"SALVADOR-NIKARAGUA
GUATEMALA
El ele varacağız özgürlük
yarnlarına"

Bir sendikacı
Yunanlı emekçilerin traktör
hediye ettiği söyliyor
Nikaragua toprağına
Bir işçi amatör grubu
Latin Amerika şarkıları çalıp
söyliyor
Türkiye diktatöryasından kaçan
Şimdi daha yüksek bir savaşa
savaşan

Onlarca insan
Biz kızıllaşan güneşle
Kalpimizizi gönderiyoruz
Latin Amerika'ya
Şu karanlı meydan
Platia Dimarhordan

Şivan İRGAT

Anlaşmazlık ve çekişme Federal Almanya'da değil NATO'da

4 yıldızlı NATO generali Kiessling niçin emekli edildi

● Kiessling, konuyla ilişkin olarak verdiği demeçte kendisinin uzun süredir askeri istihbarat örgütüne izlendiğini belirtti.

Federal Almanya Savunma Bakanı Wörner'in, NATO Avrupa Mütefakı Kuvvetleri Başkomutanı Rogers'ın yardımcısı Federal Almanya Kiessling'i emekliye sevkettikten sonra homoseksüelliği vb. konularla ilgili sürdürdüğü gerekçelerin de birer birer çürütülmesi olayın politik bir skandal niteliğine bürünmesine yol açtı.

Bonn'dan yapılan açıklamalara göre Washington'un ısrarlı isteği üzerine emekliye sevk edilen Orgeneral Kiessling'in 1 Nisan 1982'den beri NATO Başkomutanı Rogers ile aralarındaki görüş ayrılıklarından ötürü emekliye sevk edildiğine kesin gözüyle bakılıyor.

Brüksel'deki NATO karargahında yetkililerce dayanan basın, Rogers ile yardımcısı arasındaki başlıca görüş ayrılığının Pentagon tarafından hazırlanan ve Varşova Pakti üyesi ülkelere karşı konvan-

siyönel, kimyasal ve nükleer ilk vuruş gibi silahların stratejileri konusunda olduğu belirtiliyor.

Orgeneral Kiessling de konuyla ilişkin olarak verdiği demeçte kendisinin uzun süredir askeri istihbarat örgütü tarafından izlendiğini ve son dönemde "bir risk unsuru" olarak damgalandığını belirtti. Kiessling kişiliğini zedelemeye yönelik suçlamaları sorunun ciddi tarafının üzeri-

ni örtmek için kullanılan bir yöntem olarak nitelendirildi.

Başbakan Kohl'un Hristiyan Demokrat Partisi'nden Savunma Bakanı Wörner'in konuyla ilgili olarak kamuoyuna etrafı bilgi vermemesi ve konuyla ilgili haberlere sansür koması, bundan da öte Kiessling'in kişiliğinin çarpıtılmasına yönelik homoseksüelliği gibi haberlerin ön plana çıkarılması kustu ve tepki ile karşılandı. Savunma Bakanı Wörner, NATO Başkomutanı Rogers ile orgeneral Kiessling arasındaki görüş ayrılıklarının artması karşısında, ABD'ye bağlılığı her şeyin üstünde tutmak ve birçok gerçekleri kamuoyundan gizlemekle suçlanıyor.

SPD parlamenterleri Rudolf Schöbinger de Rogers'ın yardımcısı Kiessling'den kurtulmak istediğini, FAC yetkilisi MAD'nin ve Bonn yetkilisi makamlarının da bu vesile ile NATO'ya bağlılıklarını kanıtama çabasına girdiklerini söyledi. Olay konusunda hiçbir kanıt gösteremeyen Savunma Bakanı Wörner'in, SPD ve diğer taraflardan istifa etmesi isteniyor.

si sosyalizme karşı yönelimine karşı azaltan İsrail yönetimine karşı emekçilerin direnişleri sürüyor. İsrail'de enflasyonun yüzde 190'ı bulması, ve ücretlerin arttırılmaması nedeniyle 60 bin devlet memuru, 7 bin demiryolu işçisi ve 5 bin kadar PTT görevlisi talepler ettikleri hakları elde edene dek işi bıraktılar. Bir süre önce de İsrail'in güneyinde devlet işlemlerinde çalışanlar ile hakları madenlerindeki işçiler direnişe geçmiş, işlemlere geçici olarak ek koymuşlardı.

Lübnan'da politik bir çözüm için

Ocak ayının ikinci haftasında yaptığı bir açıklamada Suriye Devlet Başkanı, Hafız Esad Suriye'nin Lübnan sorununu politik olarak çözümlenene yana olduğunu açıkladı. Lübnan'daki sorunların ABD topplanıyla çözülemeyeceğini belirten Hafız Esad, İsrail'in işgal ettiği topraklardan kopulsuz olarak çekilmesi gerektiğini açıkladı.

Öte yanda aynı günlerde yaptığı açıklamada Dünya Barış Konseyi de İsrail'in saldırılarını protesto etti ve İsrail'den Lübnan'daki birliklerin kopulsuz olarak geri çekmesini istedi.

Orta Doğu sorununun başlıç, hakça ve tümden çözülmesi ve bu yönde uluslararası bir Filistin Konferansı'nın acil bir gereklilik haline gelmesi Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri J.P. Cuellar tarafından da geçitmiş gündeme getirildi.

Daha çok para, daha çok silah

Beş ay kadar önce Reagan yönetimi tarafından kurulmuş olan ve içinde eski ABD Dışişleri bakanlarından H. Kissinger'de bulunduğu Latin Amerika Komisyonu'nun hazırladığı raporun ana noktasını Orta Amerika'ya daha çok para vermek oluşturu-
Raporda 1990 yılına kadar El Salvador, Guatemala, Kostarika, Honduras ve Panama'ya ABD'nin bu ülkelerdeki etkisini arttırmak üzere 24 milyar dolar verilmesi öneriliyor. ABD bu yardımlarla Orta Amerika'daki ilerici rejimleri yavaşlatmayı, gelişen yurtsever hareketlerin sosyalist ülkelere, özellikle Sovyetler Birliği ve Küba ile ilişkilerini engellemeyi hedefliyor. Bir süre önce ABD'nin Newsweek dergisi ile yaptığı mülakatla Küba Devlet Başkanı Castro'nun nitelendirildiği gibi, Kissinger raporu Reagan'ın saldırgan Orta Amerika politikasının bir aynasından başka bir şey değil.

Uruguay'da 18 Ocak'ta genel grev

Askerel diktatörlüğün ekonomiyi derin krize soktuğu Latin Amerika ülkelerinden Uruguay'da 18 Ocak'ta ülke-

nin 150 sendikasının bağlı olduğu Sendikal Koordinasyon'un çağrısına uyan işçiler on yıldır ilk kez bir genel grev başlattılar. İşsizli oranının yüzde

30'a, enflasyonun ise yüzde 50'ye ulaştığı koşullarda greve katılanlar baskılarla ortak politik tutukluların serbest bırakılmasını, temel yiyecek maddelerinin fiyatlarının ucuzlatılmasını istiyorlar. Uruguay'da kimi fabrikalar birkaç gündür işgal altında bulunduruluyor.

ABD patentli para girişi artırıyor

Türkiye IMF'den ve Dünya Bankası'ndan "tam not" aldı

- Hükümetin IMF ve Dünya Bankası'na imzaladığı taahhüt mektuplarında, Türkiye yeni ve çok ağır yükümlülüklerin altına sokuldu. Anlaşma metninde yeralan bir hükmüne göre, gümrük duvarları kademeli olarak kaldırılacak ve dışalım bütünüyle serbest bırakılacak. Ayrıca, KİT'ler desteklenmeyecek ve gümrük duvarlarıyla korunmayacak.

Türkiye ekonomisini denetlemeye gelen Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası, yeni Hükümet'in kararlarını takdirle karşıladı ve Özal hükümeti, ilgili emperyalist kuruluşlardan tam not aldı. IMF geçitmiş yıla oranla kredi miktarını yüzde 43 oranında arttırdı. Dünya Bankası da Türkiye'ye "yüksek kredi" adı altında 300 milyon doları yeni bir kredi açtı. Ayrıca, Özal Hükümeti'nin 1984 yılında ihtiyaç duyduğu 4 milyar dolar dış borç konusundaki da her iki kuruluşu yardımcı olacak. Bunlara karşılık, Hükümet'in Dünya Bankası ve IMF'ye verdiği "taahhüt mektuplarında" Türkiye yeni ve çok ağır yükümlülüklerin altına sokuldu. Anlaşma metninde da 1984 1980'den bu yana uygulanan ekonomi politikaları ve Özal Hükümeti'nin son ekonomik kararları anlatılarak bu uygulamaların sürdürüleceği belirtilmiştir. Ayrıca, anlaşma metninde

yer alan bir hükmüne göre, çok uzun olmayan bir dönemde gümrük duvarları kademeli olarak kaldırılacak ve dışalım bütünüyle serbest bırakılacak. Bir başka hükme göre ise, KİT'lere Hazine'den hiç destek verilmeyecek ve devlet işletmeleri gümrük duvarlarıyla korunmayacak.

Öte yandan, IMF ve Dünya Bankası'na verilen taahhüt mektuplarında yer alan bir başka hükmüne göre, kamu yatırımları düşürmeye devam edilecek ve toplam yatırımlarda da öncelik tarım, enerji ve tarıma dayalı hafif sanayi kollarına verilecek. Bunların yanı sıra, IMF ve Dünya Bankası'yla imzalanan anlaşma metninde, sıkı para ve yüksek faiz politikalarının sürdürüleceği, özel sektörün ve yabancı sermayenin desteklenceği, dışatımın teşvik edileceği ve "kemer sıkma" politikalarına devam edileceği belirtilmiştir.

Türkiye gırtlığına kadar borçlanıyor

Bilindiği gibi, 1979 sonunda Türkiye IMF ile anlaşarak "24 Ocak Kararları"na uygulamaya koyduğunda, bu politikaların savunucuları, 4-5 yıl sonra dış ticaret açıklarının ortadan kaldırılarak Tür-

kiye'nin döviz bunalımını aşacağını, sürekli dışardan borç para arayan bir ülke olmanın kurtuluşu olduğunu söylüyorlardı. Oysa, gelişmeler tam tersi doğrultuda oldu. IMF ve Dünya Bankası'nın reçetelerine dayalı olarak 1980 başından beri uygulanan ekonomi politikaları, ulusal ekonomiyi çökertme, sanayiye politikasından vazgeçme ve ekonomiyi ABD tekelinin talanına açma amacının yanı sıra, Türkiye'yi gırtlığına kadar borçlandırarak ABD'nin her istediğini alabileceği sonucuna doğurdu. Nitekim, 1973-1979 döneminde Türkiye 3 milyar 147 milyon dolar dış borç öderken, yılda ortalama ödediği dış borç miktarı 450 milyon dolardı. 24 Ocak Kararları'nın uygulanması 1980-1982 döneminde, Türkiye 5 milyar 330 milyon dolar dış borç ödedi ve yılda ödenen dış borç miktarı 1 milyar 800 milyon dolara yükseldi.

Dahası, 1983 yılında da Türkiye 900 milyon dolar dış borç ödeden Türkiye, içinde bulunduğumuz yıl 3 milyar 200 milyon dolar dış borç ödeyecek. Türkiye'nin bu yıl dış borçlarını ödeyebilmesi ve gerekli dışalımını yapabilmesi için 4 milyar 900 milyon doları yeni dış borç bulması gerekiyor. Özal Hükümeti'nin Programı'na göre, 1984'de 10,5 milyar dolarım, 2,2 milyar dolarım ve sermaye transferi, 3,2 milyar dış borç ödemelerine ait olmak üzere, Türkiye'nin 15 milyar 900 milyon doları ihtiyacı var. Buna karşılık, 6 milyar 900 milyon dışatım, 3,5 milyar dışı döviz girişi ve 600 milyon doları turizm geliri olmak üzere 11 milyar dolarlık döviz girişi olacak ve aradaki 4,9 milyar dolarlık açık yeni alınacak dış borçlarla karşılanacak.

Öte yandan, Türkiye'nin 1979 yılına göre, yılda ödediği dış borç miktarı yaklaşık 7 kat artarak 450 milyon doların 3,2 milyar dolara yükselmesine rağmen, toplam dış borç miktarı hızla artmaya devam ediyor. Söz konusu Türkiye'nin 1980 yılı başında 12 milyar dolar olan

Şikayet yalnızca "büyük"lerden gelmiyor

Özal'a bazı holdingler neden karşı çıkıyor ?

Özal Hükümeti'nin son aldığı ve hemen uygulamaya koyduğu ekonomik kararların bir bölümüne başta Koç Holding, Profla Holding, Yaşar Holding Okumuş Holding, Eczacıbaşı Holding ve Narin Holding olmak üzere, Türkiye tekeli sermayesinin önde gelen temsilcileri karşı çıktı. Tekeli sermaye'nin bazı kesimleri ihtiyatlı bir dil kullanarak son ekonomik kararların tedbirin olduklarını söylerken, başta Özal Hükümeti'ne dört bakan veren Enka Holding olmak üzere, Hema Holding, Doğuş Holding, Camkırı Grubu ve KulTas Holding gibi inşaat ve dış ticaret sektörlerinde iktisadlaşan ve daha çok 24 Ocak uygulamalarından sonra palazlanan kesimler, uygulamaları desteklediklerini belirttiler.

Ancak son ekonomik kararların bazı büyük holdingler tarafından tepkiyle karşılanması, Türkiye kamuoyunda "beklenmeyen olay" olarak nitelendirildi ve istenilmez, "Özal ve ekibi tekelleri karşı mı?" sorusu gündeme getirildi. Özal ve ekibi, yeni hükümetin iş ve dış destekçileri ise, son ekonomik önlemleri "tüketimin korunuduğu" ve "tekelciğin kırılması"nın amaçlandığı görünümünü vermeye çalıştı.

Dün destekleyenler bugün neden ve neye karşı?

Özal'ın mimarlığını yaptığı "24 Ocak Kararları"nın sonuna kadar destekleyen büyük holdingler, 24 Ocak'ın bir devamı olan yeni Hükümet'in Programı'nı ana hatlarıyla yine destekleyicilerdir. Ancak, ABD emperyalizminin yıllardır Türkiye'ye dayattığı yeni bir "kalkınma" modeli olan ve Friedmancihtan kaynaklanan bazı ekonomik kararların Özal Hükümeti tarafından gündeme getirilmesi, daha çok iç pazara üretim yapan ve dayanıklı tüketim malları üreten holdinglerin karşı çıkmasına neden oldu.

Tekeli sermayeye yeni getirilen birçok teşvik tedbirlerine, ekonominin pek çok sektörünün bunların buyruğuna sunulmasına ve her alanda tekelleşmenin irmandırılmasına rağmen, bazı büyük holdinglerin Özal Hükümeti'nin Programı'na karşı çıkışlarının birinci nedeni, buzdolabı, otomobil, çamaşır makinası, televizyon, radyo gibi dayanıklı tüketim mallarının dışalımının serbest bırakılmasıdır. Özal ve ekibi, Dünya Bankası, IMF ve ABD tekelinin istediğini uygun olarak, bu sanayi kollarının zamanla tasfiye edilmesine ve bunların yerine, tarım ve tarıma dayalı sanayi alanlarında iktisadlaşmanın yanadılır.

Özal hükümeti, ağır sanayi kollarında faaliyet gösteren ve holdinglere hammaddede ve ara malı üreten devlet işletmelerini ortadan kaldırarak istiyor. Devlet işletmelerinden ucuz hammaddede ve ara malı alan holdingler, Özal Hükümeti'nin bu kararına da karşıdır.

Türkiye'de montajlıklar yapan büyük holdingler, ekonomik anlamda Avrupa Ekonomik Topluluğu'na ait tekelere bağımlıdır ve onlarla işbirliği içinde. Bu nedenle, bu holdingler montajla dayalı sanayinin sürdürülmesini, AET'ye tam üye olmak için adımı atılmasını istemektedirler. Özal Hükümeti'nin ekonomi politikası büyük bir ayrılmak ABD'ye ve ABD tekeline dayandır. Bazı holdinglerle Özal hükümeti arasındaki anlaşmazlıklardan birisi de, bu noktadan kaynaklanıyor.

Yalnız çok büyükler mi?

ÖZETLE

Aktürk, Enka Holding'e baş koordinatör oldu

24 Ocak Kararları'nın önde gelen uygulayıcılarından ve Turgut Özal'ın en yakın çalışma arkadaşlarından birisi olan Yıldırım Aktürk Enka Holding'in genel koordinatörük görevine getirildi. Yıldırım Aktürk, 24 Ocak 1980 tarihinden bu güne kadar, bu uygulamaların hayata geçirilmesinde baş rolü oynayanlardan birisidir. İşçi ücretlerinin, memur maaşlarının ve tarımsal ürünlerin taban fiyatlarını dondurulmasının önde gelen savunucu-

dondurulmasını önde gelen savunucularından ve uygulayıcılarından birisi olan Yıldırım Aktürk, son olarak Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yapmaktadır. Friedman modelinin barometrisi savunucularından olan Yıldırım Aktürk, halen Turgut Özal ekibinin tekişyenlerinden ve "beyin" takımından birisidir. Şimdi Aktürk, bu görevin yanı sıra, ABD Hükümeti'ne 4 Bakan veren Enka Holding'in koordinatörünü gördüm de yürütmektedir.

25 proje ABD ile anlaşma

F-16 anlaşmasına paralel olarak, 17 ABD tekelile yerli holdingler 25 projeye kapsayan ortak yatırımlar konusunda anlaşmıştır. ABD Ticaret Bakanlığı tarafından yayınlanan "Business America" adı dergi de belirtildiğine göre, Türkiye'yi işadamları tarafından ABD tekelilerine verilen 400 dolayındaki projeden 25'i konusundaki anlaşmaya varıldı ve yatırımlara başlamak için somut çalışmalar içine girildi.

2 ABD bankası ana

BAKANLAR Kurulu, ABD'nin büyük bankalarından olan The First National Bank ile The Chase Manhattan Bank'ın Türkiye'de şube açmalarına izin verdi. 17 Ocak tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı'na göre, her iki banka da Türkiye'nin her yerinde şube açabilecekler. The First National Bank, merkez şube için 9 milyon ve öteki şubeler için 6 milyon dolar ve öteki banka da, merkez için 6 milyon ve şubeler için 3 milyon dolar kuruluş sermayesi getirecek.

2 Milyon kişi icrada

TÜRKİYE'DE 1983 yılında, işçi, köylü, memur, esnaf ve zanaatkar kesiminden yaklaşık 2 milyon kişinin borcunu ödeyememesi nedeniyle icra verildiği açıklandı. İlgililerin yaptığı açıklamaya göre, geçitimiz yıl yalnızca İstanbul ilinde 300 bin kişi borcunu ödeyemediğinden icraya verildi.

Bu da borç kuyruğu

EMEKLİ Sandığı Genel Müdürü Ateşemiroğlu'nun yaptığı açıklamaya göre, 1984 yılının ilk beş günü içinde 20 bin memur borç para almak için kuruma başvuruda bulundu. Yapılan açıklamada, 1983 yılında 551 bin 111 memurun Emekli Sandığı'ndan 22 milyar 400 milyon lira borç para aldıkları belirtildi.

1980 yılı başında 14 milyar dolar olan dış borç, 1983 yılına gelindiğinde iki katından fazla artarak 26 milyar dolara yükseldi. Yapılan hesaplamaya göre, Türkiye'nin dış borçları, 1984 yılı sonunda 30 milyar doları tırmacak.

IMF ve Dünya Bankası raporlarına dayalı olan bu politikaların kaçınılmaz sonucu olarak, Türkiye 1981'den itibaren, dünyada en borçlu ülkeler arasında ilk 10'a girmeyi başardı. Nitekim, 1982 yılı verilerine göre, 90 milyar dolarlık dış borçla Brezilya'nın birinci, 80 milyar dolarla Meksika'nın ikinci, 45 milyar dolarla Arjantin'in üçüncü olduğu sıralamada, Türkiye 23.2 milyar dolarlık dış borçla yedinci sırada yer aldı.

Avrupa Konseyi ve Türkiye

— "Avrupa Konseyi bize emir veremez, içişleri-mize kaşmaz. Gerekirse Konsey'den çıkarız."

Cunta erke el koyduğundan bu yana, Türkiye'nin durumu Avrupa Konseyi'nde her günde gelişti, Cunta yetkilileri bu tepkiyi gösterdiler. Ve şimdi Ocak ayı sonunda yapılacak olan Avrupa Konseyi toplantısı öncesinde de Özal aynı şeyleri söylemekteydi. Ancak Özal Hükümeti bir taraftan bunları söylerken, bir taraftan da Türkiye'nin Ocak ayından itibaren Konsey'deki çalışmaları resmen katılmasını sağlamak amacıyla Avrupa'ya parlamentolarından oluşan heyetler göndermektedir. Öte yanda Özal, "bizim için önemli olan Avrupa Parlamentosu'dur, Avrupa Konseyi değil" diyerek, kamuoyunu yanıltmaktadır. Oysa bilinmektedir ki, 21 Avrupa ülkesi ve bu arada Avrupa Parlamentosu ülkelerini de içeren Avrupa Konseyi'nin etkinliği hem farklı, hem de Avrupa Parlamentosu'na kıyasla daha üstündür. Avrupa Konseyi'nden ayrılmış bir ülkenin ekonomik ilişkilerini AET kanalıyla düzeltilmesi çok zordur.

Cunta yetkililerinin ve Özal Hükümeti'nin "içişleri-mize kaşmaz, iç işleri veriyorlar, onumuzla oymuyorlar" yaygaralarının da ciddiye almak mümkün değildir. IMF önküde iç çıkıp, emperyalizmin uluslararası kuruluşlarının ekonomik hedeflerini uygulayan, Ortadoğu'da ABD çıkarları için jandarma görevi yüklenen Cunta, bunları hiç onur kırılmazken, Türkiye'de demokratik hak ve özgürlüklere getirilen kısıtlamalar yüzünden eleştirilmişi için bu kadar onur kırılmazmaktadır? Emperyalizmin uluslararası kuruluşlarına dayanarak ayakta kalan Cunta uluslararası bir başka ku-

lulus rejimi eleştirince sahte kabadayılık gösterileri-ne kalkışmaktadır.

Peki, Cunta erke geldiğinden bu yana Avrupa Konseyi'nin Türkiye'ye karşı tavrı ne olmuştur? 160 parlamentardan oluşan Avrupa Konseyi Danışma Meclisi Avrupa'da insan hakları ve demokrasinin Türkiye'nin de imzaladığı "Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonu"nun gözetleyicisi ve koruyucusudur. Son üç yıldır Türkiye'deki yönetim biçimi burjuva demokrasinin kurullarına ters düştüğü için bu kuruluşta ağır eleştirilere hedef olmuştur. Ağır eleştirilere rağmen Türkiye, Konsey'den kesin olarak ihraç edilemez, yalnızca ilişkileri dondurulmuştur. Bunun nedeni, bu kuruluşlarda kapitalist ülkeler parlamentolarında yer alan muhafazakar, liberal, sosyal-demokrat, komünist tüm siyasi partilerin temsilcilerinin yer alması, ve bunların demokrasi ve insan haklarını farklı ölçülerle değerlendirmeleridir. Konsey içindeki gerici ve muhafazakar partiler, diktatörlük rejimi ile ekonomik ve ticari ilişkileri ne pahasına olursa olsun sürdürmekten yana olanları temsilcileri, Evren rejimini, herhangi bir Avrupa ülkesi için benimseyemeyecekleri kriterlere göre eleştirirler. Avrupa'daki parlamentolar demokrasi kriterlerini Türkiye için kullanılmayacağını söyleyerek, işkencileri, yüz karası davaları gözmediren gelmişler, Cunta'nın yaptıklarını hoş göstermişlerdir. Sonuçta her toplantı bitiminde alınan karar beklemek, biraz daha beklemek ve süzümüne demokrasi takviminin nasıl uygulanacağını göre daha ilerideki bir tarihte kesin karara varmak olmuştur.

Bu nedenle önümüzdeki günlerde de Avrupa Konseyi önemli bir sınav geçirecektir. Bilindiği gibi

Yalnız çok büyükler mi?

Özal Hükümeti'nin Programı'nda önde gelen bazı büyük holdinglerin yanı sıra, orta ve hatta yer yer banka sahibi olmayan büyük sanayiciler, dış-alım ve dışsatımlar da karşı çıktı. İlgili sermaye kesimleri, "yüksek faiz politikası" nedeniyle yıllık faizlerin yüzde 70 dolayında olduğunu ve bu durumun maliyetleri aşırı derecede artırdığını belirtiyorlar. Ayrıca, para ve kredi musluklarının kısılmaması, kredilerin banka sahibi holdinglerin kontrolünde olması ve iç pazarın daraltılması politikaları da, orta ve bazı büyük sermaye kesimlerinin karşı çıktığı noktalardan bir başkasını oluşturmaktadır.

Bunun yanı sıra, gümrük duvarlarıyla korunmuş olsa bile hemen her şeyin dışalımın serbest bırakılması, dışalım ve dışsatım olanağının 20 dalayındaki büyük holdingin tanınması, büyük holdinglerin dışında kalan sermaye kesimleri tarafından tepkiyle karşılandı.

Filiz KARDAM

Konsey 1983 Eylül Oturum'unda, Türkiye'de 6 Kasım seçimleri sonucu gelecek parlamentonun Türkiye halkının demokratik olarak seçilmiş temsilcisi kabul edilemeyeceği, göndereceği delegasyonun da Avrupa konseyi çalışmalarına katılmayacağını belirten bir karar almıştır. Şu anda Konsey'de Türk heyetinin Ocak ayından itibaren çalışmalarına resmen başlamasından yana olanların yanı sıra, ihracını isteyenler de vardır. Ancak Konsey'in hazırlık çalışmalarını sürdüren Siyasal İşler Komisyonu'nda Mart ayında yapılacak yerel seçimler sonrasında ilkbahar toplantılarına Türkiye'nin tam yetkili ile katılması yönündeki öneri ağır ağır kazanmış durumdadır.

Oysa Türkiye'de 6 Kasım seçimlerinden sonra demokrasiden yana adimlar atılmadığı, insan hakları ihlallerinde, haksız yargılamalarda en küçük bir değişiklik olmadığı, genel bir politik affın sözünün bile ettirilemediği, tam tersine seçimler sonrası kardan asalarla uç yıldıran birer süren yasaklar zincirine yenilerinin eklendiği ortadadır. Bu koşullarda Avrupa Konseyi'nin Türk heyetini kabul etmesi, ya da sadece yerel seçimlerin sonrasında kadar beklemek karar almaması, bu kuruluşun ilkelikleri bağdaştırmayan bir karar olmayacak mıdır? Bugün Türkiye'deki uygulamaları hangi Avrupa ülkesinde vardır? Hangi Avrupa Konseyi ülkesinin demokratik kendi ülkesinde bu tür uygulamaları kabul edebilir? Avrupa Konseyi üyesi ülkelerin parlamentoları Türkiye'de demokrasinin geçişin gerekçesi belirtilir üzerine durmalı, Cunta'nın dayattığı yasalar kaldırılmadıkça, her türlü düğünce ve örgütlenme özgürlüğü sağlanmadıkça, Kurt halkı üzerindeki baskılara son verilmedikçe, haksız yargılamalar durmadıkça, zindanlar boşaldıkça Türkiye'den gönderilecek heyetlerin Konsey'e katılması için verilmediklerdir.

Büyük holdingler dış ticarete "Kartel" oluşturdu

Özal Hükümeti'nin yeni "dış ticaret rejimi"ne paralel olarak, Türkiye'nin en büyük holdingleri "İhracatçılar Derneği" adı altında örgütlenecek dış ticarete "kartel" (fiyat tekel) oluşturuldu. Dışalım ve dışsatım alanında kendi aralarındaki rekabeti önlemek, daha küçük dışsatımcıyı ve devlet sektörünü dış ticaretten "saf dışı" etmek amacıyla oluşturulan "kartel" in kurucuları arasında Enka Holding, Sabancı Holding, Çukurova Holding, Koç Holding, İş Bankası Grubu ve Profilo Holding gibi Türkiye'nin en önemli holdingleri yer alıyor.

1983 yılında 65 ile 300 milyon dolar arasında dışsatımda bulunan 14 büyük şirketin biraraya gelmesiyle oluşturulan "kartel" yetkilerinin yaptığı açıklamaya göre, 1984'de Türkiye'nin dış ticaretinin yansında daha çoğu yeni kurulan kartel eliyle gerçekleştirilecek. "Kartel"i oluşturan 14 dış ticaret işletmenin ve bağlı oldukları holdinglerin adları şöyle:

- 1) Enka Pazarlama-Enka Holding
- 2) Exxa Export-Sabancı Holding
- 3) Ram Dış Ticaret-Koç Holding
- 4) ME-PA Merkezi Pazarlama-İş Bankası
- 5) Çukurova Dış Ticaret-Çukurova Holding
- 6) Pro-Eks Profilo İhracat-Profilo Holding
- 7) Tek-Fen Dış Ticaret-Doğuş Holding-Garanti Bankası
- 8) Süzer Dış Ticaret-Süzer Holding
- 9) Anadolu Eksport-Anadolu Endüstri Holding
- 10) Cam Pazarlama-İş Bankası
- 11) İzdaş İzmir Dış Ticaret-Ege'li Holdingler

Devletin yatırım harcamaları yüzde 40 oranında düşürüldü

Özal devlet sektörünü tasfiye etmeye başladı

- Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve dış ticarete ilişkin yasa ve yönetmeliklerde yapılan değişikliklerle devlet işletmelerinin ortadan kaldırılması ya da ABD tekelleriyle büyük holdinglere satılması yolunda ilk adımlar atıldı.

Turgut Özal Hükümeti, ardarda aldığı bir dizi ekonomik kararla devlet sektörünü ortadan kaldırmaya başladı. Hükümet, Türk Parasını Koruma Kanunu'nda (TPKK) ve dış ticaret rejiminde yaptığı değişikliklerle özel bankalara ve büyük holdinglere döviz bulundurma ve kullanma hakkı tanıdı. Böylece, eskiden Merkez Bankası aracılığıyla her türlü dövizin alını-satımı, dış ticaret ve dış borç işlemlerinde döviz kullanma yetkisi devletin kontrolünde iken, yeni değişikliklerle döviz işlemleri özel bankaların ve büyük holdinglerin kontrolüne geçmiş oldu.

Ayrıca, yapılan bir değişiklikte devlet sektörünün dış ticareti (dışalım-dışsatım) egemenliğine son verildi ve Türkiye'nin dış ticareti 15-20 dolayındaki holdingin kontrolüne geçti. Böylece, 24 Ocak uygulamalarından önce dış ticaretin yaklaşık yüzde 80'i devletin kontrolünde iken, yapılan son değişiklikte bu miktar yüzde 30 dolayına indirildi.

KIT'ler gözden çıkarıldı

Öte yandan, Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KIT) ve dış ticarete ilişkin yasa ve

yönetmeliklerde yapılan değişikliklerle devlet işletmelerinin ortadan kaldırılması ya da ABD tekelleriyle büyük holdinglere satılması yolunda ilk adımlar atıldı. KIT yasasında ve dış ticaret rejiminde yapılan bir değişiklikte, bir yandan devlete ait ağır sanayi kuruluşlarının ürettiği malların dışalım serbest bırakıldı ve devlet işletmelerinin dışalım yasağı ve gümrük vergisi araçlarıyla çokuluslu tekelere karşı korunmasından vazgeçildi. Böylece, demir-çelik, alüminyum ve petrokimya gibi çoğunluğu Sovyetler Birliği'nin yardımı ile kurulan devletin, ağır sanayi kuruluşlarının çokuluslu tekelere rekabette dayanamayip illahı dayatması çekmelerinin adımları atıldı.

Nitekim, 15-20 Ocak 1984 tarihli Nökte dergisiyle yaptığı söyleşide, bu uygulamaların yürütüleceği ve Özal'ın baş teknisyen olan Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı Ekrem Pakdemirli devlet sektörünü tasfiye edeceklerini saklamıyor, "petrokimya, demir-çelik ve alüminyum tekelileri gibi ağır sanayi kuruluşlarının, bizde de olsun anlayışıyla kurulduğuna, bunlardan vazgeçileceğini" söylüyordu.

Ayrıca, KIT yasasında yapılan değişikliklere göre, Hazine'nin devlet kuruluşlarına yardım etmesi, kamu yararına çalışan işletmelerin zararlarının Devlet Bankası kaynaklarından karşılanması yasaklandı. Böylece, bu kuruluşların da holdingler ve çokuluslu tekelere rekabette dayanamayıp ya onlar tarafından yutulmaları ya da iflas ettirilerek tasfiye edilmelerinin adımları atıldı. Nitekim, 14 Ocak tarihli Cumhuriyet gazetesinde yaptığı söyleşide Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem, "Hazine'nin KIT'leri kapatmayacağı, piyasa şartlarına uymayan KIT'lerin tasfiye edileceğini" söyleyerek, Özal Hükümeti'nin devlet sektörüne karşı tavırını açıkça dile getiriyordu.

Öte yandan, yeni KIT yasasında yapılan bir değişiklikte, başta TEKEL, Etilbank olmak üzere kârlı çalışan birçok devlet

kuruluşunun da, holdinglere ve çokuluslu tekelere satılabilmesinin olanakları yaratıldı. Böylece, F-16 anlaşmasına paralel olarak Türkiye'nin tarım ve tarıma dayalı sanayi kolları ve madencilik sektörlerinde ithaslaştırmayı önören model uyarınca, bu işkollarında çalışan devlet kuruluşları ABD tekelleriyle büyük holdinglere devredilmeye olacaktı.

Ayrıca, yine ABD'nin, IMF ve Dünya Bankası'nın dayatmalarına bağlı olarak, alt yapı tesisleri ve bazı sektörler dışında devlet yatırımları durduruldu. Nitekim, Özal Hükümeti'nin geçtiğimiz günlerde açıkladığı 1984 yılı Programı'na göre, 1980 yılında devletin yatırım harcamaları ulusal gelirin yüzde 10'unu oluştururken, 1984 yılında bu miktar yüzde 6'ya indirildi.

ÖZLEM ÖZGÜR Gündem

Türkiye'nin yeni misyonu

Dört yıldan bu yana Türkiye'de uygulanan ekonomi politikaları ve Özal'ın bu alanda attığı "yeni adımlar", Türkiye kapitalizminin yıllardır içinde kıvrandığı "yapısız" ekonomik bunalımdan ayrı düşünülemez. 24 Ocak 1984'de yürürlüğe konan ekonomik önlemler, onun sosyal ve politik amaçlarına ulaşip ulaşamadığı noktası bir yana, egemen sınıflar açısından tek "hedef" te toplanabilir: Mevcut "model" çerçevesinde bunalımı aşmak. Türkiye kapitalizmini "sağlam" bir yapıya kavuşturmak. 1983 yılı bortalanma gelindğinde, ekonomik bunalıma ilişkin olarak, "24 Ocak Kararları"yla öne konan hedeflerin hiçbirine ulaşamadığı ortaya çıktı. Bu bir anlamda eski "model" in bütünüyle tıkanması, bütünüyle iflasydı.

Ancak, 24 Ocak'ta buna da bir bahane buldular. Onlara göre,

Endem, Özal hükümetinin ekonomiden sorumlu Başbakan Yardımcısı. Öteki bakanların da üstünde yetkilerle donatılmış Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı. Görevlerinin özeti: Ulusal ekonomiyi yıkma uğraşmak

Devlet ve küçükler "saf dışı" bırakıldı

Türkiye'nin dış ticareti 15-20 holdingin kontrolüne geçti

- Sosyalist ülkeler ve Ortadoğu ülkeleriyle yapılan dış ticaret, 1983 yılında 50 milyon doların üzerinde dışsatım gerçekleştiren holdingler tarafından yapılabilecek.

"Dış Ticaret Rejimi"nde yapılan "kük-
lü" bir değişiklikle, çok sayıdaki sanayici,
dışsım-dışsımci firma ve devlet işletme-
si saf dışı bırakılarak, Türkiye'nin dış
ticaretinin yaklaşık üçte ikisi 15-20 dola-
nıdaki holdingin kontrolüne geçti.

Turgut Özal Hükümeti'nin ilan ettiği
yeni "dış ticaret rejimi"ne göre, Sosyalist
Ülkeler ve Ortadoğu ülkeleriyle yapılan
dışsım ve dışsatım, 1983 yılında 50

milyon doların üzerinde dışsatım ger-
çekleştiren holdingler tarafından yapılabi-
lecek. 1983 yılı verilerine göre, Türkiye'de
16 büyük holding 50 milyon doların üzeri-
nde dışsatım gerçekleştirdi. Ayrıca, geç-
tiğimiz yıl Sosyalist Ülkeler ve Ortadoğu
ülkeleriyle yapılan dış ticaret, Türkiye'nin
toplam dış ticaretinin yaklaşık yarısını
oluşturdu. Bu yapılan değişikliğin sonucu,
Türkiye'nin dış satımının yaklaşık yarısı

15 büyük holdingin kontrolüne geçmiş
oldu.

1. Enka Holding
2. Koç Holding
3. Sabancı Holding
4. Çukurova Holding
5. İş Bankası
6. Erçan Holding
7. Profil Holding
8. Sınmaz Holding
9. Okumay Holding
10. Anadolu Endüstri Holding
11. Süzer Holding
12. Doğu Holding
13. Yaşar Holding
14. Demirören Holding
15. Gema Holding

Ayrıca, Özal Hükümeti, "dış ticaret
rejimi"nde köklü bir değişikliği baş-
yarak, dış ticaretle uğraşan firmaların öz
sermayesinin en az 500 milyon lira ve yil-
lık dışsatım miktarının da en az 20 mil-
yon dolar olması şartını getirdi. Yine 1983
yılı verilerine göre, Türkiye'de Özal Hükü-
meti'nin getirdiği ölçülerle uyan dış ti-
icaret şirketinin sayısı 28'dir ve bunlar,
22 büyük holding mükiyetinde bulun-
maktadır.

Dış ticaret rejimindeki bu iki değişikliğin
paralel olarak, çokuluslu tekel ve büyük
holdinglere yeni teşvikler, yeni dev-
let destekleri getirildi. Holdinglerin Tür-
kiye'de ürettikleri malları, hammadde ve
ara mallarıyla montaj parçalarını dışsım-
larında oluşan "çiftlik vergisi" kaldırıldı.
Dışsım faizi dış ticaret kredileri, dö-
viz bulundurma ve kullanma haklarını
yansıran, büyük holdinglere dışsımında
vergi münafaklığı, vergi indisi ve benzeri
teşviklerle yeni devlet destekleri sağlandı.
Ancak, bütün bu desteklerden, 1983 yil-
ında 30 milyon doların üzerinde dışsım
gerçekleştiren 22 holding yararlanı-
labilecek.

bütün bu olumsuzluklara, "model" in eksik uygulanması ortaya çıkmış-
tır. Dış ticaret serbestleştirilmemiş ve yerli sanayii koruma poli-
tikalarının varlığına rağmen, devlet sektörü "tasfiye" edilmiş-
tir.

Ama asıl önemli, Türkiye eski "sanayileşme" ve "kalkınma" mo-
delini tümüyle terk etmiştir. Yani, "model" in dayalı olduğu tüke-
tim malları üretme sektörleri ve devletlerin ağır sanayii alanında çalışan
işletmeleri tasfiye edilmiştir. Bunun yerine, ABD tekelleriyle birlik-
te, tarım sektörü, tarıma dayalı sanayii kolları ve hafif sanayii sektör-
lerine ağırlık verilmiştir. Yani Türkiye yalnızca ve yalnızca, alışılmış
deyimlerle söyleysek, Ortadoğu'nun "kasabı" ve "manavı" olmalıdır.

İşte Özal ve ekibinin, binbir yalan ve demagoji ile şimdiki uygula-
maya koyduğu ekonomik önlemler, Friedman modelinin bu eksik kalan
yanlarıdır. Daha gerçeği, yeni bir "model" in seçimidir. Bu model,
Türkiye'yi yalnızca ekonomik anlamda değil; aynı zamanda sosyal,
siyasal ve dış politika anlamında da, bölgede maceracı ve çok teh-
likeli yeni bir "misyon" la yükümlü kılıyor. Bu tek kelimeyle, Türkiye'yi
kayıtsız karşısız ABD emperyalizminin, Pentagon'un "bekçi köpekliliği"-
ne soyundurmaktır demektir.

Ancak Özal ve ekibi, bu politikaları gündeme getirince, sermaye
sınıfı içinde varolan bir çelişki, daha da yoğunlaşarak Özal'a karşı
sert tepki biçiminde hayata geçerken; mevcut çelişkiye bazı çevreleri
şarjıtan bir yenisi daha eklendi. Birinci çelişki, orta ve küçük boy
sermaye ile, yer yer bazı büyük boy sermaye çevrelerinin, "24 Ocak
Kararları"na ya da en azından, bu politikaların belli noktalarına ta ba-
ğından berri karşı olmalarıdır. Ve bu, anlaşılır bir şeydir, tekelci ser-
maye ile tekel dışı sermayenin çatışmasıdır.

İkinci çelişki, daha çok iç pazara üretim yapan ve dayanaklı tüke-
tim malları üreten büyük holdinglerle Özal hükümeti arasında ortaya
çıkması ve belli bir çıkar çatışmasından kaynaklanmaktadır. Burada
da, şarjıtan bir yan yoktur. Bu holdingler, esas olarak "24 Ocak
uygulamaları"nın baş destekçisidirler. Onlar, ABD tekellerine kapıları
ardına kadar açılmasına karşı değildiler. Onlar, ABD'nin ve Penta-
gon'un Türkiye'ye yüklemekte istediği yeni "misyon" la karşı çıkmıyor-
lar. Onlar, Türkiye'nin tarım ve tarıma dayalı sanayii kollarında ihtis-
saslaşmasına da karşı değildiler.

Onlar, bütün bunları yapıp, ama "dayanaklı tüketim malları üreten
sanayii kolları tasfiye edilmesin" diyorlar. Özal ve ekibi, onun des-
tekçileri, işte bu çelişkinden yararlanarak, yığınları uyutmak ve hedef
şarjıtmak istiyorlar. Uyguladıkları iktisat politikası, ulusal ekonomiyi
ve devlet sektörünü yıkmak isteyen bu Amerikancı politikalar, "anti-
tekel" olarak görünürken istiyorlar.

Demokrasi güçleri, işçi sınıfı hareketi açısından, yukarıda sözünü et-
tiğimiz her iki çelişki de, kuşkusuz önemlidir. Bir kere, tüm bunlar,
burjuvazinin kendi içindeki bunalımın çözülmesi bir yana, çelişkiye çözüm-
malının daha da yoğunlaştığını gösteriyor. Önümüzdeki dönemde,
bu çelişki ve çatışmalar, şu ya da bu kadardaki belli uzlaşmalar
olabileceği gibi, bunlar daha da yoğunlaşabilir, keskinleşebilir. Her iki
durum da, ister-istemez politik arenada ifadesini bulacaktır.

İkinci olarak, demokrasi güçleri ve işçi sınıfı hareketi açısından,
Özal ve ekibinin uygulamaya başladığı politikalar karşısında, takin olacak
tavır, yakalanacak "ana halka" ıtırı aaktır. Birincisi, ulusal ekonomiyi
yıkma getirecek, ülkeyi ABD tekellerinin talanına uğul açacak ve Tür-
kiye'yi maceraya sürükleyecek olan bu politikalara karşı çıkmaktır.
İkincisi, devlet sektörünün tasfiyesine izin vermemektir. Çünkü, Tür-
kiye'de devlet sektörünün savunulması, yalnızca demokrasi mücadelesi
açısından değil; aynı zamanda, devrim mücadelesi açısından da yakala-
nacak "ana halkalar"dan birisidir.

Sınıp, Cumhuriyetçilerin, teşekkür telgrafı gönderdi

**Özal: «1984, millete
refah yolu olacak»**

- Ulusu Hükümeti'nin giderayak yaptığı yüzde 14'lük zammın üstüne, Özal Hükümeti petrol ürünlerine yüzde 3 oranında yeni bir zam yaptı.
- Gübre fiyatları yüzde 65 oranında artırıldı. Böylece, çiftçi ailelerine 100 mil-
yar liralık yeni bir yük bindirildi.
- Bütün tekel maddelerinin fiyatları yüzde 33 ile yüzde 60 arasında artırıldı.
- Elektrikçe yüzde 30 zam yapıldı.
- Esnaf ve zanatkarların Halk Bankası'ndan aldıkları krediye karşılık öde-
dikleri faiz oranı yüzde 30 artırılarak yüzde 20'nden yüzde 26'ya yükseltili.
- Çiftçilerin Ziraat Bankası'ndan aldıkları kredilere karşılık ödedikleri faiz
oranı yüzde 40 artırılarak yüzde 20'nden yüzde 28'e yükseltili.
- Bütün Sümerbank ürünlerinin fiyatları yüzde 10 artırıldı.
- Demir-çelik mallarına yüzde 5 zam yapıldı.
- Kağıt ve kağıt mamullerinin fiyatları yüzde 5 ile yüzde 10 oranında artırıldı.
- Alüminyum'un yüzde ve bütün PETKİM ürünlerinin fiyatları yüzde 5 ora-
nında artırıldı.
- Özal Hükümeti, 19 Ocak tarihinde petrol ürünlerinin fiyatlarını yeniden
yüzde 4 oranında artırdı.

"Hayat, zıddiyetlerin çarpışmasından doğan eserdir. Zıddiyetlerin birliğidir. Bütün toplumlarda 'insanla toprağın kavgası gibi, edebi olmayıp nisbi olmakla beraber' mevcut olan birbirine zıt kutupların, herşeyleri gibi, felsefeleri de çelişki halindedir. Bu iki felsefe idealizm ve diyalektik materyalizmdir. Sorulmaz mı ki neden adı bir çocuk bezine dönen idealizmin sanatta yansıtılmasına eyvallah deniyor da sanat ve diyalektik materyalizmin bir araya gelmesine aaaah... deniyor?"
(Nazım Hikmet (1930))

Nazım Hikmet'i izler fırçada, şiirde ve eylemde

OTOBİYOGRAFI

1902 de doğdum
doğduğum pehre döndüğüm bir daha
geriye dönmediğim sevmem
üç yaşında Halep'te paşa torunluğu ettim
on dokuzunda Moskova komünist Üniversite öğrenciliği
kırk dokuzunda yine Moskova'da Tseka-Parti konukluğu
ve on dördünden beri şairlik ederim
kimi insan otlarını kimi insan bakkalların çeşidini bilir
ben ayrıklıktan
kimi insan ezberle sayar yıldızların adını
ben hasretlerin
hapishanelerde de yatmış büyük otellerde de
açlık çekmiş açlık gravi de içinde ve tatmadığım yemek yok gibidir
otuzunda asılma istedikler
kırk sekizimde Başış madalyasının bana verilmesini
verdikler de
otuz altımda yarım yılda geçtim dört metre kare betonu
elli dokuzunda on sekiz saatla uçtum Prag'dan Havana'ya
Lenini görmedim nöbet tuttum tabutunun başında 924 de
961 de ziyaret ettiğim anıt kabri kitaplarıdır
partimden koparmaya yeltendiler beni
sökmedi
yıkılan putların altında da ezildim
951'de bir denizde genç bir arkadaşla yürüdüm üstüne ölümün
52 de çatek bir yurtekte dört ay sırt üstü bekledim ölümü
sevdiğim kadının deli gibi kışkandım
şu kadarcık haset etmedim Şarjolya bile
aldattım kadınları
konuşmadım arkasından dostlarımın
içtim sana akşamcı olmadım
hep alınmış teriyekle çıkardım ekmeğim paramı ne mutlu bana
başkasının hesabına utandım yalan söyledim
yalan söyledim başkasını üzmemek için
ama durup dururken de yalan söyledim
bindim tirene içişe otomobile
çoğunluk bilmiyiyor
operaya gittim
çoğunluk gidemiyor adını bile duymamış operanın
çoğunluğun gittiği kimi yerlere de ben gitmedim 21 den beri
camiye kiliseye tapınağa havraya büyüücüye

Bir büyük ozan
Bir büyük adam
Bir büyük yurttaş
Yüzyılın şiirinde
Benim için ta ki

NAZIM HİKMET, BİR SERGİ, İKİ MEKTUP / NİL YALTER

BİRİNCİ MEKTUP

İKİNCİ MEKTUP

Paris Çağdaş Sanatlar Müzesi'nde bir sergi hazırlığı

Gününmüzün göçmen işçi görüntüsüyle Nazım Hikmet'in gurbet şiirlerindeki güçlü görsel görüntüyü biraraya getirmek istedim bu sergide. Yabancı işçilerin güncel sorunlarıyla öz kültürleri arasında bir bağlantı kurmaya çalıştım. Nazım Hikmet'in gurbet şiirleriyle Türk ve Kürt halk şiirleri arasında şekil benzerlikleri buldum. Bu şiirleri "özgürlüğün şarkısı" olarak fotoğrafların, desenlerin, video filmlerin içinde kullandım.

Halk şiiri gövdenin bir uzantısı. Gövdenden gövdeye, nesilden nesile, tınışlar bir devamlılık içinde uzanır gelir halk şiiri ve Nazım'ın sesi Almanya'da, Fransa'da, İsveç'te, Hollanda'da çalışan işçilere kadar.

Şekilsel yola çıkış noktası kimlik motifleri: Büyütülmüş motiflerin içinde düzensizden satırları, şiirleri ve şiirlerden esinlenen çekilmiş fotoğraflar, çizilmiş desenler.

Konu, Paris'te terzi atölyelerinde çalışan işçiler. Karanlık bir atölye. 10 makina önünde çalışan 10 kişi. Patron başlarında. Makineleşmiş el ve kol hareketleri düzensizden komuş. İnsanların düşünceleri, düşleri, karanlık atölyenin, sokakların, kentin ötesinde başka bir ülkede dolayıyor. Başka bir ülkenin yüzleri, sokakları, rımkaları, kuzgunlukları kapsamış bu çalışan insanların düşüncelerini, düşlerini.

Karanlık atölyedeki amansız yaşam kavgası, Nazım'ın şu satırlarını animatasyona bana:

... Yaşamak.
Ne acayip iştir ki
bu ne mene gidiştir ki Taranta-Babu,
bugün bu
"bu inanılmayacak kadar güzel"
bu anlatılmayacak kadar sevinçli şey:
böyle zor
bu kadar
dar
böyle kanlı
bu denli kepaçe...

Paris Çağdaş Sanatlar Müzesi'nde bir sergi sonu...

Sergiyi toplamaya gittim müzeye...Elimde bir bıçak, duvardan Nazım Hikmet'in, asdız ozanlarımızın satırlarını kuzumaya başladım teker, teker... Duvarlara sıkıca yapışmış altın satırlar. Cümleleri, kelimeleri yırtmakla, bozmamak için sabırla çalışmaya koyuldum.

Sonra arkaalrındaki yapıları çıkartmak gerekti... Tırnakla rımla koparılmırmak uçların kanayınca kadar yapıları. Tepemde üç kişi "bıçak bosalınmak gerekliy burasım" der... Uç ay çalıştım bu sergi için: Nazım Hikmet'i anmak için, asdız ozanlarımız için. Faubourg-Saint-Denis'de oturan Türkiye işçileri için... Tırnakla rımla yapıları kazarken öyle bir baki fırlattım ki içine de, hemen yere öküüp beraber işe koyuldular. Bir süre sonra yerde 140 satır birbirine karıştı, yığın halinde. Hafifolduklarında bir kısmı yan havada, tahtıralıvalı gibi sallanıyor yanlarındın geçtikçe. Düzensiz, dağınık yere serpilmiş fotoğraflar. Geçen insanlar bize bakıyorlar...

Yerde yığılmış satırlar ve insanlar. Yaşayan bir mezarlık gözümün önüne geldi bir an için. Şiir ve görüntü mezarlığı... Benim iş yerdeki anarşik yığın, yaşayan insanlar, parlayan satırlar. Kalbimizde taşıdığımız ölümlüş şiirleri Nazım'ın.

Biz sanatçıları neden çalışmamız müzelerle kapalıyormuz? Bu burjuva kültür çemberinde müzelerle hapisaneler, psikiyatri klinikleri ve askeri kışalar arasında ne gibi ayrıklık olabilir?

Abartmamak gerekir. Müzeden kaçubak burcu ediyorlar sanatçıyı. Gene de büyük bir kapalılık, yalnızlık değil mi sanatçı ve ürünü için şu dört beyaz duvar? Ortadaki video kutuları içine kapatılmış değil mi konuşan insanlar? Kapana sıkırtılmış gibi... Evet, seyrinci gelip geçiyor. Bazen ilgileniyor, seviriyor sanatçının gösterisini. Ama bu kurumu sonu gelmiş burjuva kültürünün hangi kolu seyrinci ile sanat üretimi arasında gerçek bir diyalog kurabilmek için çaba gösteriyor? Eleştirirler mi? Müze sorunluları mı?.. Kültür adamları mı?.. Sanatçıları mı?..

çalıştığını göttiği kimi yerlere ben gitmiştim 21 den beri cihanı kısıtlı tapınağa havaya bürüyüp ama kahve falına baktırdığım oldu

yazılarım otuz kırk dilde basılır
Türkiyemde Türkçemle yasak
kansere yakalanmadım daha
yakalanmam da şart değil
bağban filan olaçağım yok
meraklısı da değilm bu işin
bir de harbe girmedim
sıgnaklara da immedim gece yarılan
yollara da düşmedim pike yapan
çocukları atında
ama sevdiandem öldürme yakın
sözün kısası yoldaşlar
bugün Berlinde kederden
gebermekle olısam da
insanca yaşadım diyebilirim
ve daha ne kadar yaşarım
başından neler geçer daha
kim bilir.

Bu Otobiyoğrafi 1961 yılı 11 Eylülünde
Berlin'de yazıldı

MOSKOVA 1951: Nazım Hikmet'in Moskova'da çekilmiş bir fotoğrafı.

Bir işçinin not defterinden

Nazım Hikmet

O kiş, İstanbul İçerenköy'deki PTT sanatoryumu inşaında seğık demirci olarak çalışıyordum. Kiş nedeniyle beton dökülmeyince, soluğu Babiali'de aldım. Gazete satıcılığı yapıp karnımı doyuracak, artan parayı da hasta babama postalamaya çıktım. Gerçi benden dört yaş küçüğü kardeşim, boğaz tokluğuna bir kunduracının yanına çark girmiş, yedi nüfusu aileden birinin karnı daha dommuş sayılır. Bu yüzden uzunlulu, acılı, güzel bir sevinç vardı içimde.

Babali yokusunun başında bir gazete dağıtıncısından yüzde on ekşilemiş sabah gazetelerini alıyordum. Daha köprü kapandıktan koşturarak köprüünün başında kapamamamı bekliyordum. Benim gibi yüzlerce gazete satıcısı, köprüünün kapamamamı bekliyor, soğukta birbirleriyle şakalaşıyorlar, hemen hepsi sigara içiyor, ellerini oğuşturuyorlardı. Gazete satıcılarının hemen hepsi yok-sul, güzel umutlu İstanbul çocuklarıydı. Cevresal leheçle konuşuğum için, hemen hepsi benimle alay ediyor, yanılarına yaklaştırmak istemiyorlardı. Ofkemi yenmek için onlardan hızlı koşturuyor, Galata'daki Sirkeci'deki, Tophane'deki sabahçı kâhvelerine onlardan önce girip ga-

zetelerimi kısa zamanda satıp bitiriyordum.

Birgün sabah gazetelerini sattıktan sonra köprüden Babali'ye donüyordum. Ak saçlı, orta boylu, bir kadın köprüünün üstünde, elinde bir levhayla, büyük harflerle yazılmış "OĞLUM NAZIM HİKMET İÇİN İMZA İSTİYORUM" diyordu. Demek Nazım Hikmet'in annesi bu kadındı. Kadının önünde imza sırasından yirmi kişiden fazla insan vardı. Nazım Hikmet'in annesinin elindeki kağıdı imzalıyorlardı. Heyecanla sıraya girmiş bekliyorlardı. Birden yedi seğık sıvı polis, Nazım Hikmet'in annesinin elindeki imzalı kağıdı alırdı. Sıra bekleyenlerden çoğu dağılmıştı. Kim olduklarını bilemediğim dört kişiyi birlikte ben de aşağıya, Köprü Karakolu'na sürüklediler. Nazım Hikmet'in annesi bir arabaya bindirip götürüldü. Acaba kadına şimdini ne yapacaklar diye düşünürken, uzun boylu, ince biryıklı bir polis sordu:

— Ulan pik kurucu, senin ne işin var komünistlerin arasında?

— Sey ab!

— Şimdi abinden de başlarım.

Elimde gazetelerle islanmasın diye taşıdığım kartonu göstererek:

— Git, gazetelerini al sat, pic

olsıyla dünya halklarının yolunu aydınlatıyor

Emek... notada Eylemde...

kötüm dünya için yazdı
k a çoğunluğuna ait insanlığın
k yever ülkesinde yasaklı
ğın esi yok Nazım Hikmet'in
cin endisiydi

yığıtlığın ve sevecenliğin
PABLO NERUDA

Nazım Hikmet için

Sen, acısından,
Bitmez tükenmez kanların

Oyulmuş gözlerden
dökülen yaşın

İrin dolu
Kapanmamış yaraların

Ve sessizliğinde
Sorgu altında çılgınları
duyulanların

Ve insanlar
Sana gülümsüyorlar

Bir yerinden
Bu büyük okyanusun

EUGENE GUILLEVIC

Haberler böyle Nazım

Topraktan yoğrulmuş bir yüz,
otlarla çevril

Bir ışık heykeli
bu mezarın kalkıyor
İnıyor zamanın merdivenlerini
yaların tarlasını geçiyor
Kırmızı güneşten kırmızı meşalesi

Nazım Hikmet: Barış savaşçısı

Enis COŞKUN (Türkiye Barış Demeki Genel Sekreteri)

En öz sözü Anna Segher söylüyor: "O, her zaman, özgürlükte ve siliğinde yasadı-ğı şey için, barış için şili yazmıştır. Barış, bir kadını yunusak veya bir demircinin ya- da denizcinin sert ve kararlı yüz ifadesi mi olur, acaba barış güneş mi veya yarın gözi- lecek keşfedilememiş bir yıldız mı benzer, ne olursa olsun, barışın üstüne titrenmelidir, Nazım'ın onun üstüne titredigi gibi."

Barış yaşamın ta kendisidir. Barış sevmek, yaşamı sevmektir. Ne ki barış, yaşamı tek başına sevmek çağımızda yeterli olmu- yor. Onun sorumluluğunu taşımak gereki- yor. Bu sorumluluk, kişinin çağına karşı duyacağı sorumluluğun da ötesinde ve faz- lasında bir sorumluluktur. Çünkü bugün barış korumak, gelecek çağların, yarının ka- rısını açık tutmak gibi bir önem taşımakta- dır. Geçmişin de gezegenimizin var olma- yok olma çatlında bulunduğu günümüzde barış savaşını hiç ayırmısz hepimiz, özelli- le de düşün, sanat, bilim ve yazın alanları- naki yaratıcı insanların ve aydınlarımız

için böylesi bir nitelik taşımaktadır.

Nazım'ın evrensel kulan da onun gelecek çağıları ve gezegeni korumak için verdiği bir savaşımıdır. O, gezegenimizi dünyili, bugü- nü ve yarınıyla korumak için barış savaşçı- larının tarafında; emperyalizme, faşizme, gericiğe karşı bayrak açanlarla birleşmiştir. Bu kavga da yer almaktan ve kaçak değilim diyebilmekten övünç duymuştur. O, bu sa- vasta milyonlardan biri olarak güçlenmiş ve milyonlardan biri olarak bayraklaşmıştır.

Bir şiirinde "benim kuvvetim yalnız ol- mayışımızdandır" diyor. Doğru. O ne kavga- da yalnız değildir. Bizim asıl övünçümüz de buradadır, Nazım Türkiye'ni yetiştirdiği ne ilk ve ne de tek barış savaşçısıdır. Barış- sever halkımızın seçkin evlatları en ağır ko- şullar altında barış savaşımını sürdürüyor- lar; Nazım'la gururlanıyor, Nazım'ı gurur- landırıyorlar.

Buyna değildir, ülkenin en ücra yerinde- ki bir kahveşenden, fabrikalardaki tezgahla- rın dek her yerde Türkiye Barış Demeki da-

vasından söz edilmesi. En haklı şeyi, barış savunucuları için yargılanan, en haksız ve ağır işlemlerle ve baskılarla karşılaştıkları halde barış davasının sancağını yere düşür- meyen zindanlarda ve mahkemelerde onur- la taşıyan barış savaşçılarımız halkımıza mal olmuşlardır. Onun için bugün bizimdaki zindanlarda değil, gerçekte halkın yüreğin- de ve bilincinde yaşıyorlar.

Onlar Nazım'ın yaptığı gibi barışın üstü- ne titredikleri için, Nazım'la birlikte zindan- lara konulmak istendiler. Ama bu onları yil- dırmadı, geriletmedi. Onlar, halkımıza hiz- mat etmenin bilincini, Türkiye Barış Demeki Başkanı Mahmut Dikerdem'in savun- masındaki şu sözlerle dile getirdiler:

"İstenildi inanyorum ki, beni yetiştiren ve her şeyimi ona borçlu olduğum halkıma yaşamım boyunca mütevarı bir hizmette bulunabilmişsem, bunu otuz yedi yıllık mesleki görevimden çok, üç buçuk yıllık Barış Demeki Başkanlığında yerine getire- bildim."

Nazım Hikmet ve müzik

“Nazım Hikmet uçağın merdivenlerinden iniyor. Sür-
bir yağının eşliğinde sanatçı kederli ve umutlu...”

yaralıları taşıması geçiyor
Kocaefi ormanları hâlâ meşeler
ve karaağaçlarla yüklü
öyle yüksek
öylesine kalın
ve hâlâ insanlar olüyor

şafak vakti
silahlar aynı çehrelerin
karşısına diziliyor
senin ülkende

.....
Nazım, haberler böyle işte
ama gelecek senindir, bizmidir
bu çıplak ve bağışlamaz uğultu
flerleyen ormandan geliyor.

TAHAR BEN JALLOUN

t'in annesi

Fethi SAVAŞCI

oğlu piç! dedi. Arkanda duran, iri-
yanı polise işaret etti. İri yan polis
bir kaç tokat attı. Ensemden tutup
kapı dışarı atarken, arkandan ba-
ğırdı:

– Nazım Hikmet'i kurtaracağı-
na, önce kendini kurtarı. Eşşoğlu
eşek!

Aradan bunca iyi geçmesine rağ-
men, ne zaman köprü karakolunun
yanından geçsem, beni döven, iri-
yanı polisi görür gibi oluyorum.

Nazım Hikmet Gazetesi

İşte o sıralar 1950 yılı başları-
nda Nazım Hikmet'i zindandan kur-
tarma savaşı başladı. Bu eylem ilk
önce ilercii ve demokratik basın-
da belirdi. “Nazım Hikmet” adlı bir
gazete çıkmaya başladı. Bir iki saat
içinde gazetedten, diğer sabah ga-
zetelerinin toplam satışından da
fazlaydı satılan gazete. Nazım Hik-
met'i kurtarmak için imza verenlerin
listesine bakalım:

Üniversite öğretimi üyelerinden:
Siddik Sami Onar, Ahmet Hamdi
Tanpınar, Bülent Nuri Esen, İrfan
Sahinbaş, Mehmet Karaisa, İsmail
Hakkı Karafakı, Vasfi Raşit Sevilik,
Mazhar Osman Usman, Besim Dar-

kot, Vehbi Eralp, Mukbil Gökdoğan,
Sait Kuran, Hakkı Ziya Ülkün, Mina
Urgan, Macit Gökberk, Berna Mo-
ran, Halet Çambel, Behice Boran,
Adnan Cemgil, Vedat Ar, Cemal Tol-
lu, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Necat
Sürel, Zühtü Müridoğlu, Ziya Keser-
oğlu, Zeki Kocamemi.

Gazetecilerden: Zekeriya Sertel,
Sabaha Sertel, Mehmet Ali Aybar,
İhsan Ada, Burhan Arpad, Nadir Na-
di, Ahmet Emin Yalman, Sinan Kor-
le, Melih Yener, Cemal Gürel, Vâ-
lâ Nurettin, Recep Bilginer, Mekki
Sait Esen, Lütfü Ya, Enis Tahsin
Til, Sadettin Gökçepinar, Remzi To-
zanoglu, Kazım Sinael Dersar, Mu-
vaffak Garan, Ali Nakı Karacan, Se-
lim Ragıp Erçek, Sami Teziş, Ömer
Samî Coşar.

Sanatçıları da, Halide Edip
Adivar, Refik Halit Karay, Erçument
Ekrem Talu, Yaşar Naki Nayır, Nu-
rullah Ataç, Abdullahî Gölpinarî,
Sabahattin Eyüboğlu, Cahit Sıtkı Ta-
rancı, Orhan Veli Kanık, Melih Ce-
vedat Anday, Oktay Rifat Horozcu
Erçument Behzat Val, Nihal Kara-
mâğralı, Peride Celal.

Yani ülkenin en seçkin, en değer-
li en ünlü aydınlarını hemen tümü
“Nazım Hikmet’e Özgürlük” kam-
panyasına katılmışlardır.

Nazım Hikmet ve nazım

Sümeýra ÇAKIR

Dünyamızın ve tüm insanlığın geleceği
için kaygıların arttığı günümüzde, dünya
barış hareketinin büyüyüp genişlemesiyle
birlikte, büyük ozanımız, barış savaşçısı
Nazım Hikmet'in şiirleri ve şiirlerinden ya-
pılan bestelerin, pek çok ülkede ve dillerde
yayınlanarak söyleneğiden tanık oluyo-
ruz. Türkiye’li bir sanatçı olarak katıldığı
çeşitli uluslararası toplantılarda yakından
izledığım bu olgu onun verici bir gelişme-
dir.

Nazım Hikmet'in bestelenebilir şiirle-
rinin bizim müziğimize kazandırılması,
kültür ortamımız için bugün daha da bü-
yük bir önem taşıyor. Ülkemizde bir çok
besteci, şarkı yapımcısı, ozan kimi başan-
lı, kimi başarısız denemeler yapılar ve ya-
pıyorlar. Nazım'ın şiirlerinin bestelenme-
si konusu, sanat hayatımızda -yağın ol-
masa da- tartışılıyor. Bu tartışmalar genel-
likle şu noktalarda yoğunlaşıyor:

Nazım'ın şiiri söz eşliğine göre mi,
yoksa batı çağlarından oluşan bir orke-
stra eşliğine göre mi bestelenmeli? Ya da
şaz ve orkestra birlikte kullanılsa daha mı
uygun olur?

Halk müziği dizileri, ya da bir halk
türküsi melodisi ile bir Nazım şiiri bağ-
daştırılabilir mi? Yoksa Divan müziğimi-
zin makam şemâsinin modern bir yorumu
daha mı uygun düşer.

Yeva bütün bu geleneksel, ulusal mü-
zik özgünlüğümüzün dışında bir müzik
diliyle, “Batı”nın dinlemeye alışkınları
içinde sadece doşulu renklerle yetinen
bir yol mu izlemeli?

Çoğunluğu bu çerçevede geçen tar-
tışmalar acıtır ki, yalnız biçimsel kaygı-
lara, zaman zaman da “Batı” karşısında
duyulan aşağılık komplekslerine dayanı-
yor. Biçimsel kaygıların olması kuskusuz
olumsuz birşey değildir. Biçim konusun-
daki arayış ve denemeler sadece uğrâsının
vazgeçilmesi bir parçasıdır. Fakat her de-
neme ve arayışın sonucu ortaya çıkan ürün
de kendidirğinden “sanat eseri” olma niteli-
ğine kavuşamaz. Kullanılan biçimler üs-
luplar ve teknikler duyguları ve düşünce-
leri iletmeye hizmetine girmediği, yani
özü, içeriği dinleyiciye ulaştırmadığı yet-
kinliği ile, değer kayır. Bestecinin bir
şiiri bestelemeye kullanacağı melodi, ritm
çalgılar, çalgıların cinsi, sayısı, o şiirin mü-
zikal anlatımı için yarıcağı bir biçimin ar-
çandırılmalıdır. Bir şiiri bestelemek bir ya-
na, onu şiir olarak okuyabilmek için bile,

çok iyi anlayabilmek, sonra da onu anlamı-
na uygun ifade etmenin yolunu bulabil-
mek ve ifade edilebilir olmalarına sahip
olmak gerekir.

Bilmiş bir şiire bir ezgi uygulamak ise,
belki de dünyanın en zor işlerinden biri.
Çünkü bir şiir, bir türküdür. Anlamına
ve tavrına sıkı sıkıya bağlı bir iç melodisi
ve ritmi vardır. Müzik ve bestecilikle bir-
zar ilgilennmiş olanlar, söz için yazılan mü-
ziğin, sözün anlamıyla birleşen bu iç
melodisine aykırı düşmemesinin, tam ter-
sine o iç melodi ile uyumlu olarak sözün
duygusal ve düşünsel mesajını güçlendir-
mesi gerektiğinin için abecesi olduğunu
bilirler. Ama bu abeceyi bilmekle iş bir-
miyor. Bestecinin başınsında, yetenekle-
riyle birlikte dünya görüşü, kişiliği ve mü-
zik kültürü belirleyici rol oynuyor.

**Nazım Hikmet'in şiirlerini besteleleyen sanatçılarımız
arasında Erdem Burî'nin özel bir yeri var. O, müziği ger-
li plana itip şiiri öne çıkarmak gibi bilinci bir tercih içinde.
Aşağıda bu konuda Burî ile yapılmış kısa bir söyleşi ya-
sunuyoruz.**

Erdem Burî, “En sevdiğim memle-
ket yeryüzüdür” diyen Nazım Hikmet
bir Türk şairidir ama aynı zamanda
bir dünya şairidir de” diyor ve şunu
ekliyor: “Onun anlatığı kavga, emek
özlem, sevdâ dünyanın her köşesin-
deki insanların uğraşısı, duyguları.”
Burî Nazım Hikmet'i böyle görüyor
ve bunu şairin dizelerini müzikleştir-
meden önce kendi deyimile, “bir kez
daha kafasına sokuyor.”

“Nazım Hikmet şiirlerinde nasıl
dünyadaki tüm insanlara sesleniyor-
sa, ben de aynı şeyi yapmaya çalış-
tım” diyor Erdem Burî, “Nazım Hik-
met çeşitli ülkelerde bestelendi, bes-
tecilerin kimi tümüyle ülkesinin, hat-
ta o ülkenin bir yöresinin müziğini
yazdı. Ben İstanbulluyum, makam
müziğinden yola çıkıp evrensel ele-
maya çalışıyorum. Ancak bu bestele-
rin başınsı olması için Nazım Hik-
met'in dünya görüşünü benimsemek
gerekir. Bu dünya görüşünde iki

Sanatçının, sonsuz ifade olanakları ve
yaratıcı esin kaynaklarına açık olarak, ama
yeteneğini ve bilgisini sürekli geliştirerek
sabırlı bir uğraşa girmesi gerekiyor. En
önemlisi de başta kendi halkının olmak
üzere, tüm insanlığın insanlık kültür de-
ğerlerini her gün daha fazla tanımayla iç-
tenlikle eğilmesi gerekiyor. Bundan yan
çizmek, kolaylaştırmak, hem sanatçı-
yı ve hem de halkın sanatsal duyarlılığını
bayağılaştırmaya götürür. Ben bir besteci
değilim. Ama Nazım Hikmet'in şiirlerinin
bestelenmesini düşündüğümde, işin kola-
ya kaçıkları yapılan bestelemelerin, ne
kültür ortamımıza ne de Nazım'ın yarat-
tığı şiir dünyasına olumlu bir katkıda bulu-
nacağı konusunda kuşkuyla taşıyorum. Ne
yazık ki, ülkemizin, sayılan hiç de az ol-
mayan değerli bestecileri henüz bu konuya
yeterince eğilmemişlerdir.

önemli ügesi vardır” diye sürdürüyor
Burî, “evrensellik ve bağımsız bir ö-
zgürlük. Nazım'ı bestelerken eğer bu
çizgi izlenmeseydi” Erdem Burî'nin gö-
rüşüne göre “başarılı olamazsınız.” Öte
yandan Nazım Hikmet şiirinin bir mü-
ziği olduğunu ve buna uyum göster-
mek gerektiğini vurgulayan Erdem
Burî'nin amacı, “Nazım Hikmet'in şi-
irini daha iyi bir ortaya koymak, Nazım
şairinin “altını bir daha çizmek.”

Erdem Burî'yi Nazım Hikmet'e vak-
laştıran öğelerden biri de İstanbul
Camıcadaki komşulukları, “Anem
Nazım Hikmet'le yakın arkadaş”ı di-
yor besteci, “ondayı bana bir şeyler
geçti, sonra yetişmemiz, sürgünlük
hep ortak noktalar. Ben Nazım Hik-
met'ten anılmaktan da şte taşıyorum”.

Nazım Hikmet ve müzikle ilgili gö-
rüşlerini Erdem Burî şöyle not alıyor:
“İstiyorum ki, dinleyenin ben değil,
Nazım Hikmet'i dinesin. O'nun şiiri-
nin altını biraz daha çizilebilseysem ne
mutlu bana.”

OKUYUCU POSTASI

Türkiye Postası

Mektuplarınızı bekliyoruz

Önümüzdeki sayılarda Federal Almanya'daki okurlarımızdan bu sayfaya özel bir konuda mektup yazmalarını istiyoruz.

Bilindiği gibi Federal Almanya'da bir ay süresek olan işyeri temsilciliği (Betriebsrat) seçimleri 1 Mart'ta başlıyor. Bu seçimler bütün yabancı işçiler, bu arada Türkiye'deki işçiler için de kuşkuşuz büyük önem taşıyor. Bu seçimlerde Türkiye'deki işçilerin takınacakları tavrı yalnız yabancı işçiler, Türkiye'deki değil, Alman işçileri de yakından ilgilendiriyor. Çünkü herşeyden önce birleş işyerinde, Türkiye'deki işçilerin sayılan seçim sonuçlarını doğrudan etkileyecek büyüklüktedir.

Bu seçimler karşısında ilgisiz kalmak, "bana ne, nasıl olsa birşey değişmeyecek" demek, patronun ve patronun adamlarının başkasının işine yaramayacaktır. Aynı şekilde, Türkiye'deki işçilerin çıkarlarının Alman işçilerinin ve diğer uluslardan yabancı işçilerin çıkarlarından ayrı olduğunu savunma görüşleri de, bu seçimlerde, patronun aynı işyerinde işçileri bölmesin, güçlerini zayıflatmasına yardımcı olacaktır.

Biz, Türkiye Postası olarak, bütün okurlarımıza işyeri temsilciliği seçimlerine aktif olarak katılmaya ve diğer yabancı işçilerle ve Alman kardeşleriyle omuz omuza verecek, bütün işçilerin çıkarlarını koruyacak bir biçimde savunacak güçlü işyeri temsilcilerinin seçilmesini sağlamak için var güçleriyle çalışmaya çağırıyoruz.

Amma yalnız çalışmakla yetinmiyoruz. Federal Almanya'daki okurlarımızı işyeri temsilciliği seçimlerinde karşılaştıkları güçlükleri, Türkiye'deki işçilerin katalan bulunduran

Eli öpülesi bir kadın

"Yaz" diyor tas Berlin'den bir ses. "Sizin oralarda iyi ve güzel şeyler oluyormuş, yaz" Olmasın oluyorsa da, nasıl yazmak? Öyle şeyler oluyor ki, motor dişilleri gibi birbirine kenetlenmiş. İyi özümlenmiş, iyi yorumlamak ve de "anlaşılar bir biçimde" aktarabilmek gerek.

Kar-kış demeden kalmış yüzlerce kilometreyi tepeleyip geçmiş. Sol bacağı hapa yutmuş. Sağ bacak istefini ha yitirdi, ha yitirecek... Ama dört ele sarılmış yaşama, ne kışkışın, ne umutsuz. O, bıçak gibi sert ayazda dörtbinin üzerindeki barış savaşçısının yüreğini işliyor. "Fransa nire, Mutlangen nire?" İlk ılık birşeyler akıyor yüreğime. Bu kadın, bu eli öpülesi sakat kadın Fransa'dan gelmiş Mutlangen'e. Pershing-2'lere karşı yurluyor. Öteleden tınısı bir elini kolunu sallayarak yakası açılmadık küfürler savuruyor. Aldırın yok. Nazım ustasının deyimiyle "İt ürür, kervan yürür."

Evet, dörtbinin üzerinde insan, Pershing-2'lere karşı koyuyor. [En önemlisi de, bu insanlar yıkım silahlarının nereden kaynaklandığını biliyorlar. Açıldın, karın, gözyaşın, ölümün kaynağını bu insanlar adlarından daha iyi bilmemişler.

Omuz omuza yurluyoruz. Birden usuna Türkiye Postası'ndan bir cümle geliyor: "Hangi ülke vardır ki, doğrudunu doyurmuş?" Hiç kuşkun olmasın Yücel arkadaşım, yıllardır böyle ülkeler olmayacak. Bak, biz kavganın Mutlangen'de oynanmış ilk raundunu kazandık. Nasıl mı? Mutlangen'e gelen 8 Pershing-2 yerine yerleştirilmedi. Hardt denilen bir başka Amerikan kışlasına depoladılar. Şu sakat kadın, şu kambur nine, şu sarık binişli genç arkadaşın korkuları! Hiç kimsenin kuşkusuz olmasın, bu adamlar "gündüzlerinde sömürülmenin, gecelerinde aç yatılmanın" yıllarıyla yürüyor.

Rıza Yüksel/Schwäbisch-Gmünd

OKUYUCU ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER

Sam amca

Üç yıl önce o da
tıpki senin gibi dolaşıyordu dışarda
güzel yılların kavgasındaydı
fabrikada, okulda, sokakta
tikildi zindana

bir saat önce o da
tıpki senin gibi düşünüyordu
yoksul halkın
yoksul halkın düşüncesinin cezası büyüdü
"yur" dedi, perde gerisinde sam amca
havalandı bir küme kuş / vurdular

bir dakika önce o da
tıpki senin gibi soluk alıp veriyordu
sehpayı hazırlattı sam amca
ipi boyunu geçirtti
çakıp-söndü bir şimşek / astılar

akşama TV "güvenlik güçlerine..." dedi
"Mahkeme kararınca..." dedi
ama, sam amcanın emriyle, demedi

Ali Kalan/Londra

Nazım'a selam

Merhaba ustaların ustası,
Şiir ustası, sevda ustası
aydınlığın, sabrın, kavganın
taşınmaz acağı ve hasretlerin ustası
insanlık ustası, barış ustası
öpülesi ellerine merhaba!

Merhaba ustaların ustası
umut ustası,
dünya toprağının merhaba,
şimdi daha becerikli ellerim
hayatın içinde
dokuma tezgahlarında, çeliği bukmeye
toprağı ıstıla tasmada
tohumu serpmeye,
barışı yazıp çizip üretmeye

Dostluk kardeşlik içinde

Ne bomba ne de silah
Barış özgürlük diye haykırarak
Tüm dünyaya yaylak
Dostluk Kardeşlik içinde

Kuralım fabrikalarımızı
Döndürelim çarklarımızı
üretelim mallarımızı

Dostluk kardeşlik içinde.

Üretelim mallarımızı
Dostluk kardeşlik içinde

K.V.Eser/Stuttgart

Emekçiler el ele

Bu kavgada, bu uğraşta
Dün biz vardık, yine biziz.
Özgürlük için savaşta,
Dün biz vardık, yine biziz.

Yurdu ele satanları,
Halka kan kusturanları.
Emperyalist düşmanları
Dün biz kovduk, yine biziz

Kanlar döktük, canlar verdik,
Ne tükendik, ne eksildik.
Gazilerin yarasını,
Dün biz sardık, yine biziz.

Oniki Mart belasını,
Kanlı idam sehpasını,
Birçok baskı yarasını,
Dün biz savdık, yine biziz.

Emekçiler hep birlikte,
Antifaşist tek cepheye,
Faşizme karşı el ele,
Dün biz vardık, yine biziz.

Dağlar benini

Dağlar beni, dağlar beni.
Aynı koydu dağlar beni.
Zalim gürbetlik bir yandan,
Hör görülmek dağlar beni.

Ele verdik, ele verdik.
Biz çalıştık ele verdik.
Yer altında yer üstünde
Ömrümüzü ele verdik.

Canlar kurban, canlar kurban.
Oldu nice canlar kurban.
Nerden bulak halden biden,
Osa edek canlar kurban.

Günler geçer, günler geçer.
Çile dolu günler geçer.
Aydınları bürün şafak,
Bu karanlık günler geçer.

Ozan R.

Cengiz Doğu/Neuburg

İleriye taşıyarak güncelledik. Türkiye içinler için katalan bulunduran sorunları, bundan önceki seçimlerde yaptıkları çalışmalar, güçlükleri nasıl aştıklarını ve benzeri konuları bize yazmalarını istiyoruz. Okurlarımızın deneylerini, görüşlerini yansıtan bu mektupları yayınlıyacağız. Ortaya çıkan sorunları yanıtlarını araştıracağız. Böylelikle hem Türkiye içinler bu seçimlerde kendilerini beklenen tavırları göstermelerine yardımcı olma, hem de **Türkiye Postası** olarak bu seçime okurlarımızla birlikte aktif olarak katılmaya çalışacağız.

Riza Yüksel/Schwäbisch-Gmünd

Kış uykusundan uyanmak gerek

Türkiye Postası yayına başladığından bugüne geç birkaç kez yazmak istedim, ama olmadı. En son Cellalettin Kesim'in katledilişinin dördüncü yılında bir toplantıdan sonra yazmaya uygun gördüm ve görüşümü, kaleminin yazdığı, bilincimin varabildiği yere kadar anlatmaya çalıştım.

Her ölüm yıldırımında olduğu gibi C. Kesim'i Avrupa'da "yolumuz işçi sınıfının yoludur" diyen tüm demokratik savaşımındaki yerini anlatan konuşmaları, yorumları yapıyor. Oysa C. Kesim'in savaşımı ve hayatı birkaç anı ve ko-

nuşmayla geçirilemez, çünkü C. Kesim bir öğretiler, aktif bir sendikacı olduğu kadar yazılı basının önemli çok iyi bilen ve elindeki **Kurtuluş** gazetesini yöneten ulaştırmanın önemli, yığınları bağ kurmada basının rolünü iyi kavramış yığıt bir savaşçıydı.

Aynı şekilde A. İhsan Özgür de basının önemli böyle değerlendirdiği için **Savaş Yolu** gazetesini çıkartacağını ilk çoğunlukla katiller tarafından kastedildi.

Çağımızda emperyalizmin basın-yayın aracılığıyla ilerici, demokratik, yurtseverleri karamala ve olayları ters yüz etmesine karşın, çok kısıtlı olanaklarla savaşım veren bir ilerici bir Almanya'da çıkartılan **Türkiye Postası** gazetesini yığınları ulaştırma konusunda zorluk çekiyor. Bunun nedeni basının önemli hala doğu kavrayamayışımızdan olduğu kadar, dağıtım ve satışının da özveri isteyen bir iş olması...

Oysa hala yıllardır hem ilerici, söz sahibi, hem de yatak yorganın sıcaklığında olanlar artık bu iş uykusundan uyanmalı ve bir daha faşizme kurban vermeme için kollektif bir çalışmaya **Türkiye Postası**'nı tüm Avrupa'da aralırlar bir gazete durumuna getirmelidir. Kemal Türkler'le, Talat Öztürk'le, A. İhsan Özgür'le, Hüseyin Güzel'le ve Cellalettin Kesim'le layık olmak ve onların uğrunda savaşmışları ölümleri hata geçirmek istiyorsak, yalın zamanı değil, hayatın her alanında savaşmak, yılmadan, soğuk, kar, yağmur demeden çalışmak zorundayız.

Bedri Ercan/Stuttgart

Hollanda'dan hiç haber yok

Federal Almanya dışında kalan Batı Avrupa ülkelerinden kısa da olsa **Türkiye Postası**'nda haberler çıkmakta. Ama her nedense Hollanda'dan hemen hemen hiç haber çıkmıyor. Oysa Hollanda bugün Batı Avrupa ülkeleri içerisinde ekonomik kriz, işsizlik, işten çıkarmalar, faşist partinin gelişmesi, yabancı işçilere karşı bütünüyle yabancı düşmanlığı bakımlarından kaynayan bir kazan.

Örneğin gün geçmiyor ki televizyonda bu konularda haberler, açık oturumlar olmasın. Geçtiğimiz haftalar **Türk** faşistleriyle Hollanda faşist partisi genel başkanı arasındaki bir telefon konuşması yayınlandı. Ayrıca Hollanda'daki ilerici-Türkiye örgütleri de Türkiye'deki demokratik güçleriyle dayanışma amacıyla önemli toplantılar, çalışmalar oluyor.

Ben bu haberleri hep şu anda yazmakta olduğum cezaevinde, yarı saatlik Türkçe yayın yapan radyodan duyuluyorum. Oysa bu konularda **Türkiye Postası**'nda hiç bir habere rastlamadım. Böyle haberlerin gazetesine bildirilmesi ve gazetemizin de bunları yazması gerekmez mi?

M. Aşvar/Den Haag

Satılık daha ne var?

Turgut Özal'ın kendi ağzından aldığı bir kaç sözle mektubuma başlamak istiyorum. Özal yabancı ülkelerde çalışan işçilere hitaben Alman TV'sinde yaptığı konuşmada ülkemizin, insanlarımızın, doğal kaynaklarımızın, bolluktan sözett.

Özal Türkiye'nin topraklarını Avrupa ülkelerinin çoğundan fazla olduğunu söyledi. Doğru fazla olduğu da, köylünün elinde kecek bir avuç toprak yok!

Özal ormanlarımızı da Avrupa ülkelerinin çoğundan geniş olduğunu söyledi. Ama hangi işçi birkaç ton odun satın alabiliyor? Özal ülkemizin doğal kaynaklarımızdan da bahsetti. Doğru hem de çok zengin, dışardan alacak kadar çok! Hangi petrol kuyusu işletiliyor? Hangi kömür ocağı kendimize çalışıyor?

Sonra Özal İstanbul köprüsünden sözett. Ve bugün bu köprü satılıyor çıkartıldı. Amaç yurtdışındaki işçimizin ocağını söndürmek. Ülkemizi ABD'ye satan Özal, köprüyü de bizlere satıyor.

Sen ülkemizde satılık köprü değil, çalışacak iş, hayat ver. Sen devletin malını değil, Koç'ların hıngirlerini, Sabancı'ların birer köprüsünü satılığa çıkarana!

Ercan Özdek/Fransa

Die "Demokratie" der Militärs

(Analyse der neuen türkischen Verfassung)

Generallerin "Demokrasisi"

(Yeni Türk Anayasasının Çözümlemesi)

Avukat Rolf Geffken'in yazdığı ve Klaus Thüsing'in önsözü yazdığı kitap çıktı. Almanca ve Türkçe olarak basılan kitabın sonunda 1982 Anayasası'nın Almanca tam metni de yer alıyor. Federal Almanya'daki bütün kitapçıların ve FIDEF Genel Merkezi'nden ve bağlı örgütlerinden temin edilebilir.

Fiyatı: 7.-DM.

Türkiye Postası

Abone fişi

Adı-Soyadı

Adresi

Ülkesi

Abone Ücretleri: **Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität**, Postcheckkonto 4614 32 - 100, BLZ 100 100 10 Postcheckkonto Berlin-West hesabına yatırınız ve bu abone fişi ile birlikte havale makbuzunuz **Türkiye Postası** Abone Servisi, Donau Str. 1, 1000 Berlin 44 adresine postayınız.

ABONE BEDELİ:

	F. Almanya	Belçika	Danimarka	Fransa	İngiltere	Hollanda	İsvet
6 aylık	38.- DM	600 BF	120 krn	85 FF	8.40 L	35 G	98 Ykr
1 yıllık	66.- DM	1200 BF	240 krn	170 FF	16.80 L	70 G	196 Ykr

NAZIM HİKMET

Yaşamı ve sanatı

29 Ocak 1984
saat 15'de

Türkisches Zentrum
Friedrich-Ebertstr.37
Essen
Telefon: 0201/223662

Yaşamak
bir ağaç gibi
tek ve hür
ve bir orman gibi
kardeşesine
bu hasret bizim

Hans van Ooyen
ve Aydın Karahasanoğlu
katılmıyala

Türkiye Postası

Türkiye Postası 15 günde bir Cuma günü çıkar. **Herausgeber:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, 1000 Berlin 44, Donaustr. 1. **Verantwortliche Redakteur:** Ahmet Karam Donaustr. 1, 1000 Berlin 44, Donaustr. 1. Tel: 624 60 92. **Herstellung:** Eigenvertrieb Druck: Henke Rollenoffset, 1 Berlin 48, Santistr. 49. **Banka Hesabı:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postcheckkonto 461432-100, BLZ 100 100 10 Postcheckkonto Berlin-West. **Abone Koşulları:** F. Almanya ve Batı Almanya'da 6 aylık (12 sayı) 30. DM, 1 yıllık (24 sayı) 60. DM. **Temsilcilikler:** Fransa: Paris, Tel: 01-268 26 90. F. Almanya: Frankfurt, Tel: 0611-68 41 98. **Belçika:** Brüksel: B.P. 83, **Hollanda:** Amsterdam, Tel: 020-942323, **İngiltere:** Londra, Tel: 01-801 7046, **Danimarka:** Kopenhag, Tel: 01-707 506, **İsvet:** Stockholm, Tel: 08-367 576

GÜLDÜŞÜN

Girgiri Dergisi'nin 591. sayısında yer alan aşağıdaki karikatür ve kısa mizah yazısı kanımızca sayfalar dolusu yazıdan çok daha etkili biçimde Türk-İş'in son genel kurulunu ve Türk-İş yönetiminin ihanetini sergiliyor. Girgiri çalışanlarına, çizirlerine yöneticilerine yürek dolusu "elinize sağlık" deyip aktarıyoruz.

Türk-İş Kongresi geçersizdir / TEKRAR YAPILMALIDIR

Evet, iddia ediyoruz. Türk-İş'in yaptığı kongre geçersizdir. Neden mi? Açıklayalım... Geçtiğimiz hafta Türk-İş'in kongresi yapıldı. Bütün işadamlarının sanayicilerin bulunduğu ve neye içinde geçen kongrede Şevket Yılmaz ve Sadık Şide karar seçildi. Bureya kadar herşey güzeldi. Ancak çok önemli bir durum vardı ki GIRGİR muhabirinin gözünden kaçmadı. Yukarıda gördüğünüz gibi koca işçi kongresine kendini bilmez işçinin bir her nasılsa katılmıştır. (Okla işareti)... Şimdi soruyoruz. Türk-İş kongresine işçi nasıl girer. Bu ne çarettir, bu işçinin orada işi ne? Bu işçi kongreye gölge düşürmüştür, kongre geçersizdir, yeniden yapılmalıdır.

BİLMECE - BULMACA

Bulmaca

SOLDAN SAGA

1. Nüsrati ideolojisinin günümüzdeki temsilcilerinden, Mısırdan gelen İtalyan kökenli...

Hece

Bulmacası

Aşağıdaki heceleri yalnızca birer kez ama tümünü de kullanarak sorulan ilkeleri bulunuz. Üçkelerin başharflerini aynı sıraya koyduğumuzda bu ilkelerin bulunduğu anahtarın teki dilde kitni ba...

ANLI SANLI YAZARLARDAN...

...ALLI PULLU SEÇMELER

Büyüğü küçüğü bir yana kimmiş bu uğursuzla ortaklık kuran acep?

... Dışişleri Bakanlığı sözcüsü sayın Akıman, Kıbrıs'taki Türk kontenjantından 1500 kişilik bir grubun memlekete çekilmesini büyük karar olarak isimlendirdi. Gerçekten büyük bir karar mı? Neden büyük olsun? Verilecek cevabı biliyoruz, Kuzey Kıbrıs Cumhuriyeti kurulduktan sonra maksadımızın kavga olmadığını sembol yolu ile anlatmak istiyoruz... Biz bu ödünü verirken bir karşılık istedik mi? Acaba Amerika, Kuzey Kıbrıs Cumhuriyeti'ni tanıyacaktı mı? Büyük ortak, hiç bir zaman küçük ortak Türkiye'nin çıkarlarına uygun bir yol tutmadı... (Cihat Baban, 10 Ocak 1984, Son Havadis)

"Demokrasi yapar" ve "işkenceden utanır" bir Adem

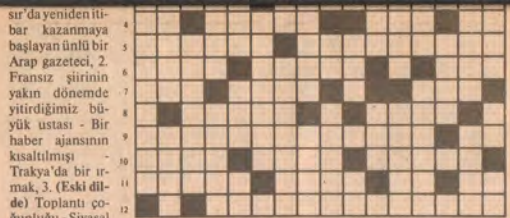
... Türkiye insan hakları ve azınlıklarla 1000 yıl kardeş gibi yaşamak füziletlerinin ilmini, Avrupa Konseyi'nin bütün üyelerine en az bir defa öğretecek gerçeklerin yatanıdır. Demokrasi yapıyorsa bu kendimiz içinde, işkenceden utanır, çünkü milletimize yakmaz. Türkiye'de azınlık diye bir şey yok, Türk milleti vardır... (Ahmet Kabaklı, 11 Ocak 1984, Ter-cüman)

Siyasi Partiler Kanunu'muza yan bakanın...

... Bay Adler'i tekrar hatırlatalım. Avrupa Konseyi'ne mensup, İsviçreli parlamenterdir. Yeni bir rapor yazmak için memleketimize gelmiş, bu arada Siyasi Partiler Kanunu'muzun 81'inci maddesi hakkında kuşkuyla belirtmiş... 81'inci maddede toprak ve millet bütünlüğünü hararetle kucaqlayan bir maddedir. Din ve mezhep kışkırtmalarını, siyasi partilerimizden anırdan bir maddedir. "Halklara özgürlük" ne'indeki nutukları yasaklayan bir maddedir. Herşeyden önce bu maddede bizdir. Türk'tür. Kendi Siyasi Partiler Kanunu'muza aittir. Hiç bir yabancı kanşamaz. Yan gözle bile bakamaz... (Rauf Tamer, 11 Ocak 1984, 11 Ocak 1984, Ter-cüman)

Öküzün boynuzu üstündeki tarih, fikir ve sanat varlıkları

... Bir tek iktidar vardır, o da kültür iktidarıdır. Yani hükümetler hafta devletler kültür üzerine kurulurlar. Ekonomi üzerine kurulmazlar. Marks gerçi ekonomi için alıptı, kültür için ıstıyıp'dır diyor. Böylece iktisadi modern bir öküz'e, benzeterek dünya tarih, fikir ve sanat varlıklarını o öküzün boynuzları üzerinde oynatmaya kalkıyor. Oyledir ama Marks hem kendini hem da dünyayı aldatmıştır. Çünkü Marks'ın "Bilimsel Sosyalizm" dediği ekonomik sistemi çoktan topu attığı halde Marksist kültür diyetleceğimiz sanat, düşünce ve propaganda verimleri, bugün hâlâ bir milyardan fazla insanın beynini yıkamaya devam etmektedir... (Ahmet Kabaklı, 12 Ocak 1984, Ter-cüman)

...da'yendenitibar kazanmaya başlayan ünlü bir Arap gazeteci, 2. Fransız siirinin yakın dönemede yitirdiğimiz büyük ustası - Bir haber ajansının kısaltılmışı - 3. Trakya'da bir ırnak, 3. (Eski dilde) Toplantı coğuluğu - Siyasal etkinliklerde uzmanlık, işbölümünü dikkate almayan, verimsiz çalışma biçimleri için kullanılır, 4. "Çiğne üstünden geç" anlamında bir emir - "Üç silahşörler" romanı yazarının soyadı - Peygamber ya da çoban kralların değneği - (Tersi) Kimyada bromun simgesi, 5. Nazım Hikmet'in ünlü "Arhavi'li İsmail" şiirinde İsmail'in, İstanbul Dekemeralı'ndaki Rum sevgilisinin adı - "Sonuna kadar, sürgün" anlamında eski dilde bir deyim, 6. "Çıkar"ın tersi - Düzey geometride, bir noktanın yerini belirlemek için kullanılan koordinat düzende yatay konumun belirleyicisi - Nazım Hikmet'in pek de kullandığı soyadı, 7. Ari dil savunucularınca "Mister, müşö" sözcüklerine karşılık olarak türetilmiş, ancak tutmamış bir sözcük - (Tersi) Yazılı olmayan, ancak kamucula benimsenmiş hukuk kuralı - Türkiye'de bir akı markası, 8. Bir dernek, klüp ya da parti üyesinin düzenli ödemesi gereken parasal yükümlük - İnsanoglu'nun tarımsal üretim geçişinde belirleyici etkisi olan bir aşılam, 9. Üstün müzik bilgisi ve yeteneği ile kitleleri hareketle geçiren pek çok marş ve türküyü imzasını atan ünlü bestecimizin adı ve soyadı - Yağlı kara, 10. (Tersi) Genellikle gözlemle amacıyla yapılan yüksek yapı - (Tersi) Bir erkek adı - Nazım Hikmet'in "Ferhat ile Şirin" oyununun yüksekliği ilke, 11. (Tersi) Büyük pamuk çuvalı - (Tersi) Güney Amerika'da yaşayan, yaban kedisi de denen bir yırtıcı hayvan - (Tersi) Kimya'da altın - Sanat, 12. Türk mizahının piri.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Batı Berlin'de yaşayan ve göçmen işçilerin yaşamını kendine başlıca konu edinen ünlü ressamımızın adı ve soyadı, 2. ABD'de bir eyalet - Saha, açıklık, meydan, 3. İskandinav Hava Yolları'nın kısa yazılışı - Kur'dan bir süre ki Nazım Hikmet'in bir rubaisinin de başlığını oluşturmuştur, 4. Halılarıyla ünlü bir kent - Yerleştirme, göçmenleri barındırma, 5. (Tersi) Bir takım elbiselik kumaşa de-nir - 50'li yılların komedyen çiftlerinden ve "Büdü'nün eşi olan komedi üy-i - Kaba bir soru sözcüğü, 6. Boy'un tersi - Afganistan'da bugün karşı devrimci ceterelerin elinde bulunan Hayber Geçidi'ne açılan bölge, 7. Anadolu Ajansı'nın kısa adı - Nazım Hikmet'in "Yusuf ile Menofo" oyununda adı geçen başveşir, 8. Kendine vurgun olanlara denir - Eski dilde mektup, 9. Harflerin biçimleriyle oynayan çok süslü yazı yazma sanatı - (Tersi) İlçe'den büyük, eyaletten küçük iladı birim - (Tersi) Trakya'da bir ırnak, 10. Başkaldıran, boyun eğmeyen - Kimyada platin, 11. Harfleri ve noktalaması işaretileri kullanan anlaşılmaz mesajlar üreten - (Tersi) Geri, arka, 12. "Devrim Sürecinin Diyalektik" kitabının yazarı Sovyet bilim adamı - (Tersi) Türkiye'de oldukça yaygın bir dinî tarikatın üyesi, 13. Eski dilde gülme, açılma, eğlenme - (Tersi) Müchever ve değerli taşlardan oluşan servertlerin saklandığı yer - Dudak kırmızısı, şarap kırmızısı - Kastamonu'da bir ırpı, 15. (Tersi) Hasta, sancılı, sağlıksız - (Tersi) İnsan öldüren, cinayet işleyen, 16. Köy enstitülerinde dönemede etkin görevler üstlenmiş bir eğitimcimizin soyadı - Dumanın bacada bıraktığı iz - Eski Mısır'da bir tanrı.

GEÇEN SAYIDAKI BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAGA: 1. Rodneyatsmend, 2. Efer - Arife - Ra - Za, 3. Fakat - Ay - Sakar - Z, 4. İkametgah - Kaat, 5. Özallı - Kle, 6. Emele - Nimet Arzik, 7. Retina - Yuvarlak, 8. Dar-Namara, 9. Ulema - İtaz - Kaabe, 10. Re - İl - Bıclıgan, 11. Anane - Elilime - Ay, 12. Karate - Nutsa.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Refik Erduran, 2. Otak - Mealen, 3. Dekametre - Ak, 4. Nam - Li - Mana, 5. Temenese - Er, 6. Ya - AA, 7. Aragon - Millet, 8. Riyaziyat - Le, 9. İrfam - Hamurabi, 10. Ses - Levazım, 11. Anita - Cin, 12. Erk - Tar - Kına, 13. Nank - RI - Alet, 14. Rakzarag, 15. İz - Ahık - Baar, 16. Artek - Kenya.

...da'yendenitibar kazanmaya başlayan ünlü bir Arap gazeteci, 2. Fransız siirinin yakın dönemede yitirdiğimiz büyük ustası - Bir haber ajansının kısaltılmışı - 3. Trakya'da bir ırnak, 3. (Eski dilde) Toplantı coğuluğu - Siyasal etkinliklerde uzmanlık, işbölümünü dikkate almayan, verimsiz çalışma biçimleri için kullanılır, 4. "Çiğne üstünden geç" anlamında bir emir - "Üç silahşörler" romanı yazarının soyadı - Peygamber ya da çoban kralların değneği - (Tersi) Kimyada bromun simgesi, 5. Nazım Hikmet'in ünlü "Arhavi'li İsmail" şiirinde İsmail'in, İstanbul Dekemeralı'ndaki Rum sevgilisinin adı - "Sonuna kadar, sürgün" anlamında eski dilde bir deyim, 6. "Çıkar"ın tersi - Düzey geometride, bir noktanın yerini belirlemek için kullanılan koordinat düzende yatay konumun belirleyicisi - Nazım Hikmet'in pek de kullandığı soyadı, 7. Ari dil savunucularınca "Mister, müşö" sözcüklerine karşılık olarak türetilmiş, ancak tutmamış bir sözcük - (Tersi) Yazılı olmayan, ancak kamucula benimsenmiş hukuk kuralı - Türkiye'de bir akı markası, 8. Bir dernek, klüp ya da parti üyesinin düzenli ödemesi gereken parasal yükümlük - İnsanoglu'nun tarımsal üretim geçişinde belirleyici etkisi olan bir aşılam, 9. Üstün müzik bilgisi ve yeteneği ile kitleleri hareketle geçiren pek çok marş ve türküyü imzasını atan ünlü bestecimizin adı ve soyadı - Yağlı kara, 10. (Tersi) Genellikle gözlemle amacıyla yapılan yüksek yapı - (Tersi) Bir erkek adı - Nazım Hikmet'in "Ferhat ile Şirin" oyununun yüksekliği ilke, 11. (Tersi) Büyük pamuk çuvalı - (Tersi) Güney Amerika'da yaşayan, yaban kedisi de denen bir yırtıcı hayvan - (Tersi) Kimya'da altın - Sanat, 12. Türk mizahının piri.

AN - AR - DUR - GIL - IN - KEN - KI - LIB - LUK - NA - NOR - NUS - RA - RE - TE - TU - TÜR - VEÇ - VUT - YA - YA - YE

- 1- Avrupa'nın güneyinde, Adriyatik denizi kıyısında, kendini tüm Avrupa'dan, hatta Dünya'dan yalıtılmış küçük bir ülke.
- 2- Gençlerde pahalılığa karşı olduğu ve etkilili bir halk hareketiyle sarılan, Kuzey Afrika'da baskıcı bir "demokratik" cumhuriyet.
- 3- Kuzey Afrika'da petrol gelirlerini ülke kalkınmasında ve ulusal kurtuluş hareketiyle dayanışmada kullanan ilercisi bir Arap cumhuriyeti. Lideri özgen bir "İslam sosyalizmi"nin teorisini oluşturmakta ya çabalıyor.
- 4- Güneybatı Avrupa'da ve bu anakaradan en küçük ülkesi.
- 5- Adı İsveç dilinde "Kuzey ülkesi" anlamına gelen NATO üyesi tek İskandinav ülkesi.
- 6- Bu bilimlerde yer alan ülkelerin açık faşist boyunduruk altında olan tek ülke.
- 7- Kuzey Batı Avrupa'da, bir zamanlar yeryüzünün en büyük sömürge imparatorluğunu kurmuş bir ülke.
- 8- Doğu Afrika'da, gelirlerini büyük ölçüde kahve dışımsatı ve safı tarımı ile karşılayan bir cumhuriyet.

Sözcük Bulmacası

Aşağıda siyah büyük harflerle dizilmiş sözcükleki harfleri kullanarak 45 (yazılı: kırkbeş) ayrı ve anlamlı sözcük üretiniz. Üreteceğiniz sözcükler en az iki harfli olmalıdır. Üreteceğiniz sözcükte kullanacağınız harfler mutlaka ana sözcükte bulunmalıdır. Ana sözcükte aynı harfleri bir kaç tane varsa, siz de o kadarını üreteceğiniz her sözcükte kullanabilirsiniz. Daha açıklarlar olması için, az harfli bir sözcükten yeni sözcükler üretip bir örnek veriyoruz. Diyelim ki ana sözcük **KİLSİR** idi. Şimdi bundan üretilen: **Es, Er, Er** (notas), **İs, Kes, Kış** (kur), **Ker** (keşif), **Sek, Eksi, Esir, Eski, Sırke** vb...

Bu sayıda ürettiğiniz kırk beş anlamlı sözcük üreteceğiniz ana sözcük:

KARAKÖSE

Aman tartışmayın, yoksa ne anayasa dayanır ne ideoloji "Aşırı özgürlükçüler" ile "dostlukları şüpheliiler" bizi üzdü

...Türkiye'de siyasetin anayasa ve ideoloji tartışması düzeyinde sürdürülmesi geleceğini bırakmalyz. ...Unutmayalım ki bu tartışmalara anayasalar da dayanmıyor, ideolojiler de... Kanunlardan çok anayasaların değiştiği bir ülkede yaşıyoruz... (Mehmet Barlas, 16 Ocak 1984, Milliyet)

Halksınız Nazlı hanımcıgibi, bu Özal bal gibi solcu!

...Gerçekten Özal'ın partisi yepyeni bir zihniyetle ortaya çıkmıştır. 12 Eylül öncesi'nin sağdaki kitle partisine göre Batı Dünyasına bakış açısı farklıdır. Son söyleyiş bakış açısı farklıdır. Sloganları değişmiştir. Mesela 24 Ocak kararlarından sonraki dönemde baş hiç bir hükümet mensubunun ağızdan "tekelleri kıracağız" diye sansayicilye hücum ettiğini görmemiştir. Özal sektöre uzur para kullandığı için "halkın tasarrufuna aşırın" kişi sıfatının yitirdiğini iddia etmiştir. Bir refah devletinde herkesin payını alacağı prensibi işlenmiştir. "Zenginden alıp fakire verilecek" gibi bir cümle ile sınıf kavramının tahrik edildiğine şahit olmamıştır... (Nazlı İlica, 18 Ocak 1984, Tercüman)

Bu laflar güzel değil, mümkünse zarif olanlarını kullanalım

... Son ekonomik kararlar savunulurken kulağıımıza "Zenginden alıp fakire dağıtacağız" gibi laflar gelmiştir. Bunlar, güzel laflar değil...Zengin ne demek? Kim zengin? Ve kim göre zengin? O ölçü ne? Müdür beye göre fabrikatör zengin... Ama kısım sefine göre müdür bey zengin... "Zenginden alıp fakire dağıtmak" lafı, solun elindeki kozları alalım derken ülkede başka ortaklar yaratmaya yönelik tehlikeli bir slogandır. Meseleji "konut fonu" gibi zarfı formüllerle yürütmek varken buna iş de bir isim aramak, yani birdenbire slogan üretimine geçmek, başka çağışmalar yaptırabilir diye endişe ederim... (Rauf Tamer, 18 Ocak 1984, Tercüman)

Korkma, korkma! Zengin olmaya kimse karışmayacak,

... Bir de iktisadi mücadele var ki türü yollarla varlık sahibi olanların malını mümkün yoksullara paylaşmak şeklinde ortaya çıkıyor. Bunun için tabii devlet otoritesinin zayıflaması olması, mülkiyet hakkının korunamaz hale gelmesi gerekiyor... Yeni bir iktidar, yeni tedbirler, yeni sürprizler. Bu arada aşına bir slogan: "Zenginlerden alıp fakirlere vereceğiz!" Bre aman, nedir bu? Herkesin "sağ" dediği iktidar, yoksa "sol" mu vurmaktadır? Hayır pek öyle değil. Kısacası şu: Vatandaşın zengin olmasına kimse karışmayacak; ama lüks sayılan harcamalardan fakire pay ayrılacak. (Altan Belirmen, 14 Ocak 1984, Tercüman)

Birçok barış örgütü, Kenan Evren'e ve Büyükelçiliğe protesto mektubu gönderdi

İsveç'te Türkiye barış hareketiyle dayanışma sürüyor

- Dayanışma Komitesi İsveç Dışişleri Bakanı Bodström'e başvurarak, Barış Derneği davasının, Stockholm'de toplanan Güvenlik ve Güven verici Önemler Konferansı'nın gündemine alınmasını istediler.

Türkiye Barış Derneği yöneticilerinin ağır hapis cezalarına mahkum edilmesi, İsveç ve Türküyeliler tarafından protesto ediliyor. Birçok barış örgütü, Kenan Evren'e ve Stockholm Büyükelçiliği'ne protesto mektupları gönderdiler. Son olarak, Elektrikçiler Sendikası I. Bölge Yönetim Kurulu adına Başkan Eino Everhov ve Liberal Halk Partisi adına parlamenter Hadar Lars yaptıkları açıklamalarda "Barış Derneği yöneticilerinin derhal serbest bırakılmasını" istediler. Eino Everhov, İsveç Hükümeti'ne başvurarak bu konuda diplomatik girişimlerde bulunulmasını istedi.

Ayrıca, İsveç Barış Komitesi Yönetim Kurulu adına, örgütün Şubat ayında yapılacak kongresine, "Türkiye Barış Derneği yöneticileriyle dayanışma" karar taslağı sunulacak. Stockholm Barış Komitesi'nin 4 Şubat'ta yapacağı barış senliğinde İsveç'te bulunan Barış Derneği Yönetim Kurulu üyeleri Sait Aydoğmuş ve Hasan Fehmi gecenin açılışını yapacaklar.

Öte yandan, 17 Ocak'ta Stockholm'de 35 ülkenin katılımıyla yapılan "Güvenlik ve Güven Verici Önemler Barış Konferansı" nedeniyle, Türkiye'de Demokrasi İçin İsveç Dayanışma Komitesi adına Ekrem Aydın, Sait Aydoğmuş, Enver Türkoğlu, Akat Sağner, Ahmet Erol, Hasan Fehmi Mavi, Osman İkiz ve Refik Şener bir mektupla İsveç Dışişleri Bakanı Lennart Bodström'a başvurarak, Türkiye Barış Derneği yöneticilerine verilen ağır hapis cezalarının konferansta ve Türkiye Dışişleri Bakanı ile yapılacak görüşmede gündeme getirilmesini istediler.

BARİŞ DERNEĞİ YÖNETİCİLERİ

Faşizmin yargıçlarının kararını okunuyor. Salon bombos. Ne avukatlar, ne de dinleyiciler var. Bombos salonda sadece süngüler, faşist yargıçlar ve milyonlarca, milyonlarca barış savaşçısı var.

Türkiye Demokrasi İçin Dayanışma Komitesi üyeleri, 25 Ocak 1984 tarihinde İsveç Dışişleri Bakanı'nın yetkilileri yaptıkları görüşmede, konunun 29 Ocak'ta toplanacak Avrupa Konseyi Parlamenterler Toplantısı'nda ele alınmasını ve Türkiye'nin Avrupa Parlamentosu'na sokulmasını istediler. Komite üyeleri, İsveç

Dışişleri yetkililerine Türkiye'deki gelişmeler hakkında bilgi vererek, "Türkiye demokrasi ve barış güçleriyle dayanışma" istemini dile getirdiler.

Türkiye Demokrasi İçin Dayanışma Komitesi üyeleri, ayrıca politik parti yöneticileri, demokratik kitle örgütleri yöneticileri ve Avrupa Konseyi İsveç temsilcileri ile yaptıkları görüşmelerde, Türkiye Barış Derneği yöneticileriyle ilgili istemlerini dile getirdiler ve dayanışmanın yükseltilmesini istediler. Bunun yanı sıra, İsveç Barış Komitesi'ne bağlı yerel barış komiteleri de, bölgelerinde "Türkiye barış güçleriyle dayanışma" geçeleri düzenlemeyi sürdürüyorlar.

leri ile yaptıkları görüşmelerde, Türkiye Barış Derneği yöneticileriyle ilgili istemlerini dile getirdiler ve dayanışmanın yükseltilmesini istediler. Bunun yanı sıra, İsveç Barış Komitesi'ne bağlı yerel barış komiteleri de, bölgelerinde "Türkiye barış güçleriyle dayanışma" geçeleri düzenlemeyi sürdürüyorlar.

"Demokrasi İçin Birlik Avrupa Türküyelili İşçiler Federasyonu" kuruldu

"Demokrasi İçin Birlik Avrupa ve Federal Almanya Komiteleri", "Düsseldorf İşçi Derneği" ve "Gelsenkirchen ve Cevresi Türküyelili İşçi Derneği" 14 ve 15 Ocak günleri Düsseldorf'da düzenledikleri Birlik Kongresi'nde DİBAF (Demokrasi İçin Birlik Avrupa Türküyelili İşçiler Federasyonu) adıyla ortak bir göçmen işçi federasyonu kurdular. Türküyelili işçilerin "göçmen işçi olmaktan gelen sorunlarına" daha etkin çözüm arayabilmek ve haklarını daha güçlü savunulabilmesi amacıyla kurulan DİBAF'ın bu kuruluş kongresinden dünya barışının korunması, Türkiye barış ve demokrasi güçleriyle dayanışma konularında da kararlar alındı.

80'e yakın bir kitlenin izlediği kongrede DİBAF'ın Genel Başkanlığı'na Osman Sakalsız seçildi.

FİDEF, KKDK, Birlik Yolu, KKDK Federasyonu, Kürt Halkçileri, Serxwebun ve GERÇEK-ADK adına gönderilmiş basın mesajları yanında, Kongre'de ayrıca DKP Genel Yönetim Kurulu Yabancılar Sorumlusu adına Heins Lang'in ve TIP Genel Başkanı Behice Boran'ın da mesajları okundu. Yeşiller adına Jürgen Gott'un da kısa bir konuşma yaptığı Kongre'de TIP Genel Sekreteri Nihat Sarı'nın ve DİSK Genel Sekreter Yardımcısı Sina Pamukçu da konuşklarasındayeralıyorlardı.

Tutuklularla dayanışma toplantısı

Düsseldorf'ta Politik Tutuklularla Da-

HTİB'in 6. olağan Genel Kurulu yapıldı

Dünya Barış Konseyi'nden bir heyet Batı Berlin

Düsedor'da Politik Tutuklularla dayanışma Komitesi 20 Ocak günü açılış konuşmasını Bank-Sen Genel Başkanı Vekili İlhan Geçici'nin yaptığı bir toplantı düzenledi. Devrimci-İşçi, FİDEF ve Alman demokratlarının katıldığı dayanışma, Türkiye'de 25 Mart günü yapılacak yerel seçimler öncesinde yurt dışındaki dayanışma çalışmalarını "genel politik at" istemi üzerinde yoğunlaştırılmasının önemi üzerinde duruldu.

“Dönüş primleri” paneli yapıldı

Batı Berlin'de, Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Anti-Faşist Örgütleri Komitesi'ni oluşturan Türk Merkezi, İşçi Gerçeği, Birlik Yolu, Devrimci Kurtuluş, Av. Dev-Genç, Proleter Dayanışma, Kürdistan İşçi Derneği ve Kültür Merkezi, 21 Ocak Cumartesi günü Kürdistan İşçi Derneği'nde de “Gerçi Dönüş Primleri” konulu bir açık oturum düzenledi. Açık oturuma konuşmacı olarak SEW'den Klaus Feske, SPD milletvekili Eckhard Barthel, AL'den M. Becker, GEW'den Safer Çınar ve Rıza Baran katıldılar.

Mainz Bedelli Askerlik Komitesi kuruldu

Mainz'da 14 Ocak günü 40'ın üzerinde Türkiye'li gencin katılımıyla Hauptbahnhof Gaststätte'de düzenlenen toplantıda 20 bin marklık askerlik bedelinin dağıtılması istemiyle çalışmalar yapmak amacıyla bir komite kuruldu. Kurulan komitenin önümüzdeki günlerde çeşitli kampanyalar başlatması bekleniyor.

Herten'de Pir Sultan Abdal gecesi

Herten'de Pir Sultan Abdal'ın yaşamı ve sanatı üstüne bir gece düzenlendi. Kültüratm'ın düzenlediği geceye Almanlar yanı sıra yüzlerce Türkiye'li işçi katıldı. Pir Sultan Abdal'ın şiiri, etkileri ve Osmanlı'ya karşı mücadelesi Almanca ve Türkçe olarak anlatıldı. onun derneği ve savaşkan yaşamı Almanlar ve yerel basın tarafından ilgiyle karşılandı. Geceye, saz grubuyla birlikte Ankara Radyosu sanatçılarından Hamdi Tansel'de katılarak Pir Sultan Abdal'ın yapıtlarından örnekler sundu.

Yapıldı

- Bank-Sen Genel Sekreteri Yücel Çubukçu, Genel Kurul'da yaptığı konuşmada, Türkiye'nin genel bir değerlendirmesini yaptıktan sonra yeni gelişmeler hakkında bilgi verdi.

HTİTB'nin kuruluşunun 10. yıldını Rotterdam, Den Haag ve Eindhoven şubelerinden sonra, Amsterdam Süresi de, 14 Ocak tarihinde 6. Olağan Genel Kurul'u yaptı. Üyelerin yaptığı eleştiri ve getirdikleri önerilerle bir forum niteliğinde döndürdükleri Genel Kurul'da Hollanda'da yaşayan Türkiye'lilerin sorunları dile getirdi. Bank-Sen Genel Sekreteri Yücel Çubukçu'nun bir konuşma yaptığı Genel Kurul'da, yeni yöneticilerin seçiminden sonra, toplantı “Kahrolsun faşizm”, “Ulusal demokrasi için eylem birliği” ve “10. yıldında daha güçlü HTİTB” belgisiyle son buldu.

Batı Berlin'de Türk Merkezi'ni ziyaret etti

21-24 Ocak günleri Batı Berlin'de toplanan Dünya Barış Konseyi genel yönetim kurulundan bir grup, Türk Merkezi yönetim kurulunun davetlisi olarak derneği ziyaret ettiler. Aralarında ABD, Güney Afrika, Afganistan, Yunanistan, Kıbrıs, İsveç, Fransa, Sovyetler Birliği, Bulgaristan ve Belçika'dan delegelerin ve Türkiye Barış Derneği Genel Sekreteri Enis Coşkun'un bulunduğu heyet, Türk Merkezi üyeleriyle birlikte yemek yediler, söyleşiler yaptılar; Batı Berlin İşçi Konusu'nun söyleşildiği Türkleri ve Göçkuşuğu orkestrasını dinlediler.

Yunanistanlı delegenin yaptığı kısa konuşmasında Türkiye'nin genel bulunduğu konulara değindi. Nazım'ın dilezlerinden esinlenerek, “her safak vakti kalpimiz Türkiye'de kursuna dizilir” dedi. ABD'den ve Kıbrıs'dan gelen delegeler de yaptıkları kısa konuşmalarla halkların kardeşliğini vurguladılar, Türkiye demokrasi güçlerine özgürlük mücadelelerinde başından dilediler.

Strasbourg'da dayanışma gecesi düzenlendi

Fransa'nın Strasbourg şehrinde 15 Ocak tarihinde, Strasbourg Türkiye İşçiler Derneği Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışma gecesi düzenledi. “Barış ve Demokrasi İçin Birleş” belgisi altında yapılan ve Heval ile H. Kıray'ın saz ve türkülerle katıldığı gecede, STİD'in müzik ve folklor grupları da yer aldı.

Gecede birer konuşma yapan Bank-Sen'in Doğu ve Güneydoğu Anadolu sorumlusu Fevzi Karadeniz ile Aralık ayında DİSK davasını izleyen Avukat K. Tchel, Cunta'nın Türkiye işçi sınıfı ve demokrasi güçlerine yaptığı baskıları anlattılar. Gecede ayrıca, ozan H. Hüseyin ile dayanışma dile getirilerek, maddi dayanışma amacıyla bir kampanya başlatıldı.

CÜNEYT BAŞBUĞ Nokta Utanmayı da öğreteceğiz

Kaleden bozma hapishanesinde yatanlar için Sinop'ta “göküzünün deniz gibi” olduğunu söylüyor Sebattin Ali. Denizin yanbaşıda denize hasret sanatçının düşün dünyasının hapsedilemediğinin bir kanıtı bu. Sinop gökyüzünün sanatçıya hangi duygularla denizi çağırıştığını bilemeyezi. Büyük bir olaslıkla, Sebattin Ali, eksikliklini duyduğu bir doğa parçasını elinin altındaki bir başka doğa parçasıyla teselli etmek için “yukarıya çevirdi yüzünü”.

Bugün Sinop'ta yukarıya çevrilen yüzler çok daha değişik, sanatçının imgelediğini uzağında görüntüler rastgeleleri. Düşünülecekten çok, çirkin, en doğa ve insan düşmanı görüntüler gözleri tirmiyor. Mendere'sin, Demirel'erin, Evren'lerin peşkes çektiği Sinop tepelerine, deniz gibi gökyüzüne kurulumuş Amerikan işleri, casus uçakları, radarlar

uysal bir Karadeniz parçasının kıyısında yeralan bu topraklara ölüm ekiliyor. İşli yılmak için, öldürmek için gözlemek olan ABD üssünün Sinop'ta ne işi var. Bir nükleer savaşın ilk anlarında tüm ülkemizin yıkıma uğramasına neden olacak işlerin, casusluk araçlarının Türkiye'de ne işleri var. İnsan, doğdu, büyüdü, köyleri, şehirleri nasıl olumla ipotek verebilir. Neyin karşılığı bu ihanet?

Ankara'da, barakadan bozma beton bahçeli ikokuluma bir öğleden sonra Amerikalılar gelmişlerdi. Arabaların, üzerinde tokalaşan iki el resmi olan kutular indiriler ve tek tek sınıflara dağıtıldılar. Öğretmenimiz kutuyu boşalttıktıkça 8-9 yaşlarındaki çocukların tüm küçük düşleri geliyordu dışarı. Payına, o güne dek görmediğimiz güzellikte misketler düştü. Öyle cam filan değil, bir cins taştan yapılmış, çok güzel renkleri olan misketler.

Çocuk kışkırganlığıyla uzun yıllar sakladım onları, oynamaya bile kıyamadım. Hiç ama hiç bir gün o güzel misketlerin neyin karşılığı olduğunu düşünmüyordum. Bir öğleden sonra okulumuza dağıtılan o hediyeyle ne denli büyük bir karşılığı olduğunu Vedat Demircioğlu ve arkadaşlarımdan öğrendim. Gazetelerin yazmadığı, radyonun söylemediği, öğretmenim anlatmadığını bir gün Dolmabahçe'de kokkola gördüğüm o ağabeyler öğretti. Misketlerin ezilen halkların kanı olduğunu, hediyeyle el konulan topraklarımızı karşılık verildiğini.

Önceleri, o güzel Amerikan misketlerini aldığım için duyduğum sevinçten çok utanırdım. Utanma, yerinde belli belirsiz bir burukluk bırakarak yitili, gitti.

Oysa, gökyüzünün denize benzediği Sinop'u ölüme peşkes çekenler hiç utanmıyorlar. Tüm ülkemizi yıkıma atacak anlaşmaları gözü kırpmadan imzalayan ihanet, kanlı işbirliklerin payına düşeni utanmazca alıyor.

“Sevmeye kıyamadığımız güzel”, meleklerimiz Selahattin Ali'nin deyişiyse “kimlerin koynuna hilim”. Onlara utanmayı da öğretmemiz gerekiyor.

TUSTAV